

พิธีเปิดห้องสมุดประชาชน

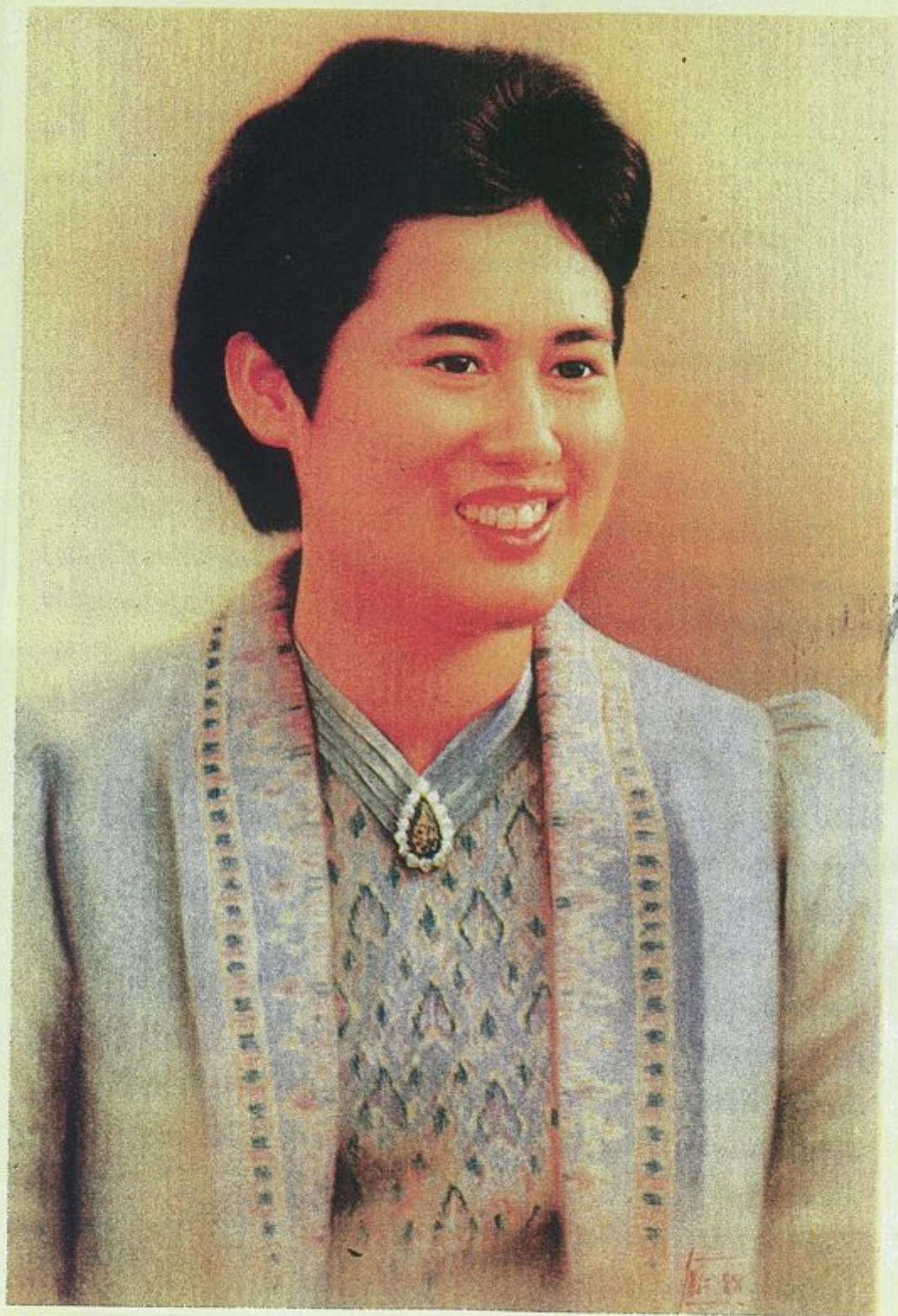
ที่ระลีก

เฉลิมราชกุมารี

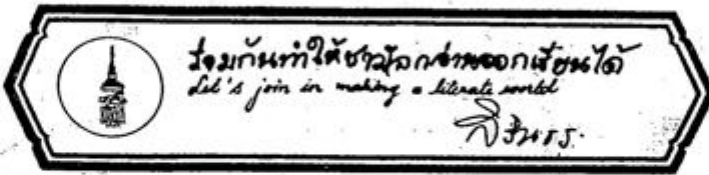
อำเภอศรีนครินทร์ และ อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดสุรินทร์

๗

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๖

พระเทพฯ ศี@ปราชญ์ผู้ ปรีชา
รู้รอบด้านภาษา เมธี@งแท้

ฉันชอบอ่านหนังสือ

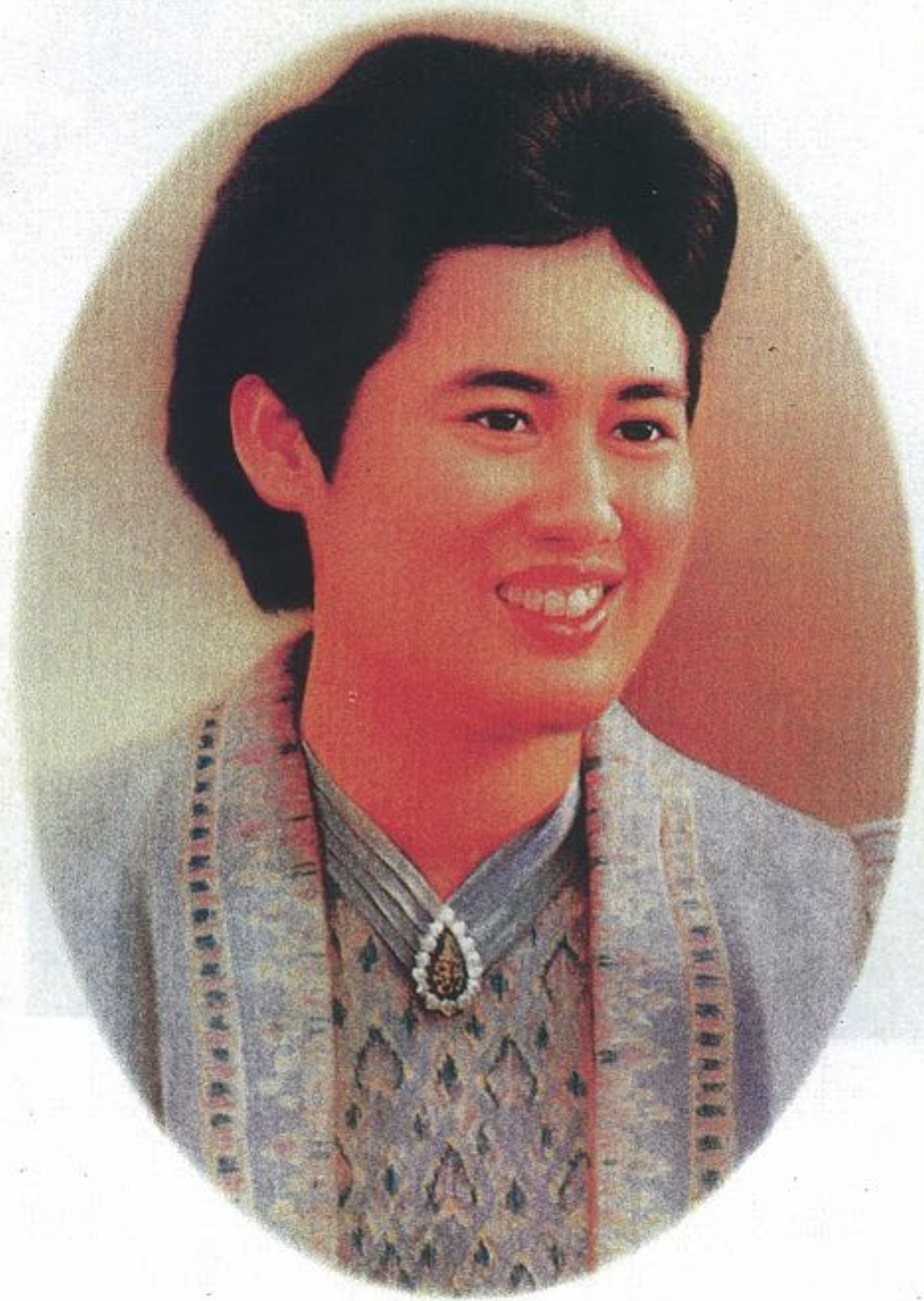
...หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่าง ๆ นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือบันทึกความรู้และความคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก เช่น กฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เป็นต้น เพราะความรู้ของคนสมัยโบราณนั้นเกิดขึ้นจากความสังเกต เขาเหล่านั้นได้สังเกตความเป็นไปของโลกและจัดข้อความต่าง ๆ ในแง่ความคิดเห็นของเขาไว้ คนในสมัยต่อมาได้อ่านข้อความเหล่านั้นและติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น

...นับว่าฉันเป็นผู้โชคดีที่มีโอกาสศึกษาในสมัยที่มีหนังสือซึ่งผู้แต่งได้แต่งไว้เพื่อให้ผู้อื่นได้ค้นคว้าหาความรู้มากมาย

หนังสือนี้ มีมากมาย หลายนชนิด
ให้ความรู้ สำเร็จ บันเทิงใจ
มีวิชา หลายอย่าง ต่างจำพวก
วิชาการ สรรมา สารพัน

นำดวงจิต เรืองริน ขึ้นสดใส
ฉันจึงได้ ใจสมาน อ่านทุกวัน
ล้วนสะดวก ค้นได้ ให้สุขสันต์
ชั่วชีวิต ฉันอ่านได้ ไม่เบื่อเลย

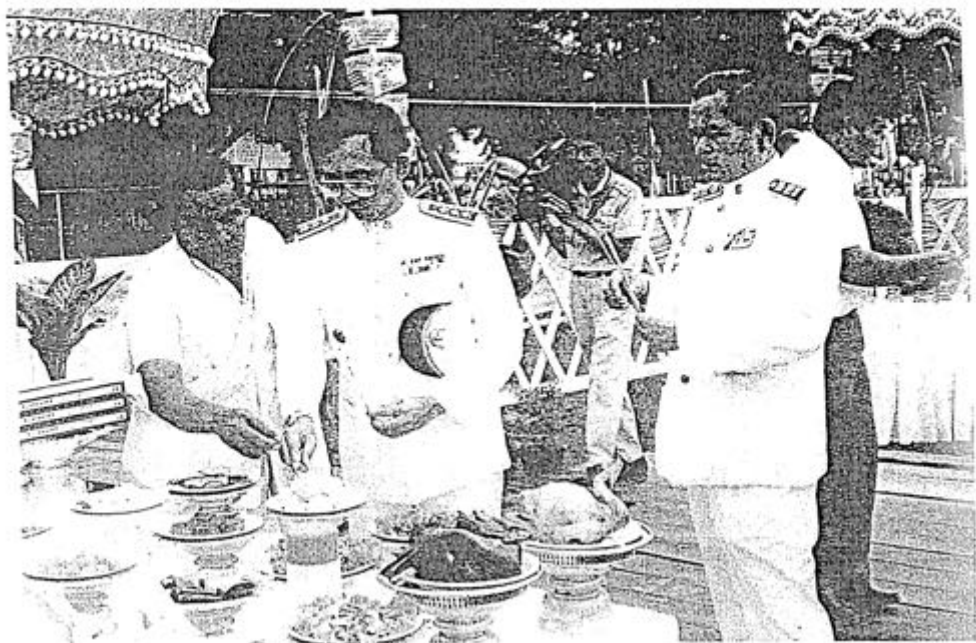
(บทพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขณะทรงศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๒)

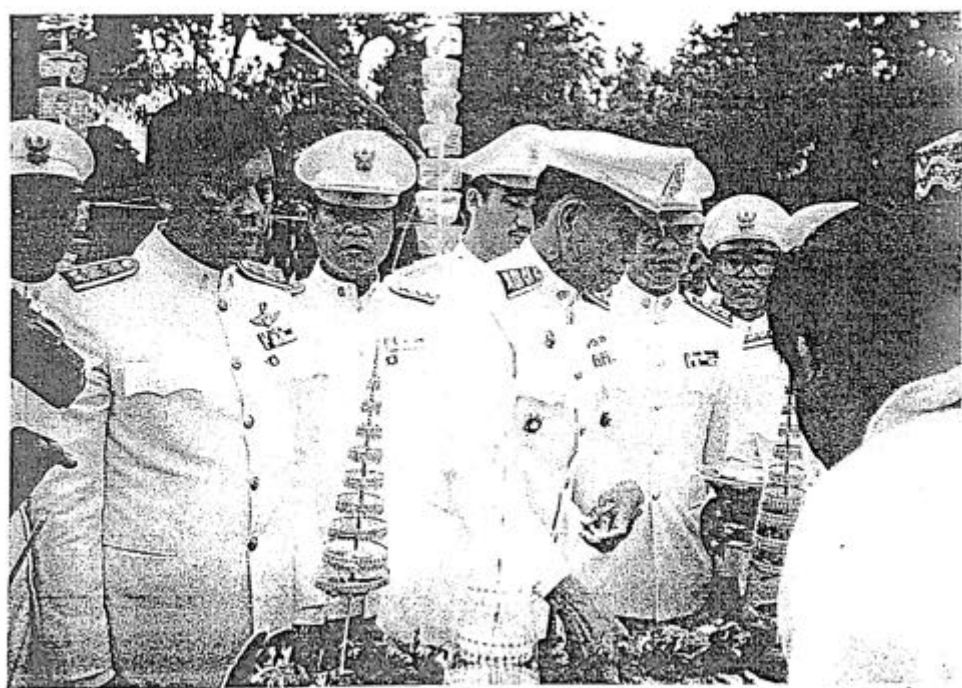
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
กับพระอนุชาทั้งสององค์ สุรินทร

วางศิลาฤกษ์

วางศิลาฤกษ์

17 เมษายน 2536 เสด็จเยี่ยม "โครงการโรงเรียนคำวาง ตระเวนชายแดน"

บ้านชำปะโต ค.คโพน อ.บัวเชด

ปี 2634

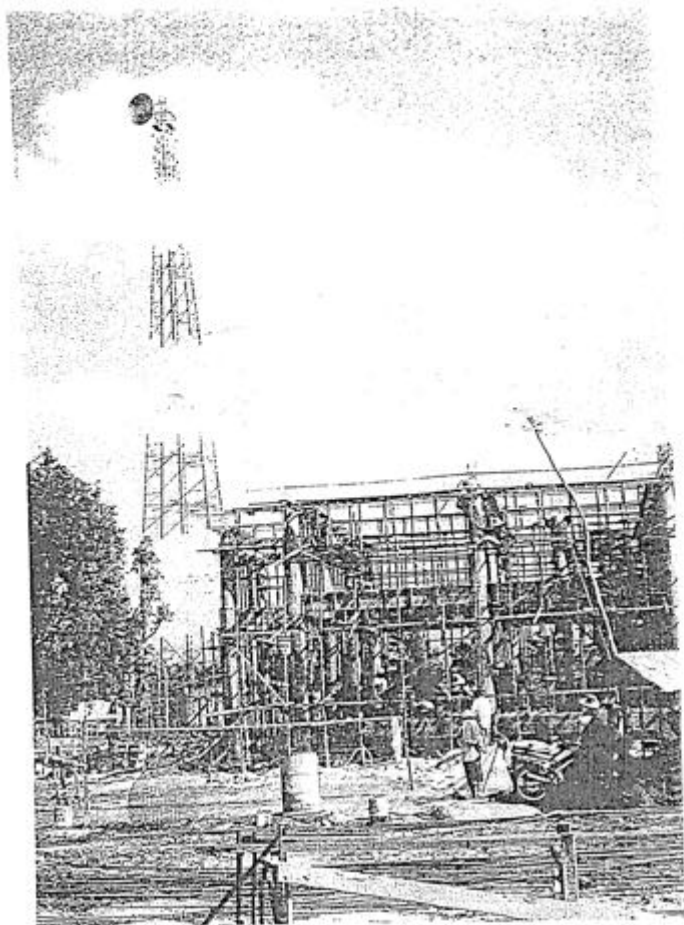
เสด็จทอดพระเนตร

กลุ่ม "ปราสาทตาเมือน"

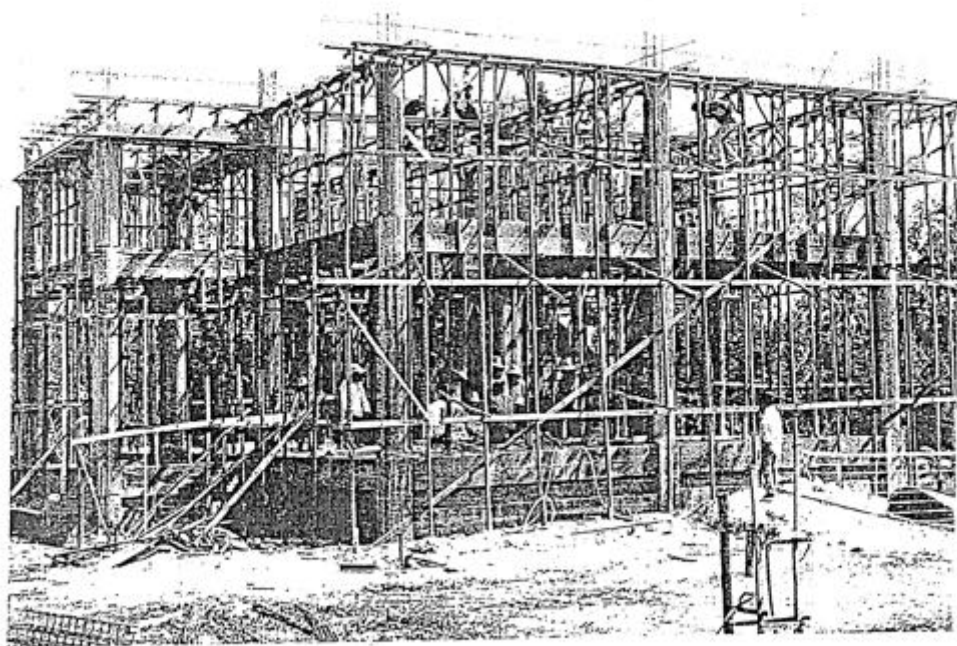
ท.ตาเมียง อ.กาบเชิง

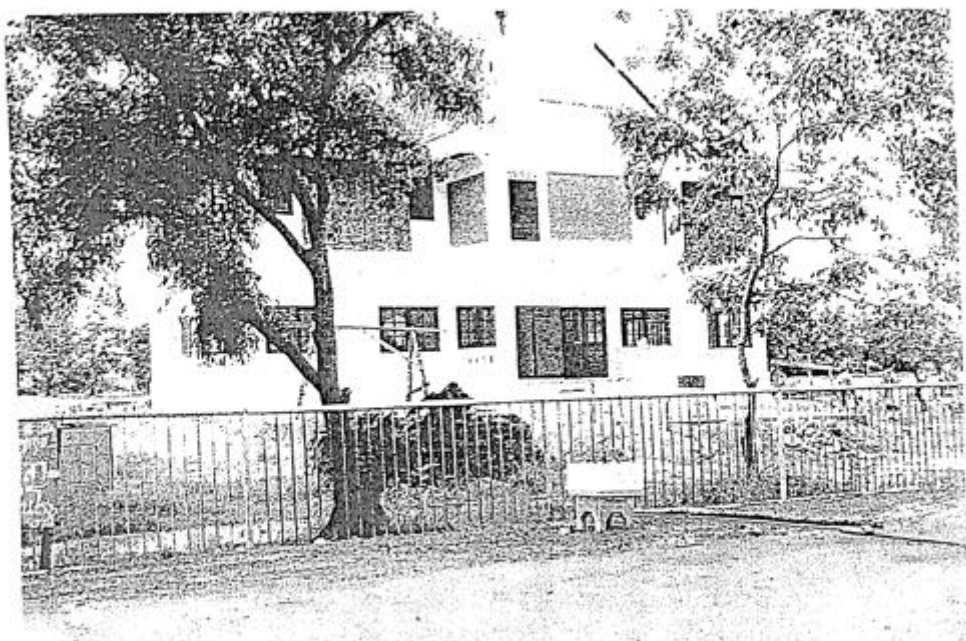

การก่อสร้าง

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอสีขรภูมิ

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง

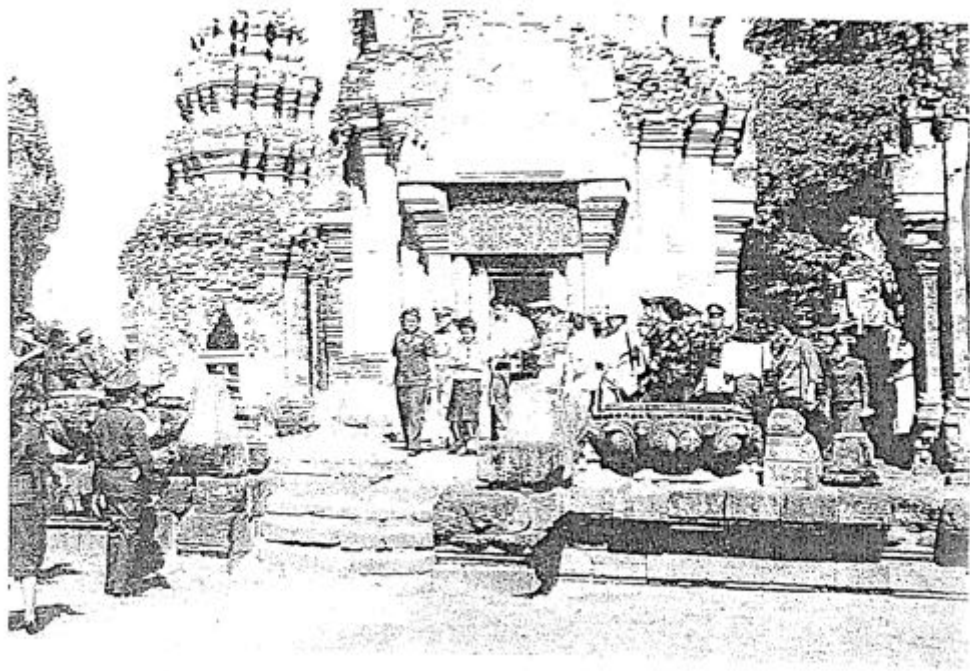

8 สิงหาคม 2531 เสด็จเยี่ยมชมปราสาทบ้านภูมิโปน คำบลดม อำเภอสังขะ

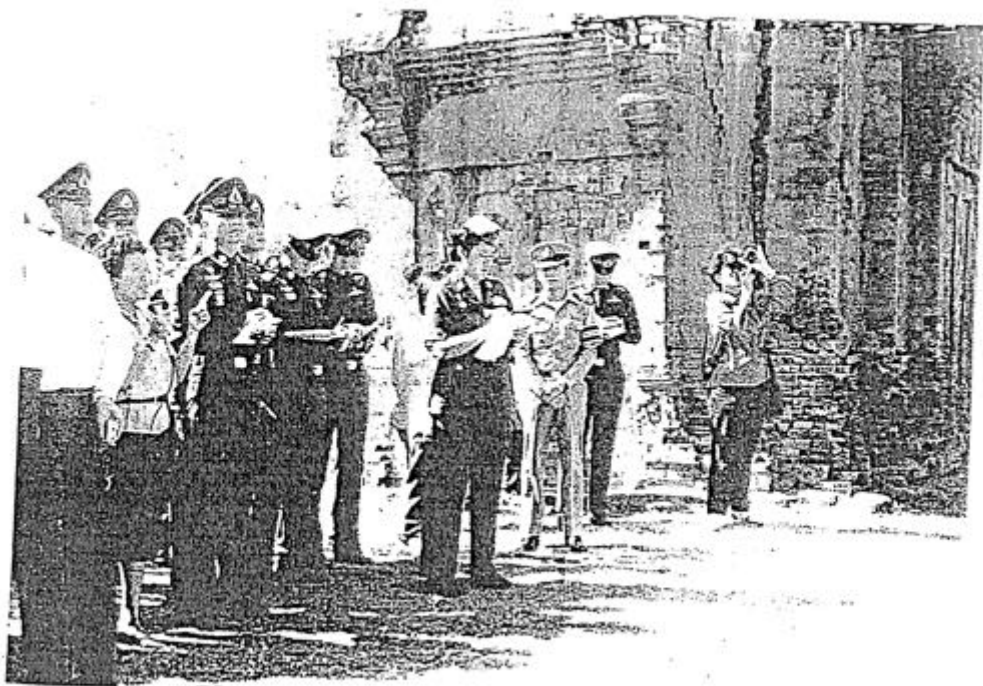
ปี 2531 เสด็จฯ หมู่บ้าน "หัตถกรรมเครื่องเงิน" บ้านเขวาสินรินทร์

"อำเภอเมืองสุรินทร์"

ปี 2533 ทรงนำคณะนักเรียนนายร้อย จปร. ทักสนศึกษา

"ปราสาทศีขรภูมิ" อำเภอศีขรภูมิ

ปี 2533 ทรงนำคณะนักเรียนนายร้อย จปร. ทักษศึกษา

"ปราสาทบ้านพลวง" อำเภอปราสาท

เดือนพฤษภาคม 2533 ทรงนำคณะนักเรียนนายร้อย จปร. ทักษศึกษา

"หมู่บ้านเลี้ยงช้าง" บ้านตากกลาง ต.กระโพ อ.ท่าตูม และ

"โครงการชลประทานห้วยเสนาง" ต.เจนีง อ.เมืองสุรินทร์

17 เมษายน 2533 เสด็จเยี่ยม "โครงการโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน"

บ. โลกแสง ด. ตานมึ้ง อ. กาบเชิง

คำนำ

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิงและศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ พสกนิกรชาวจังหวัดสุรินทร์ รู้รักสามัคคี ปลื้มปิติยินดีและชื่นชมโสมนัส ในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น

หลังสัปดาห์นี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นที่ระลึกถึงวันแห่งความภาคภูมิใจของชาวจังหวัดสุรินทร์ โดยที่คณะผู้จัดทำได้รวบรวมเนื้อหาสาระนำเสนอในเรื่องการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์ อำเภอกาบเชิง และอำเภอศีขรภูมิ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะเกิดประโยชน์แก่ผู้ที่ได้รับหนังสือนี้ตามสมควร

คณะผู้จัดทำ

มิถุนายน 2536

สารบัญ

หน้า

บทอาศรัย	
ทูลกระหม่อมน้อย	๑
ย้อนวันเก่าเจ้าฟ้าสิรินธร	๒
ห้องสมุดในทรงสนะของข้าพเจ้า	๘
เฉลิมราชกุมารี	๕
ประกาศจังหวัดสุรินทร์	๑๐
ข้อคิดเห็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	๑๔
ข้อคิดเห็นของปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๑๕
ข้อคิดเห็นของอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน	๑๓
ข้อคิดเห็นของรองอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน	๑๕
ข้อคิดเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์	๒๐
ข้อคิดเห็นของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จ.สุรินทร์	๒๑
พระบารมีล้นพ้น	๒๒
ห้องสมุดประชาชน 'เฉลิมราชกุมารี'	๒๔
กว่าจะเป็นห้องสมุด 'เฉลิมราชกุมารี'	๒๕
ศิลปะกับห้องสมุด	๓๖
สุรินทร์ : ภาพลักษณ์ที่ควรรู้จัก	๔๐
ช้างสุรินทร์จะคงอยู่อย่างไร	๔๕
โครงการพัฒนาหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์	๔๖
อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์	๔๕
อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	๕๒
สิ่งดีดีที่สุรินทร์	๕๘
ต้นไม้ประจำจังหวัดสุรินทร์	๘๒
รายนามผู้บริจาคเงินสมทบทุนสร้างห้องสมุดประชาชน 'เฉลิมราชกุมารี'	๘๕
คณะผู้จัดทำ	๘๘

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อาศิรวาท

ทรงเป็นยิ่งรัตนมณีศรี	ท่องจรศกกลางฤดี
แจรงโรจน์จำรูญพูนพลัง	
ทรงช่วยยงยืนชีพยัง	ทรงเป็นคุดัง
แสงสุรย์อำนาจอวยแรง	
คุดังควงเดือนเคลื่อนแสง	ส่องสว่างกระจ่างแจ้ง
อาบเอิบอ้อมในใจชน	
ทรงเป็นคุดาวพราวสกล	พรั่งแพรวเวหน
เต็มเต็มแรมคืนชื่นสมัย	
เหล่าข้าพระบาทมีจอมใจ	พระเมตตา กรุณาไกร
พระนามแนบหทัยทุกวาร	
ชาวสุรินทร์น้อมอัญชลีการ	เชิญเทพทุกสถาน
คุณพระไครรัตน์นัครมถ	
อภิบาลประทานพิสิษฐผล	พระเกษมเปรมมถ
ปราโมทย์โสดดี สวัสดิ์พิพัฒน์เทอญ	

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า

ประชาชนชาวจังหวัดสุรินทร์ และศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดสุรินทร์

(นางปลั่งศรี มูลศาสตร์ ประพันธ์)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี
...เจ้าฟ้าผู้ทรงพร้อมด้วย
พระราชจริยาวัตรอันงดงาม
...เจ้าฟ้าผู้ทรงเปี่ยมด้วย
พระอัจฉริยภาพ และ
พระปรีชาสามารถอนเนกอนันต์
...ทุกแห่งหนที่อาณาประชาราษฎร์
เคื้อคร้อน พระองค์ทรงอุทิศ
พระวรกาย แผ่นน้ำพระทัย
และพระเมตตา ยิ่งความศาสก
ให้เกิดกับพสกนิกรคนไทย โดยทั่วถึง

ในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพ
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงเจริญพระชนมายุครบ 38 พรรษา
ในปี 2534 นี้ จังหวัดสุรินทร์
ร่วมเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึก
ถึงพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระองค์
อันเป็นหนทางในการสร้างสรรค์
ความดีนำความเจริญสู่สังคม
คามรอยเบื้องพระยุคลบาทสืบไป

ทูลกระหม่อมน้อย

ย้อนวันเก่า เจ้าฟ้าสิรินธร

หวนย้อนกลับไปครั้งปี พ.ศ. 2498 ขณะนั้นตรงกับวันเสาร์ที่ 2 เมษายน ขึ้น 10 ค่ำเดือน 4 ปีมะแม ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน ในพระราชวังดุสิตพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์รวมถึงข้าราชการผู้ใหญ่และพลเรือนชาวไทยทั่วประเทศทุกคนล้วนอยู่ในอาการกระวนกระวายแกมปลื้มปีติด้วยเพราะสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงประจักษ์พระครรภ์ จะประสูติพระหน่อเป็นองค์ที่ 3

ประสูติทูลกระหม่อมน้อย... สิรินธรฯ

เข็มนบอกเวลาของนาฬิกาเลื่อนไป...เลื่อนไปล่วงจนเวลา 19.52 นาฬิกา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จึงทรงเสด็จพระราชดำเนินออกจากห้องประสูติ ในพระหัตถ์ขวาดำถือบัตรสีชมพูออกมาเพื่อประทานแสดงแก่ผู้ที่มาเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระ-

เรื่อง...ฉัตรชัย ชุรรณประเสริฐ

บาทนั้นคือความหมายอันเป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วกันตามพระราชประเพณีว่าพระหน่อที่ประสูติใหม่นี้เป็นพระองค์หญิง คือ พระธิดา นั่นเอง

ในกาลนั้น พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอยู่ ณ พระที่นั่งอัมพรสถานแห่งนี้ ล้วนประจักษ์ถึงพระอาการแห่งความโสมนัสขององค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เป็นอย่างดี ด้วยทรงมีพระพักตร์ระรื่นและมีพระราชปฏิสันถารแก่ผู้เฝ้ารับเสด็จด้วยพระอาการอันแจ่มชื่น อีกทั้งยังทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีพระราชพิธีสมโภชแก่สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงองค์ใหม่ถึง 3 วัน 3 คืน โดยสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ได้ประทานนามให้ในครั้งนั้นว่า... "สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดา กิติโสภาคุลโสภาคย์"

ครั้นเมื่อกาลเวลาผ่านไป..
สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรฯ

ทรงเจริญพระชันษาขึ้นเป็นลำดับพระองค์ทรงเป็นที่รักใคร่ในหมู่ข้าราชการเป็นอันมากด้วยทรงมีพระสิริโฉมและพระทักตร์ที่งดงาม โดยเฉพาะดวงพระเนตรนั้น โคนและค้างงามยิ่งนัก อีกทั้งพระพลานามัยยังสมบูรณ์แข็งแรง ช่วงตรัส ทรงเป็นเจ้าฟ้าที่ถึงพร้อมด้วยอริยาศัยอันดี งดงามแจ่มใสราวเรืองอยู่เสมอ จนข้าราชการต่างเรียกพระองค์ว่า.. "ทูลกระหม่อมน้อย"

"ทูลกระหม่อมน้อย" ของหมู่ข้าราชการในช่วงที่ทรงพระเยาว์นั้น ทรงชนและโปรดการวิ่งมากด้วย เพราะมีพระอริยาศัยคล้ายคลึงกับองค์สมเด็จพระเชษฐา แม้แต่การเล่นก็โปรดสิ่งที่โลดโผน ตื่นเต้นและชุกชอนแบบเด็กผู้ชาย โปรดการปีนต้นไม้ ทรงพิถีพิถันแต่งพระองค์เหมือนเด็กผู้หญิงอื่นๆ บ่อยครั้งที่พระองค์มักจะทรงสนับเพลาขาวแบบบลูอินส์ และฉลองพระองค์เข้ด เพราะสะดวกแก่การที่จะทรงวิ่งเล่นและทรงปีนป่ายต้นไม้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องกับพระอริยาศัยเป็นอย่างยิ่ง

ผู้รู้วิชาจิตรลดา.. สถานศึกษาในวัง

พอพระชนมายุได้ 3 ขวบเศษ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรฯ ก็ทรงเริ่มเข้าศึกษาในชั้นอนุบาลของโรงเรียนจิตรลดา จนสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5)

ในระหว่างศึกษา สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรฯ ทรงสนพระทัยและทรงอยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียนเป็นอย่างดี ทรงเข้ากับพระสหายร่วมชั้นและร่วมโรงเรียนได้อย่างสนิทสนม ทุกๆ เช้าพอเสด็จลงจากรถยนต์พระที่นั่งหน้าโรงเรียน พระองค์จะทรงวิ่งเข้าหาคุณครูเพื่อสวัสดิ์ แล้วก็ทรงรีบวิ่งไปเล่นกับพระสหาย ทรงวางพระองค์ดั่งเช่นนักเรียนทั่วไปโดยไม่ถือพระองค์แต่อย่างใด พระองค์ทรงเป็นที่รักของพระสหายมาก ด้วยเพราะทรงมีพระทัยดีโอบอ้อมอารีต่อพระสหายทุกคน เมื่อทรงมีเวลาเล่นก็ทรงโปรดแบ่งให้พระสหายเล่น แม้บางครั้งจะมีการขัวเข้าบ้างก็เพียงเพื่อความสนุกสนาน ยิ่งไปกว่านั้นพระองค์ยังทรงช่างเอาใจพระสหายเป็นอย่างมากอีกด้วย

ม.ล.มณีนรีตน์ บุณนาค ผู้เป็นพระมาตุลาและนางสนองพระโอษฐ์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เคยเล่าถึงผลการเรียนของทูตกระหม่อมน้อยไว้ว่า..

"ระดับการเรียนของทูตกระหม่อมน้อยนับว่าอยู่ในขั้นสูงทรงทำได้ 80% ขึ้นไปเสมอ ทั้งที่พระองค์ไม่ค่อยทรงกระคือหรือร้อนเหมือนทูตกระหม่อมฟ้าหญิงอุบลรัตน แต่ถ้าทรงสนพระทัยและขะมักเขม้นในการเรียนอีกสักนิดก็จะทรงทำคะแนนได้สูงกว่านี้เพราะพระปัญญาดีมาก เข้าพระทัยอะไรง่าย เสียแต่ไม่โปรดการท่องจำ"

แต่ถึงกระนั้นพระองค์ก็ยังทรงสอบได้ที่หนึ่งเกือบตลอดเวลาด้วยพระปรีชาสามารถของพระองค์เอง โดยพระองค์ได้รับพระราชทานรางวัลในฐานะที่ทรงเป็นที่หนึ่งของประเทศไทย จากการสอบประโยคชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (ป.7) และการสอบประโยคชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5)

ชีวิตในรั้วจามจุรี... สี่ปีแห่งความทรงจำ

หลังจากที่พระองค์ทรงสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนจิตรลดาเมื่อปี 2516 แล้ว สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรฯ ก็ได้ทรงคัดสรรพระทัยสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การสอบในครั้งนี้พระองค์ทรงสอบผ่านทั้งข้อเขียนและสัมภาษณ์เช่นเดียวกับนักเรียนสามัญอื่นๆ และยังทรงสอบได้เป็นที่ 4 ของนักเรียนสายศิลป์ทั้งหมดทั่วประเทศอีกด้วย...นับเป็นเจ้าฟ้าองค์แรกที่เสด็จเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยของไทยซึ่งนำความชื่นชมยินดีมาสู่พสกนิกรคนไทยเป็นอย่างยิ่ง

นับแต่วันแรกที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรฯ เสด็จคณะอักษรศาสตร์ในการปฐมนิเทศน์ใหม่ พระองค์ก็ได้กลายเป็น "ทูตกระหม่อม" ของทุกคน ภายในเวลาอันรวดเร็ว ด้วยทรงวางพระองค์เยี่ยงนิสิตธรรมดา ทรงพยายามสังเกตแม้ข้อปลีกย่อยเล็กน้อยๆ ในการปฏิบัติของนิสิตอื่นๆ และทรงปฏิบัติตามด้วยความพอพระทัย สร้างความซาบซึ้งในความเป็นกัน

เองซึ่งทรงประทานให้แก่ทุกคนโดยทั่วถึง ดังที่พระองค์ได้เคยประทานทัศนะส่วนพระองค์เกี่ยวกับการศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ว่า...

"จริงอยู่ที่ข้าพเจ้าต้องการศึกษาค้นคว้าความรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ แต่ทั้งนี้ข้าพเจ้ามิได้หมายความว่าข้าพเจ้าจะเข้ามหาวิทยาลัยเพื่อตั้งหน้าเรียนอย่างเดียว เพราะข้าพเจ้าตั้งใจไว้แล้วว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัยให้มากที่สุด"

ด้วยเหตุนี้ ตลอดระยะเวลา 4 ปี ที่ทรงศึกษาอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแห่งนี้ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรฯ จึงทรงเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยดังเช่นนิสิตสามัญเสมอมา อาทิ ทรงเสด็จฯ ร่วมพิธีรับน้องใหม่ ทรงเข้าร่วมประชุมเชียร์ และร้องเพลงเชียร์ ตลอดจนทรงร่วมแข่งขันกีฬานานาประเภทของคณะอักษรศาสตร์ทรงเป็นสมาชิกของชมรมวรรณศิลป์และชมรมดนตรีไทยของสโมสรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงเป็นสมาชิกชุมนุมภาษาไทย ชมรมภาษาตะวันออกและชมรมประวัติศาสตร์

ของคณะอักษรศาสตร์ นอกจากนั้นยังทรงเป็นกรรมการในการจัดทำหนังสือ "อักษรศาสตร์พิจารณา" และเคยร่วมทรงดนตรีไทยและขับร้องกับวงดนตรีไทยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถ่ายทอดทางโทรทัศน์ทั่วประเทศอีกด้วย

นอกจากพระองค์จะทรงมีหน้าที่ศึกษาเล่าเรียนแล้ว สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิรินธรฯ ยังทรงมีพระราชภารกิจที่จะต้องโดยเสด็จพระราชดำเนินตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการแปรพระราชฐาน เพื่อเยี่ยมเยียนคุณแลทุกข์สุขของราษฎรเป็นประจำอยู่เสมอ แต่ทั้งนี้พระองค์ก็ยังทรงหมั่นติดตามการเรียนด้วยเทปบันทึกเสียงอยู่มิได้ขาด ด้วยพระวิริยะอุตสาหะและพระปรีชาสามารถส่วนพระองค์ จนทำให้พระองค์ทรงประสบความสำเร็จในการศึกษาสอบได้ที่ 1 ตลอดทั้ง 4 ปี ทรงได้รับรางวัลคะแนนยอดเยี่ยมวิชาภาษาฝรั่งเศส จากสมาคมฝรั่งเศส วิชาภาษาไทยจากทุนพระวรวงศ์วิศิษฐ์ ฯลฯ ครั้นเมื่อทรงสำเร็จการศึกษาพระองค์ยังทรงทำคะแนนเฉลี่ยสะสมได้ถึง 3.98

นับเป็นคะแนนเฉลี่ยสูงสุดของคณะอักษรศาสตร์นับตั้งแต่ที่ได้เริ่มใช้ระบบหน่วยกิตเป็นต้นมา

สี่ปีกับชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย

ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรฯ

ผ่านไปอย่างรวดเร็ว ไม่แค่พระองค์จะทรงเป็นทั้งพระสหายที่น่ารักของทุกๆ คนเท่านั้น แต่พระองค์ยังทรงเป็นนิสิตที่มีผลการเรียนเป็นเยี่ยม โดยพระองค์ทรงได้รับพระราชทานปริญญาบัตรอักษรศาสตร์บัณฑิตเกียรตินิยมอันดับ 1 จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอีกทั้งยังทรงได้รับรางวัลคะแนนยอดเยี่ยมในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ ทั้งรางวัลรัชธิแมน และรางวัลสุภาส จันทรโอบาย อีกด้วย

วันเวลาซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ

เจ้าฟ้าสิรินธรฯทรงศึกษาในคณะอักษรศาสตร์ยังคงอยู่ในความทรงจำของชาวอักษรศาสตร์มิรู้ลืม ภาพความประทับใจส่วนพระองค์ยังคงฝังอยู่ในสำนึกของพระสหายและชาวจุฬาฯอยู่ครบจนทุกวันนี้ และที่ยังความปลาบปลื้มปิติเป็นต้นพันก็คือพระคำรัสที่พระองค์กล่าวถึงวันวานเมื่อครั้งยังทรงร่วม

ศึกษาอยู่ในสถานแห่งนี้ว่า... "ชีวิตในช่วงสี่ปีในมหาวิทยาลัยนี้ เป็นชีวิตที่จะทรงจดจำไว้ไม่มีวันลืมเลือน"

สถาปนา

สยามบรมราชกุมารี

แม้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ

เจ้าฟ้าสิรินธรฯ จะทรงใส่พระทัยต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก แต่ในด้านของการปฏิบัติพระภารกิจเพื่อความสุขของปวงประชาพระองค์ก็ได้ทรงละเลย หากแต่ทรงอุทิศพระองค์เสด็จปฏิบัติภารกิจอยู่เป็นนิจ ทั้งยังทรงที่จะร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยทุกแขนงไม่ว่าจะเป็นด้านดนตรี ภาษา ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมประเพณี รวมถึงพระพุทธศาสนา โดยทรงอุทิศพระองค์เข้าร่วมกิจกรรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่องด้วยพระวิริยะและพระอัจฉริยภาพอย่างแตกฉาน นอกจากนั้นพระองค์ยังทรงเป็นเจ้าฟ้าที่เปี่ยมด้วยพระเมตตาพรั่งพร้อมด้วยพระจริยาวัตรอันงดงาม เรียบร้อย ประกอบไปด้วยพระปรีชาสามารถทางวิชาการ อันเป็นที่ประจักษ์แก่มหาชนโดยทั่วกัน จนเป็น

ที่เคารพรักใคร่ในหมู่ประชาราษฎร์ทั้งปวงทั่วประเทศทรงเป็นผู้ที่สมบูรณ์พร้อมและสมควรด้วยประการทั้งปวงที่จะได้รับพระราชทานสถาปนาพระอิสริยยศ อิศริยศศักดิ์รับพระราชบัญชาและสืบทอดเสวยศถัตถ์ เพื่อเป็นเกียรติประวัติตามโบราณขัตติยราชประเพณีด้วยเหตุนี้ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงมีพระบรมราชโองการสถาปนาสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิรินธรเทพรัตนราชสุดา กิติโสภากุลโสภาคย์ เถลิงพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า "สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร-

รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี"

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระผู้เป็นศูนย์รวมดวงใจของชาวไทยอีกพระองค์หนึ่ง พระองค์ทรงอุทิศพระวรกายเพื่อประโยชน์สุขแก่ พสกนิกรชาวไทยตามรอยเบื้องพระยุคลบาทแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสมอมา สมแล้วกับความเป็น "ทูลกระหม่อมน้อย" ของพวกเราชาวไทยทั้งชาติสืบไปตลอดชั่วกาลนาน

ห้องสมุดในทัศนะของข้าพเจ้า

.....ความรู้ของมนุษย์เป็นมรดกตกทอดกันมาแต่โบราณ เมื่อมีการประดิษฐ์คิดค้นตัวอักษรขึ้น ผู้มีความรู้ก็ได้บันทึกความรู้ของตน สิ่งที่ตนค้นพบเป็นการจารึกหรือเป็นหนังสือ ทำให้บุคคลอื่นในสมัยเดียวกัน หรืออนุชนรุ่นหลัง ได้มีโอกาสศึกษาทราบถึงเรื่องนั้น ๆ และได้ใช้ความรู้เก่า ๆ เป็นพื้นฐานที่จะหาประสบการณ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นความก้าวหน้าเป็นความเจริญสืบไป

ห้องสมุด เป็นสถานที่เก็บเอกสารต่าง ๆ อันเป็นแหล่งความรู้ดังกล่าวแล้ว จึงเรียกได้ว่าเป็นครู เป็นผู้ชี้มาให้เรามีปัญญาวิเคราะห์วิจารณ์ให้รู้สิ่งที่ควรรู้อันชอบด้วยเหตุผลได้

ข้าพเจ้าอยากให้เรา มีห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุกประเภท สำหรับประชาชนหนังสือประเภทที่ข้าพเจ้าคิดว่าสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งคือหนังสือสำหรับเด็ก วัยเด็กเป็นวัยเรียนรู้เด็ก ๆ ส่วนใหญ่สนใจจะทราบเรื่องราวต่าง ๆ แปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่แล้ว ถ้าเรามีหนังสือที่มีคุณค่าทั้งเนื้อหาและรูปภาพให้เขาอ่าน ให้ความรู้ความบันเทิง เด็ก ๆ จะได้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ ที่รอบรู้ มีธรรมะประจำใจ มีความรักบ้านเมือง มีความต้องการปรารถนาจะทำแต่ประโยชน์ที่สมควร....."

บทพระราชนิพนธ์เรื่อง "ห้องสมุดในทัศนะของข้าพเจ้า"
ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

“เฉลิมราชกุมารี”

ในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 36 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2534 ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณทรงมีต่องานการศึกษาของชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นสมควรเจริญฉลองงานภาคีรัฐ และเอกชน ตลอดจนประชาชน ทั้งในประเทศร่วมกันจัดสร้างห้องสมุดประชาชนอำเภอเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ห้องสมุดประชาชนที่๑๖ จัดสร้างขึ้นในมงคลวโรกาสนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี”

ห้องสมุดประชาชน “เฉลิมราชกุมารี” จะเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบสำหรับชุมชนทั้งในวัยลูบั่นและอนาคต มีบริการห้องสมุดที่ครบถ้วน ทั้งปฏิบัติการทางภาพและโสตทัศนศึกษา มุมหนังสือพระราชนิพนธ์ มุมเด็ก มุมวิทยาศาสตร์ มุมพิพิธภัณฑ์ ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ศูนย์รับบริจาคหนังสือ และบริการชุดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางสนับสนุนสื่อต่าง ๆ ให้แก่แหล่งความรู้หมู่บ้านและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน บริเวณรอบ ๆ คืออาคารจัดเป็นสวนหย่อม สนามเด็กเล่น และลานเอนกประสงค์สำหรับให้ประชาชนได้พักผ่อนอีกด้วย

ประกาศจังหวัดสุรินทร์
เรื่อง การจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

ตามที่จังหวัดสุรินทร์ ได้รับความเห็นชอบจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้จัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ที่อำเภอศีขรภูมิ ประจำปีงบประมาณ 2534 นั้น อาศัยระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2529 หมวด 2 ข้อ 6 และข้อ 8 จังหวัดสุรินทร์ จึงประกาศจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ขึ้น โดยใช้ชื่อว่า ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอศีขรภูมิ ตั้งที่ถนนเสรีพิศัย ตำบลระแงง จังหวัดสุรินทร์ ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 12 เดือนเมษายน พ.ศ. 2534

(นายเถกิง เจริญศรี)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

ประกาศจังหวัดสุรินทร์
เรื่อง การจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

ตามที่จังหวัดสุรินทร์ ได้รับความเห็นชอบจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้จัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ที่อำเภอกาบเชิง ประจำปีงบประมาณ 2534 นั้น อาศัยระเบียบกรมการศึกษานอกโรงเรียน ว่าด้วยห้องสมุดประชาชน พ.ศ. 2529 หมวด 2 ข้อ 6 และข้อ 8 จังหวัดสุรินทร์ จึงประกาศจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ขึ้น โดยใช้ชื่อว่า ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง ตั้งที่ถนนหน้าท่าว่าการอำเภอ ตำบลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ 12 เดือนเมษายน พ.ศ. 2534

(นายเถกิง เจริญศรี)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

ที่ รล 0007/1246

สำนักราชเลขาธิการ

สวนจิตรลดา กทม. 10303

10 เมษายน 2538

เรื่อง เสด็จฯ ทรงเป็นประธานเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอ
กาบเชิง และอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

อ้างถึง หนังสือที่ สร 0015/1403 ลงวันที่ 27 มกราคม 2538

ตามที่มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูล ขอพระราชทานอัญเชิญสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง และอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ตั้งแต่เดือนเมษายน 2538 เป็นต้นไป ส่วนจะเป็นวันและเวลาใดสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว ทรงรับเชิญเสด็จฯ ในช่วงระหว่างวันที่ 24 - 25 มิถุนายน 2538 ทั้งนี้ ขอได้โปรดติดต่อกับเจ้าหน้าที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง และเจ้าหน้าที่กรมราชองครักษ์ เพื่อร่วมกันพิจารณาจัดทำกำหนดการต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงมนัสฉัตร วัฒนิกกุล)

ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

กองราชเลขานุการในพระองค์
สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
โทร. 2811202, 2811111 ค้อ 21

27 มกราคม 2536

เรื่อง ขอพระราชทานกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

อำเภอกาบเชิง และอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ สร 0015/1803 ลงวันที่ 27 มกราคม 2536

ด้วยจังหวัดสุรินทร์ ได้ดำเนินการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน

"เฉลิมราชกุมารี" เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสทรงมีพระชนมายุ 3 รอบ พระนักษัตร โดยได้จัดสร้าง จำนวน 2 แห่ง ที่อำเภอกาบเชิง และอำเภอศีขรภูมิ ขณะนี้ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างการปรับปรุง ตกแต่งบริเวณภายใน และรอบอาคาร คาดว่าจะแล้วเสร็จสมบูรณ์ ภายในเดือน มีนาคม 2536 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดสุรินทร์มีความพร้อมที่จะดำเนินการเปิดให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษาใช้บริการห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ทั้ง 2 แห่ง ได้ทันที

เพื่อความเป็นสิริมงคล และความจงรักภักดี ที่พสกนิกรชาวจังหวัดสุรินทร์ มีแก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดสุรินทร์ จึงได้มีหนังสือขอพระราชทานกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี - เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2536 เป็นต้นไป รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและเป็นการประสานงาน

ขอแสดงความนับถือ

for

(นายกอบกุล ทองลงยา)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

ข้อคิดเห็น

ของ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ต่อโครงการห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

โครงการห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" เป็นห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ ที่กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานเอกชนได้ร่วมกันจัดสร้างขึ้นเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 36 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2534

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบในชนบทเป็นแหล่งความรู้ประจำอำเภอและหมู่บ้าน ตามแนวความคิดของการศึกษาดตลอดชีวิต และการศึกษาเพื่อปวงชน ที่มุ่งหวังจะให้ทุกคนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้ เพื่อจะให้การศึกษามีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิต ทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างสมบูรณ์แบบต่อไปในอนาคต

ในนามของกระทรวงศึกษาธิการ รู้สึกยินดีและภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้ร่วมกันจัดตั้งได้ครบตามเป้าหมายที่กำหนดไว้.

(นายสัมพันธ์ ทองสมัคร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อคิดเห็น

ของ

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ต่อโครงการห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

ในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ในวันนี้กระทรวงศึกษาธิการมีความปิติยินดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุคติมิได้

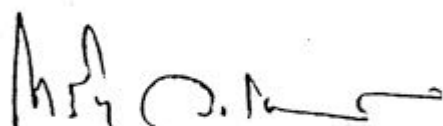
โครงการห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 38 พรรษา เป็นการสนองพระราชปณิธานที่ทรงต้องการให้มี "ห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุกประเภทสำหรับประชาชน"

นอกจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะทรงพระเมตตาพระราชทานพระราชานุญาตให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชนดังกล่าวแล้ว พระองค์ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนาม "เฉลิมราชกุมารี" อีกด้วย นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าฯ แก่กระทรวงศึกษาธิการและแก่พสกนิกรชาวไทยทั่วทุกถิ่น

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" เป็นห้องสมุดที่มีบริการครบถ้วน สมบูรณ์เป็นระบบ พร้อมด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อนิทรรศการ และห้องปฏิบัติการทางภาษาและโสตทัศนศึกษา ประชาชนสามารถใช้เพื่อศึกษาหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง นับเป็นแหล่งที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของประชากรได้อย่างแท้จริง

ในนามของกระทรวงศึกษาธิการ ผมขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ทั้งท่านผู้บริจาคที่ดิน ทุนทรัพย์ วัสดุครุภัณฑ์ หนังสือ เอกสารและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ตลอดจนทั้งท่านผู้เสียสละเวลา กำลังแรง กำลังสติปัญญา เป็นผลให้โครงการนี้ดำเนินได้ด้วยดีตามเป้าหมาย และจะเป็นแบบอย่างของการพัฒนาห้องสมุดต่อไป

วาระนี้ ขอพวกเราทั้งหลายจงตั้งจิตอธิษฐานถวายพระพรชัยมงคล ขอให้องค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผู้ทรงเป็นที่รักที่เกิดทูนของพสกนิกรชาวไทยทุกคน จงทรงพระเกษมสำราญและทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

(นายโกวิท วรพิพัฒน์)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ข้อคิดเห็นของ

อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ต่อ โครงการห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ประชาชนคนไทยเป็นอย่างยิ่ง ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงสนพระทัย พระราชทานคำแนะนำและความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านการพัฒนาห้องสมุดมาโดยตลอด พระองค์ท่านได้ทรงเล็งเห็นความสำคัญของบทบาทห้องสมุดที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนคนไทย โครงการห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" นับเป็นพระราชปณิธานที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของพระองค์ที่ทรงมีพระราชประสงค์ให้มีห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุกประเภท อันได้แก่ หนังสือสำหรับเด็ก หนังสือธรรมะ หนังสือความรู้ทั่วไป ฯลฯ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับประชาชนที่จะใช้ในการศึกษาหาความรู้อย่างค่อเนื่องตลอดชีวิต

กรมการศึกษานอกโรงเรียน รู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณ และปลาบปลื้มเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสสนองพระราชดำริใน โครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอทาบเชิงและอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ขึ้น เพื่อให้ห้องสมุดทั้งสองแห่งนี้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ของประชาชนในอำเภอทาบเชิงและอำเภอศีขรภูมิ ต่อไป

ในการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอทาบเชิงและอำเภอศีขรภูมิจังหวัดสุรินทร์ คงจะสำเร็จไม่ได้ หากปราศจากความร่วมมือและสนับสนุนทั้งกำลังกาย กำลังใจตลอดจนทุนทรัพย์จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ สภาจังหวัด บริษัทมดิชนจำกัด หน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนตลอดจนประชาชนจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ และขอมอบห้องสมุดประชาชนนี้เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ ตลอดไป

๑๑

(นายรุ่ง แก้วแดง)

อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ข้อคิดเห็น

ของผู้อำนวยการโครงการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

เนื่องในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอสีขรภูมิ

และอำเภอทาบเชิง

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 3 รอบ เป็นตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นเป็นประจักษ์ชัด ถึงความจงรักภักดีของประชาชนในพื้นที่ และความมุ่งมั่นที่จะสนองพระราโชบาย ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กเยาวชน และประชาชนมีแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและชุมชน

นับตั้งแต่เริ่มโครงการ จังหวัดสุรินทร์ได้แสดงเจตนารมณ์อย่างแน่วแน่ที่จะจัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ให้ได้ 2 แห่ง และแม้จะมีข้อจำกัดในเรื่องทุนสนับสนุนจากส่วนกลาง ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดทุกท่าน นับตั้งแต่ ท่านเอกอภัย เจริญศรี ที่ได้เกษียณอายุไปแล้วจวบจนท่านผู้ว่าราชการจังหวัดคนปัจจุบัน นายกอบกุล ทองลงยา พร้อมด้วยท่านประธานสภาจังหวัดและสมาชิกผู้บริหารในระดับต่างๆ คณะข้าราชการและประชาชนทุกหมู่เหล่า ได้ร่วมแรงร่วมใจกันหาทุนสมทบกับงบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดำเนินการก่อสร้างและสนับสนุนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุรินทร์ ในการจัดบริการภายในห้องสมุด จนสำเร็จพร้อมสมบูรณ์ และสามารถเปิดบริการในบางส่วนไปตั้งแต่เดือนกันยายน 2535

ในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณดั้นเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานประกอบพิธีเปิดในวันนี้ จึงเป็นสิริสวัสดิมงคลนำความปลาบปลื้มและความภาคภูมิใจมาสู่ประชาชนจังหวัดสุรินทร์อย่างหาที่สุดมิได้

ในฐานะผู้ประสานงานโครงการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราช-
กุมารี" ดิฉันขอแสดงความชื่นชมยินดีกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน และขอตั้ง
ความหวังร่วมกับประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ที่จะได้เห็นห้องสมุดประชาชน "เฉลิม-
ราชกุมารี" ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นห้องสมุดประชาชนที่สมบูรณ์
แบบ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีสื่อการเรียนและกิจกรรมการศึกษาที่หลากหลาย เป็น
ศูนย์กลางที่ประชาชนสามารถพบปะและจัดกิจกรรมทางการศึกษาและวัฒน-
ธรมร่วมกัน ทั้งเป็นแหล่งกลางสนับสนุนเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนให้ขยาย
กว้างขวางยิ่งขึ้นตลอดไป

ณม อดเน นออุย

(นางกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา)

รองอธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ผู้อำนวยการโครงการจัดตั้งห้องสมุด "เฉลิมราชกุมารี"

ข้อคิดเห็น

นายกอบกุล ทองลงยา

ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

เนื่องในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

อำเภอศีขรภูมิ และอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ห้องสมุดประชาชน"เฉลิมราชกุมารี"เป็นตัวอย่างของการจัดห้องสมุดที่
สมบูรณ์แบบ ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ทุก
ระดับฐานะได้ศึกษาหาความรู้จากสื่อ นานาชนิด

ในนามของประชาชนชาวจังหวัดสุรินทร์ รู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง ที่
ได้มีโอกาสร่วมแสดงความจงรักภักดีโดยการสร้างห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุ-
มารีขึ้นในจังหวัด ถึง 2 แห่ง คือที่อำเภอศีขรภูมิ และอำเภอกาบเชิง ทั้งนี้
เพื่อสนองพระราชปณิธานของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่มหาราชประสงค์ให้มีห้องสมุดที่ดี มีหนังสือครบทุกประเภทสำหรับประชาชน

การดำเนินการจัดสร้างห้องสมุด "เฉลิมราชกุมารี" ทั้ง 2 แห่งในจังหวัด
สุรินทร์สำเร็จลงได้ด้วย แรงศรัทธาความร่วมมือ ร่วมใจของประชาชนชาวศีขรภูมิ
ชาว กาบเชิง และชาวสุรินทร์ จึงหวังว่าทุกคนคงจะร่วมกันบำรุงรักษา และพัฒนา
ให้เป็นศูนย์รวมของความรู้ ข่าวสารข้อมูล ให้ยืนยงคงอยู่ตลอดไป

10/๗๒

(นายกอบกุล ทองลงยา)
ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์

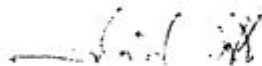
ข้อคิดเห็น
นายสวัสดิ์ ตี๋ชั้น

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุรินทร์
เนื่องในพิธีเปิดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอศีขรภูมิ และอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

การจัดห้องสมุดประชาชน เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับประชาชน เพราะเป็นศูนย์รวมของความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล ผ่านสื่อต่างๆ ที่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับ สามารถไปใช้บริการได้อย่างเท่าเทียมกัน

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอศีขรภูมิ และอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์จัดสร้างขึ้นเสร็จสมบูรณ์ด้วยแรงศรัทธา ของชาวจังหวัดสุรินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวศีขรภูมิ และกาบเชิง ได้พร้อมใจกันดำเนินการด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์เพื่อน้อมเกล้าถวายความจงรักภักดี และเฉลิมพระเกียรติแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

จึงคาดหวังว่าชาวจังหวัดสุรินทร์ทุกคนจะได้ร่วมกันบำรุงรักษาและพัฒนาห้องสมุดประชาชนทั้ง 2 แห่งนี้ ให้เป็นแหล่งวิทยาการ เพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาสำหรับประชาชนตลอดไป

(นายสวัสดิ์ ตี๋ชั้น)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุรินทร์

พระบารมีล้นพ้น

นายแพทย์สุทัศน์ เจริญรัตน์

ย้อนหลังไปประมาณสี่ปี คือ ปี พ.ศ. 2532 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงนำนักเรียนนายร้อยฯ มาศึกษาศิลปวัฒนธรรมและโบราณวัตถุที่ปราสาทศิขรภูมิ ท่ามกลางประชาชนที่เฝ้ารอรับเสด็จฯ จำนวนมาก

ในการเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนั้น ชาวศิขรภูมิ ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากพระบารมีของพระองค์หลายประการ อาทิ ถนนเข้าสู่ปราสาทที่แยกจากทางหลวงสายสุรินทร์-อุบลฯ ทางโยธาธิการจังหวัดสุรินทร์ได้ก่อสร้างเป็นถนนคอนกรีต เสร็จเรียบร้อยก่อนหมายกำหนดการ ส่วนองค์ปราสาทศิขรภูมิ และบริเวณได้รับการบูรณะจากกรมศิลปากรด้วยเงินงบประมาณสองล้านบาทเศษ ในระยะเวลาเดียวกันองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ได้ขุดลอกสระสี่เหลี่ยม ซึ่งเป็นสระโบราณคู่กับปราสาท ด้วยงบประมาณสี่ล้านบาทเศษ ผลพลอยได้จากงานนี้ก็ คือ โรงพยาบาลศิขรภูมิ โรงเรียนศิขรภูมิ วัดปราสาท และสถานที่ราชการใกล้เคียงได้คิณคม สมดังความต้องการของแต่ละหน่วยงาน กล่าวได้ว่างานต่างๆ เหล่านี้สำเร็จได้อย่างรวดเร็ว ด้วยพระบารมีอย่างแท้จริง ยังความปิติโสมนัสและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในหมู่ประชาชนชาวศิขรภูมิโดยถ้วนหน้า

ในปีนี้ ชาวศิขรภูมิ ยังได้ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" แห่งที่ 57 แห่งที่ได้ทั่วประเทศ ความปิติโสมนัสและความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จึงยังมีมากขึ้นเป็นทวีคูณและชาวศิขรภูมิรู้สึกว่ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" แห่งนี้เป็นสมบัติที่พระองค์ประทานให้แก่พวกเราโดยแท้ สิ่งใดที่จะทำได้จะทำให้ดีที่สุดเพื่อสนองพระมหากรุณาธิคุณ ดังนั้นเมื่อได้รับมอบหมายให้ดำเนินการก่อสร้างรั้ว ป้าย ประตู ตกแต่งสวนหย่อม สนาม คณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ร่วมกันประชาสัมพันธ์ หาผู้สนับสนุน ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนชาวศิขรภูมิเป็นอย่างดี จนมีเงินถึงเป้าในระยะเวลาไม่ถึงสองสัปดาห์

นอกจากนี้แล้ว นายอุทิศ อติมานะ ข่างปลัดมากรรมได้จัดทำพระบรมสาทิสลักษณ์ ที่เป็นงานศิลปะที่ทรงคุณค่าไว้ที่ห้องสมุดแห่งนี้ ทั้งยังได้มอบงานศิลปะ แบบใหม่ที่ถาวรมาให้ประดับสนามซึ่งงานนี้ประเมินราคาได้ไม่น้อยกว่า-

สามแสนบาท

เนื่องจากพระราชดำริที่มีพระประสงค์ให้ขุดลอกสระโบราณในคราวที่เสด็จมาพร้อมกับนักศึกษานายร้อย จปร. ในครั้งนั้น ทำให้เกิดความตั้งใจที่จะพัฒนาให้บริเวณนี้ ส่วนหนึ่งกลายเป็นป่าดงดิบ และส่วนที่เหลือเป็นป่าไม้ยืนต้นประเภทสวยงามให้ได้

ป่าดงดิบนั้นให้มีการรบกวนจากมนุษย์ให้น้อยที่สุด เพื่อให้ฝูงนก และสัตว์ป่าขนาดเล็กได้อยู่อาศัยโดยปราศจากความหวาดกลัว ในสระก็ทำให้อุดมไปด้วยไม้น้ำ สัตว์น้ำ และปลานานาพันธุ์ให้กลายเป็นแหล่งแพร่พันธุ์โดยธรรมชาติ

ห้ามลงเล่นน้ำในสระเพื่อมิให้ปลาและนกตื่นกลัว

ห้ามล่าส่งเสียงดัง ห้ามใช้เครื่องขยายเสียงที่ดังเกินความจำเป็น และห้ามยานพาหนะที่มีเสียงดังทุกชนิด การเคลื่อนไหวดังๆ ต้องมิให้มีเสียงดัง เพื่อให้เกิดความเงียบสงบอย่างแท้จริง

และแน่นอนเป็นเขตห้ามเสพ ห้ามจำหน่ายของมีนเมา เป็นสถานวิเวกเพื่อการปฏิบัติธรรมด้วย

โดยเช่นนี้ สระโบราณก็จะกลายเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นสถานที่พักผ่อนสำหรับทุกคน พืช และสัตว์ อย่างถาวร เป็นการคืนสิ่งแวดล้อมที่สูญเสียไปให้กลับคืนมาภายในเวลาไม่เกินห้าปี

ยิ่งไปกว่านั้น หากประชาชนทุกหมู่บ้านเกิดค่านิยมสมตามพระดำริ เช่นนี้ แล้วก็ย่อมจะเกิดป่าไม้ประจำหมู่บ้านขึ้นทีละเล็กทีละน้อย มากขึ้นมากขึ้นตามกาลเวลาเพราะมีผู้ปลูกอยู่เสมอและไม่มีการตัดหรือตัดน้อยที่สุด สักวันหนึ่งก็จะเป็นสีเขียวไปทั่วประเทศ

พระมหากษัตริย์คุณและพระบารมีต่อพสกนิกรนั้นล้นพ้นแท้ๆ โดยเฉพาะในความรู้สึกของชาวศิขรภูมิ

ของทรงพระเจริญ เป็นมิ่งขวัญ เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เป็นกำลังใจอันมหากาลให้แก่ผู้ที่ประสงค์จะทำประโยชน์ต่อส่วนรวมและต่อสภาพแวดล้อมเสมอ ชั่วกาลนาน

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

ในมิ่งมงคลสมัยที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จะทรงมีพระชนมายุ 38 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2534 เพื่อสนองพระราช-
ปณิธาน และแนวทางพระราชดำริ ในการส่งเสริมการศึกษาสำหรับประชาชนตาม
ที่ทรงแสดงไว้ในโอกาสต่างๆ เช่น ในโอกาสที่ทรงมีพระกรุณาธิคุณเสด็จเป็น
องค์ประธานในการประชุมสมัชชาสากลว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่ เมื่อวันที่ 12
มกราคม 2533 ได้ทรงพระราชทานลายพระหัตถ์ เชิญชวนให้

" ร่วมกันทำให้ชาวโลกอ่านออกเขียนได้ "

และด้วยเหตุที่หนังสือเป็นเครื่องมือสื่อสารที่จะช่วยเพิ่มพูน ความรู้ความสามารถ
ส่งเสริมปัญญา ปลุกฝังความสนใจใฝ่รู้ ให้ความบันเทิง และเป็นสื่อกลางในการ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความก้าวหน้าทางวิทยา
การ และความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุ-
ดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงกล่าวไว้ในพระราชนิพนธ์เรื่อง "ฉันชอบหนังสือ"
ดังนี้

"...หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่างๆ นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้
หนังสือบันทึกความรู้ และความคิดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติตกทอดมา
ถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก เช่น กฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์และคณิต
ศาสตร์ เป็นต้น เพราะความรู้ของคนสมัยโบราณนั้น เกิดขึ้นจากความสังเกต
เขาเหล่านั้นได้สังเกตความเป็นไปของโลก และจดข้อความต่างๆ ในแง่คิดเห็น
ของเขาไว้ คนในสมัยต่อมาได้อ่านข้อความเหล่านั้น และติดตามค้นคว้าเพิ่มเติม
ทำให้ความรู้ของมนุษย์กว้างขวางยิ่งขึ้น..."

"ความบันเทิงสมัยปัจจุบัน หนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ ได้พิมพ์
จำหน่ายอย่างแพร่หลายหนังสือเหล่านี้บรรจุความรู้และความบันเทิงล้วนแต่เป็น
ประโยชน์แก่ผู้อ่านตามพื้นฐานความรู้ของแต่ละคนเป็นอย่างดี..."

ด้วยเหตุนี้ในปี 2534 ซึ่งเป็นปีที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 3 รอบ ด้วยความสำนึกในพระกรุณาธิคุณ อันเนื่องด้วยงานการศึกษา การศาสนา และศิลปวัฒนธรรมของชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ขอพระราชทาน พระราชานุญาตดำเนิน โครงการจัดตั้ง ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" เพื่อเป็นการสนองแนวพระราชดำริในการส่งเสริมให้ชุมชนได้มีห้องสมุด เพื่อเป็นแหล่งความรู้อย่างทั่วถึง โดยมีแผนที่จะเริ่มดำเนินการจัดตั้ง 37 แห่ง ในปี 2534 และต่อเนื่องไปจนครบทุกอำเภอของประเทศภายในระยะ 10 ปี (2534-2543) ซึ่งเป็นช่วงทศวรรษแห่งการส่งเสริมการรู้หนังสือขององค์การสหประชาชาติ ห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่งจะสร้างขึ้นจากความจงรักภักดี และความสำนึกในพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนจะพร้อมใจน้อมเกล้าฯ ถวายเพื่อสนองพระราชปณิธานให้ทุกชุมชนมีแหล่งความรู้ที่พร้อมสมบูรณ์และเป็นแบบอย่างของการพัฒนาต่อไป

ด้วยเดชพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม ปัจจุบันมีผู้มีจิตศรัทธา ร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ แสดงความจำนงขอเข้าร่วมโครงการเพื่อน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายเป็นการเฉลิมพระเกียรติ 57 แห่งใน 48 จังหวัด ในจำนวนนี้เป็นการบริจาคของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนในจังหวัดต่างๆ ได้ร่วมบริจาคเพื่อการก่อสร้างและครุภัณฑ์ทั้งหมดโดยรัฐไม่ต้องจัดงบประมาณสนับสนุนจำนวน 12 แห่ง

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ทั้ง 57 แห่ง มีดังนี้

ภาคเหนือ

1. อำเภอเชียงแสน	จังหวัดเชียงราย
2. อำเภอจุน	จังหวัดพะเยา
3. อำเภอดอกคำใต้	จังหวัดพะเยา
4. อำเภอตากถี	จังหวัดนครสวรรค์
5. อำเภอทับคล้อ	จังหวัดพิจิตร
6. อำเภอวังทรายพูน	จังหวัดพิจิตร
7. อำเภอบ้านตาก	จังหวัดตาก
8. อำเภอแม่สะเรียง	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
9. อำเภอลอง	จังหวัดแพร่
10. อำเภอสันกำแพง	จังหวัดเชียงใหม่
11. อำเภอดอยเต่า	จังหวัดเชียงใหม่
12. อำเภอสวรรคโลก	จังหวัดสุโขทัย
13. อำเภอเมือง	จังหวัดลำพูน
14. อำเภอวังทอง	จังหวัดพิษณุโลก

ภาคกลาง

1. อำเภอเขาย้อย	จังหวัดเพชรบุรี
2. อำเภอท่าเรือ	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. อำเภอทองผาภูมิ	จังหวัดกาญจนบุรี
4. อำเภอบางคนที	จังหวัดสมุทรสงคราม
5. อำเภอพัฒนานิคม	จังหวัดลพบุรี
6. อำเภอเมือง	จังหวัดลพบุรี
7. อำเภอบ้านแพ้ว	จังหวัดสมุทรสาคร
8. อำเภอเมือง	จังหวัดสมุทรสาคร
9. อำเภอกระทุ่มแบน	จังหวัดสมุทรสาคร
10. อำเภอโพธิ์ทอง	จังหวัดอ่างทอง
11. อำเภอวิเศษชัยชาญ	จังหวัดอ่างทอง
12. อำเภอลาดหลุมแก้ว	จังหวัดปทุมธานี
13. อำเภอบางสะพาน	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
14. อำเภอเมือง	จังหวัดราชบุรี
15. อำเภอสามพราน	จังหวัดนครปฐม

ภาคตะวันออก

1. อำเภอแกลง	จังหวัดระยอง
2. อำเภอเขาสมิง	จังหวัดตราด
3. อำเภอนาดิ	จังหวัดปราจีนบุรี
4. อำเภอบางละมุง	จังหวัดชลบุรี
5. อำเภอสัตหีบ	จังหวัดชลบุรี
6. อำเภอบางปะกง	จังหวัดฉะเชิงเทรา
7. อำเภอองครักษ์	จังหวัดนครนายก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. อำเภอกาบเชิง	จังหวัดสุรินทร์
2. อำเภอกีษรภูมิ	จังหวัดสุรินทร์
3. อำเภอขุนหาญ	จังหวัดศรีสะเกษ
4. กิ่งอำเภอโคกศรีสุพรรณ	จังหวัดสกลนคร
5. กิ่งอำเภอจังหาร	จังหวัดร้อยเอ็ด
6. อำเภอจัตุรัส	จังหวัดชัยภูมิ
7. อำเภอปากช่อง	จังหวัดนครราชสีมา
8. อำเภอชุมพวง	จังหวัดนครราชสีมา
9. อำเภอวารินชำราบ	จังหวัดอุบลราชธานี
10. อำเภอหนองบัวลำพู	จังหวัดอุดรธานี
11. อำเภอน้ำพอง	จังหวัดขอนแก่น
12. อำเภอยางตลาด	จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาคใต้

1. อำเภอกะทู้	จังหวัดภูเก็ต
2. อำเภอเมือง	จังหวัดปัตตานี
3. อำเภอย่านตาขาว	จังหวัดตรัง
4. อำเภอห้วยยอด	จังหวัดตรัง
5. อำเภอรือเสาะ	จังหวัดนราธิวาส
6. อำเภอสวี	จังหวัดชุมพร
7. อำเภอสิงหนคร	จังหวัดสงขลา
8. อำเภออ่าวลึก	จังหวัดกระบี่
9. อำเภอกาญจนดิษฐ์	จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แนวทางการจัดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

เพื่อให้ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" มีความสมบูรณ์ในการดำเนินการสามารถเป็นมาตรฐานและแบบอย่างในการดำเนินงานห้องสมุดประชาชนต่อไป กรมการศึกษานอกโรงเรียนจึงได้กำหนดลักษณะของห้องสมุดไว้ดังนี้

1. มีชีวิตชีวา
2. มีกิจกรรมหลากหลายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
3. สนองความจำเป็นของพื้นที่
4. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม

จากลักษณะของห้องสมุดที่พึงประสงค์ข้างต้น ได้ถูกนำมากำหนดเป็นบทบาทให้ห้องสมุดประชาชน 4 ประการดังนี้

1. เป็นห้องสมุดประชาชนที่สมบูรณ์
2. เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน
3. เป็นศูนย์ประชาคม
4. เป็นเครื่องช่วยการเรียนรู้ในชุมชน

จากบทบาทหน้าที่และลักษณะดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดจุดบริการหลักของห้องสมุดขึ้นบริเวณภายในห้องสมุดอย่างน้อย 5 ส่วน คือ -

1. ส่วนบริการหนังสือทั่วไป หรือมุมวิชาการทั่วไป
2. ส่วนบริการหนังสือและสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กและครอบครัว หรือมุมเด็กและครอบครัว
3. ส่วนบริการโสตทัศนหรือห้องโสตทัศน
4. ส่วนเอนกประสงค์หรือห้องเอนกประสงค์
5. ส่วนเฉลิมพระเกียรติ หรือห้องเฉลิมพระเกียรติ

กว่าจะเป็นห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอศีขรภูมิ และอำเภอกาบเชิง

ความเป็นมา

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 36 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2534 ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่องานการศึกษาของชาติ เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติตลอดจนสนองพระราชปณิธาน และแนวพระราชดำริที่ทรงแสดงไว้ในโอกาสต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ขอพระราชทานพระราชนุญาตดำเนินโครงการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน ซึ่งได้รับพระราชทานนามว่า

ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนตามแนวทางการศึกษาดลอดชีวิต ได้รับนโยบายดำเนินโครงการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" โดยมีหลักการสำคัญคือ การประสานหาความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดจนประชาชนทั่วไปทั่วประเทศ

สำหรับจังหวัดสุรินทร์ ได้ร่วมโครงการและดำเนินการจัดสร้างห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ถึง 2 แห่ง ทั้งนี้ก็ด้วยการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์และแรงศรัทธาของหน่วยราชการสถานศึกษา พ่อค้า ประชาชนชาวจังหวัดสุรินทร์ โดยเฉพาะชาวอำเภอศีขรภูมิ และอำเภอกาบเชิง

การก่อสร้าง

สถานที่ก่อสร้าง

1. ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอศีขรภูมิ เริ่มดำเนินการก่อสร้าง โดยวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 26 กันยายน 2534 บนที่ดินราชพัสดุ แปลงหมายเลขทะเบียน สร. 372 ซึ่งตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาล (บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอ) ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ มีเนื้อที่ 1 ไร่

2. ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง เริ่มดำเนินการก่อสร้างโดยวางศิลาฤกษ์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 3 ตุลาคม 2534 บนที่ดินราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียน สร. 909 ซึ่งตั้งอยู่ที่บ้านกาบเชิง ตำบลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ 8 ไร่ 11 ตารางวา

ที่ดินทั้ง 2 แปลงกรมการปกครองอนุญาตให้ดำเนินการก่อสร้างห้องสมุดประชาชน ความหนังสือกรมการปกครองที่ มท 0409/11415 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2532

งบประมาณการก่อสร้าง

สถานที่	แหล่งงบประมาณ			
	กรมการศึกษานอกโรงเรียน	องค์การบริหารส่วนจังหวัด ส.ร.	อำเภอจัดหา	รวม
1.ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอศีขรภูมิ	1,250,000	800,000	200,000	2,250,000
2.ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง	1,250,000	800,000	198,500	2,248,500
รวม	2,500,000	1,600,000	398,500	4,498,500

ผลการดำเนินงาน

การก่อสร้างห้องสมุดประชาชนทั้ง 2 แห่ง เสร็จเรียบร้อย ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2535 และในปีงบประมาณ 2535 กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดสรรงบประมาณค่าหนังสือและค่าครุภัณฑ์ให้ส่วนหนึ่ง ซึ่งจังหวัดโดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุรินทร์ ร่วมกับอำเภอกาบเชิงและอำเภอศีขรภูมิได้ดำเนินการเปิดให้ประชาชนไปใช้บริการ ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง เปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 15 กันยายน 2535 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ห้องสมุดไป ปฏิบัติงานประจำจำนวน 3 คน นักการภารโรง 1 คน

2. ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอศีขรภูมิเปิดให้บริการตั้งแต่วันที่ 28 กันยายน 2535 เป็นต้นมา ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติงานประจำจำนวน 3 คน นักการภารโรง 1 คน

แม้ว่าห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ทั้ง 2 แห่ง ในจังหวัดสุรินทร์เปิดให้บริการไปแล้วนั้น แต่เป็นเพียงการให้บริการได้เพียงระดับหนึ่งยังไม่สมบูรณ์แบบตามแนวทางการจัดห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" และงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีเพียงสมทบการก่อสร้างและจัดซื้อครุภัณฑ์ให้ส่วนหนึ่งเท่านั้น จำเป็นต้องดำเนินการจัด/ตกแต่ง ทั้งภายนอกภายในอาคารให้มีความพร้อมที่จะให้ประชาชนมาใช้บริการอย่างหลากหลาย ด้วยศรัทธามหาชนชาวจังหวัดสุรินทร์โดยเฉพาะชาวอำเภอศีขรภูมิ และ อำเภอกาบเชิง ตลอดจนความร่วมมือร่วมใจของคณะกรรมการทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ จึงทำให้มีเงินบริจาคจำนวนกว่า 800,000 บาทประกอบกับจังหวัด โดยนายกอบกุล ทองลงยา ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ได้อนุเคราะห์พิจารณาสรรงบประมาณของจังหวัดสมทบให้จัดทำสวนหย่อมทั้ง 2 แห่ง 300,000 บาท และที่สำคัญเพราะความมุ่งมั่นตั้งใจของคณะกรรมการจัดตกแต่งห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ซึ่งประกอบด้วยกรมการจัดตกแต่งบริเวณ กรมการจัดนิทรรศการและกรมการห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง และอำเภอศีขรภูมิ ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจให้การสนับสนุนทั้งกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดและกำลังทรัพย์ จึงทำให้ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" ทั้ง 2 แห่ง ในจังหวัดสุรินทร์ มีความสมบูรณ์ตามรูปแบบทั้งภายนอกและภายในอาคาร ในส่วนภายนอกอาคารมีการจัดสวนหย่อมปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ ทำซุ้ม ศาลา สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ และสวนป่า ซึ่ง

ความสำเร็จเหล่านี้จะต้องยกให้ประชาชนชาวศิขรภูมิและชาวอำเภอกาบเชิง ตลอดจนหน่วยราชการ องค์กร หลายหน่วยงานที่อนุเคราะห์ อาทิเช่น สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัดสุรินทร์ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 54 วิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์ โรงเรียนกาบเชิงวิทยา โรงพยาบาลกาบเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อค้าคหบดีชาวศิขรภูมิ และหน่วยงาน ตลอดจนกลุ่มต่างๆ ที่ไม้อาจกล่าวนามได้ครบถ้วน ร่วมกันบริจาคเงิน, วัสดุอุปกรณ์แรงงาน ดำเนินการจัดสวนทำรั้ว และประตู ตกแต่งบริเวณ

ส่วนภายในอาคาร ได้จัดส่วนของห้องต่าง ๆ เพื่อบริการความรู้ให้กับประชาชนโดยผ่านสื่อที่หลากหลายด้วยรูปแบบและเนื้อหาสาระ ซึ่งสรุปพอสังเขปได้ ดังนี้

1. ห้องเด็กและครอบครัว โดยการนำของท่านผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (นายชาญชัย วัชรกุล) จัดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ดังนี้
  - 1.1 มุมของเล่นยุคใหม่
  - 1.2 มุมของเล่นพื้นเมือง
  - 1.3 มุมเวทีกนแก่ง
  - 1.4 มุมพัฒนาการทางกาย
  - 1.5 มุมคุณแม่ / ครอบครัว
2. ห้องอ่านหนังสือ โดยการนำของท่านผู้ช่วยศึกษาราชการจังหวัดสุรินทร์ (นายบุญเลิศ พรรณพิบูลย์) มีกิจกรรม คือ
  - 2.1 จัดทำบัตรรายการและจัดหมวดหมู่หนังสือ
  - 2.2 จัดทำตู้กฤตภาค
  - 2.3 จัดมุมนักศึกษาท้องถิ่น
  - 2.4 จัดห้องธรรมะ
  - 2.5 จัดห้องอ้างอิง (ประกอบด้วยหนังสืออ้างอิง และข้อมูลเพื่อการพัฒนา)
  - 2.6 จัดบริการการอ่าน

3. ห้องเอนกประสงค์ โดยการนำของท่านอธิการวิทยาลัยครูสุรินทร์ (นายจรัส บุญญานันต์) ได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ดังนี้

3.1 มุมศิลปวัฒนธรรม นำเสนอเรื่องราวของโบราณสถานและขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตของคนพื้นเมืองในรูปของภาพ เรื่องแสง ภาพธรรมชาติ หุ่นจำลองของจริง ป้ายบรรยาย และอื่นๆ

3.2 มุมพัฒนาคุณภาพชีวิต นำเสนอในรูปของปัญหาด้านสาธารณสุข การเกษตรและแนวทางแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งประชาชนผู้ชมสามารถนำไปปฏิบัติได้

4. ห้องโสตทัศนศึกษา โดยการนำของท่านผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์ (นายเฉลิมศักดิ์ นามเชิงได้) จัดสื่อทัศนูปกรณ์ไว้บริการ เช่น

1. วีดีโอ
2. เทปคาสเซต - วิทยุเทป
3. จัดทำชุดศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากเทปคาสเซต 4 ชุด
4. เครื่องรับโทรทัศน์

5. ห้องเฉลิมพระเกียรติ โดยการนำของท่านปลัดจังหวัด (นายจรัสศักดิ์ เกษณียบุตร) จัดกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. จัดแสดงหนังสือพระราชนิพนธ์
2. จัดแสดงภาพพระกรณียกิจ
3. จัดแสดงงานฝีพระหัตถ์
4. จัดหนังสือ เฉลิมพระเกียรติ ไว้แสดง และให้ประชาชนได้ศึกษาค้นคว้า

จากจุดเริ่มต้น จนถึงวันนี้ ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจและถือเป็น
 สติมจลของชาวสุรินทร์ ที่ห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง
 และอำเภอศีขรภูมิสำเร็จลงได้ด้วยพลังความตั้งใจ ความจริงใจและแรง-
 ศรัทธาของทุกฝ่ายเป็นผลให้ชาวสุรินทร์มีห้องสมุดที่ดี มีบริการที่หลากหลาย
 สามารถใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ ข่าวสารข้อมูลได้อย่างค่อนข้างจะสมบูรณ์
 แบบกว่าห้องสมุดประชาชนทั่วไป

นอกจากนี้ อาณาบริเวณของห้องสมุดยังได้จัดสภาพแวดล้อมใหม่
 เหมาะกับพื้นที่ เพื่อประชาชนจะได้ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจควบคู่ไปกับ
 การแสวงหาความรู้

อย่างไรก็ตามแม้ว่าห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" อำเภอกาบเชิง
 และอำเภอศีขรภูมิ จะเสร็จสมบูรณ์แล้วแต่สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ทุกฝ่ายคง
 จะต้องร่วมมือ ร่วมใจกันบำรุงรักษาและพัฒนาให้ยั่งยืนคงความเป็นศูนย์รวมของ
 การบริการความรู้ข่าวสารข้อมูลแก่ชุมชนตลอดไปทั่วกาลนาน

งานศิลปะกับห้องสมุด

นายแพทย์สุทัศน์ เจริญรัตน์

ได้รับคำถามจากผู้ชมหลายท่านนับตั้งแต่วันที่เอางานศิลปะมาติดตั้งในนามห้องสมุดว่า สิ่งนั้นคืออะไร จำลองมาจากอะไร มีความหมายว่าอย่างไรส่วนเด็ก ๆ ถามว่าเล่นได้ไหม ? เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจขอเรียนโดยย่อดังต่อไปนี้

1. ทำไมจึงเอามาประดับสวนห้องสมุด ? ตอบว่าเพราะ

1.1 ทำให้สวยงามและมีเนื้อหาสาระมากขึ้น

1.2 ห้องสมุดทำให้งานศิลปะมีคุณค่าขึ้น นำไปวางผิดที่คนอาจว่าเป็นขยะไปก็ได้

1.3 แม้บ้านเราจะไม่เคยเห็น แต่ห้องสมุดและสถานสาธารณะอื่นๆ โดยเฉพาะในประเทศที่เจริญแล้วถือว่าเป็นสิ่งที่ขาดเสียมิได้ พยายามซื้อหามาในราคาแพงด้วย

1.4 มีผู้บริจาคให้ และ

1.5 เดือนให้เราทราบว่านอกจากหนังสือแล้วยังมีสิ่งที่เรา "น่าจะอ่าน" อยู่อีกมากมาย

2. งานประเภทนี้เป็นมาอย่างไร

ก่อนอื่นขอให้นึกถึงเครื่องหมายของการนิพนธ์ไทยรูปคล้ายดอกจាំปีทุกท่านคงรู้สึกเหมือนกันว่ามีความอ่อนโยน เขือกเย็นและมีระเบียบอยู่ในนั้นซึ่งก็คือลักษณะของวัฒนธรรมไทยดั้งเดิมที่สั่งสมมานานนับร้อยๆ ปี ตามความเห็นของฝรั่งผู้ออกแบบให้

ต่อมาลองนึกถึงตัวอาคารห้องสมุดบ้าง จะเห็นสัดส่วนและเส้นตรงและโค้งต่างๆ รับกันอย่างเหมาะสมเจาะ เป็นความอ่อนโยน ถ่อมตัว มีระเบียบและเข้มแข็ง เป็นลักษณะของสังคมไทยที่มองโดยคนไทย

ความรู้สึกที่เกิดจากการดูอาคารห้องสมุดเป็นนามธรรมที่อาศัยเส้นสายและรูปทรงของวัตถุที่เรารู้จักเป็นสื่อ เป็นวิธีที่ศิลปินยึดถือกันมานานต่อมาราวศตวรรษที่ 19 ตอนต้น เมื่อรู้ว่าการใช้รูปวัตถุมาเป็นสื่อแสดงความรู้สึกหรือความหมายที่ต้องการไม่ได้ตั้งใจนี้ ศิลปินก็เริ่มละทิ้งรูปเดิมของวัตถุด้วยการเปลี่ยนแปลงส่วนต่างๆ ของมันเสียใหม่ หรือละทิ้งบางส่วน หรือละทิ้งทั้งหมด คงไว้แค่เพียงสี เส้น ขนาด และรูปทรงที่ดูไม่เหมือนอะไรเลย ข้อสำคัญคือให้มันแสดงความรู้สึกนึกคิดหรือเรื่องราวที่ผู้สร้างต้องการได้อย่างเต็มที่

เครื่องหมายของบริษัทการบินไทยเป็นตัวอย่างของศิลปะแบบนามธรรมที่ทิ้งรูปวัตถุออกไปทั้งหมด

3. งานที่วางอยู่ในสนามห้องสมุดเป็นแบบไหนและมีความมุ่งหมายอย่างไร ?

เป็นงานชุด ชื่อ "มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมสมัยใหม่" ของนายอุทิศ อติมานะ สร้างเมื่อปี 2535 ทั้งชุดมี 5 ชิ้น

ขอเรียนไว้ก่อนว่าการอ่านงานศิลปะนั้นผู้ชมไม่จำเป็นต้องมีความรู้สึกหรือความนึกคิดเหมือนที่ผู้สร้างต้องการ ผู้ชมแต่ละคนก็ไม่จำเป็นต้องคิดเหมือนกันอีก และยิ่งไปกว่านั้น คน ๆ เดียวแต่ดูงานชิ้นเดิมต่างครั้งต่างเวลาก็อาจจะมีความเห็นไม่เหมือนกันก็ได้ในแต่ละครั้ง ความคิดของผมในที่นี้จึงอาจจะไม่ตรงกับของท่านผู้อ่าน เพียงแต่เป็นการนำทางเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่จะเล็กน้อยหรือเกินเลยไปบ้างก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้ อนึ่ง ขอเรียนว่าการอธิบายงานของคนนั้นศิลปินเขาไม่ทำกัน นอกจากจะบอกชื่องานและปีที่สร้างเท่านั้นทั้งนี้เพื่อเปิดช่องให้ผู้ชมได้ใช้ความรู้สึกนึกคิดและวิจารณญาณของตนตามใจชอบ

นับจากซ้ายไปขวาของผู้ชมที่ยืนอยู่ทางด้านเสาธง

รูปที่ 1 เป็นชิ้นส่วนของเครื่องยนต์ที่จับมาเรียงกันใหม่ แทนยานพาหนะ และเครื่องยนต์กลไกใดๆ ก็ได้ เป็นสิ่งที่ล้อมรอบตัวเราอยู่ทุกลมหายใจ

รูปที่ 2 เป็นรูปในแนวราบมีเส้นโยงชิ้นส่วนต่างๆ เข้าหากันบางเส้นตั้ง

หมายถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างมนุษย์ กลุ่มของมนุษย์ และการสื่อ-

ชิ้น

สารมวลชน เป็นยุคสมัยของข้าวดารนั้นเอง

รูปที่ 3 เป็นแผ่นแบนตั้งสองแผ่น เชื่อมถึงกันด้วยเหล็กไอบีมเชือก ลวด และสปริง บางเส้นต่อกันหลายเส้น นึกถึงเรื่องแรงจะเห็นว่าเหล็กไอบีมทำหน้าที่ ผลักเหล็กแบน ออกจากกัน ในขณะที่เส้นลวดและเชือกพยายามดึงเข้าหากัน หมายถึงสมดุลที่มีความขัดแย้งอยู่ในตัวเหมือนใจของเราที่มีความขัดแย้งอยู่เสมอ เช่นเราจะอยู่อย่างลำบากเพื่อสร้างความคิดหรือจะทำความเลวสักนิดเพื่อให้ชีวิตสบายขึ้น คนที่คอร์ปชั่นร้ายอยู่เห็นๆ แล้วเราจะมาคัดค้านอยู่กับความซื่อสัตย์ สุจริตอยู่ทำไม ฯลฯ เส้นลวดและเชือกที่ต่อกันหลายเส้นเปรียบเทียบการทำ ความดีหรือเลวหลายอย่างเพื่อสนองวัตถุประสงค์เพียงอย่างเดียวเช่นยอมทิ้งวิชา ชีพด้วย หลอกหลวงด้วย ประจบสอพลอด้วย คอร์ปชั่นด้วย เป็นต้น เครื่องยนต์กลไกด้านนอกหมายถึงความเป็นมนุษย์ที่ไม่หยุดนิ่ง ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ เดินทางไปไหนก็ตาม

รูปที่ 4 อยู่ในแนวตั้งประกอบด้วยเหล็กโครงสร้างไอบีมเป็นรูปเหลี่ยม ทรงเรขาคณิตตรงกลางแขวนแผ่นสี่เหลี่ยมหนาสามชั้น และระหว่างชั้นมีรูปปั้นปูนสี ขาวสี่เหลี่ยมตัน ผิวมันออกมาเหมือนฟอง ซีเมนต์ขาวนี่เองที่แทนมนุษย์หรือสิ่ง มีชีวิตที่มีท่าว่าจะขยายตัวออกไปเรื่อยๆ ทุกทิศทางแต่ถูกจำกัดและแบ่งแยกออก โดยสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่นตึกรามบ้านช่องหรือกำหนดกฎเกณฑ์ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เองกับมือเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัดผลสุด ท้ายนอกจากจะทำลายตนเองทางอ้อมแล้วยังทำลายสิ่งมีชีวิตอื่นๆ อันประกอบกัน เป็นสิ่งแวดล้อมทั้งหมดด้วย

รูปที่ 5 เป็นรูปแนวตั้งเหมือนรูปที่ 4 มีวัตถุรูปต่างๆ จึงแขวนอยู่ภายในกรอบสี่เหลี่ยมสี่เหลี่ยม แต่ละชั้นเหมือนรูปเคารพที่มีขนาดต่างๆ และรูปร่าง ต่างๆ ก็ความร้ายอันประกอบด้วยวัตถุสิ่งของต่างๆ นั้นเป็นยอดปรารถนาของ มนุษย์ปัจจุบันมิใช่หรือสิ่งที่อยู่ในความปรารถนาเหล่านี้แหละนั่นเข้าๆ ก็เป็นสิ่งที่ เราเทอคทุนแทนรูปเคารพเก่าๆ ซึ่งมักเป็นรูปพระและพระเจ้าหรือเซียนองค์ ต่างๆ ซึ่งล้วนแต่ประกอบคุณงามความดีให้แก่มนุษย์และโลกมาแล้ว กล่าวอีก

อย่างหนึ่งก็คือ เราได้หลงทอดทูนกิเลสของตัวเอง

ยืนอยู่บริเวณเสาธงจะเห็นรูปทั้งห้าชั้นได้ชัดเจน การวางเรียงกันเป็นรูปโค้งก็เพื่อให้เกิดมุมมองด้านนี้เอง ขณะเดียวกันก็ทำให้งานทั้งห้าชั้นดูไม่เหงาด้วย เพราะสามารถคุยกันได้เหมือนนักแสดงที่สนทนากันต่อหน้าผู้ชมที่นั่งอยู่เพียงด้านเดียว ส่วนสี่ที่แปรนออกมาดูไม่เป็นธรรมชาตินั้นหมายถึงความฉาบฉวยในชีวิตของมนุษย์ปัจจุบัน

เป็นการมองมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในแง่ร้าย หรือเป็นการเตือนให้เห็นความจำเป็นที่ควรช่วยกันตระหนักและแก้ไขที่สุดแต่ใครจะคิด ขณะเดียวกันจะมองเอาความสวยงามก็ได้ เอาแปลกและสะใจก็ได้อีก

ทางศิลปะผู้สร้างเองอธิบายว่าเป็นงานแบบของปีคัสโซ่ผสมกับแนวสัญลักษณ์แบบใหม่ที่ยังไม่ถึงสุนทรียภาพหรือความงามแบบดั้งเดิม ไม่ใช่งานที่จะทำให้ผู้สร้างโด่งดังเพราะไม่ได้จำเพาะเจาะจงให้ "สุดๆ" ไปทางหนึ่งทางใด แต่เป็นงานที่ถาวร มีความงาม ความโดดเด่นและเนื้อหาสาระพอที่จะใช้ประดับสถานที่สาธารณะได้

สุรินทร์ : ภาพลักษณ์ที่ควรรู้จัก

1. บทนำ

สุรินทร์ หมายถึง ดิน หรือ ชนชาติที่นับถือพระอินทร์ ปราศเป็นหลักฐานชัดเจน ที่ปราสาทบ้านพลวง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ คือ เทวาลัยแห่งเดียว เท่านั้นที่อันเชิญ พระอินทร์ มาสถิตเป็นเทพประธานที่ทับหลัง คำว่า "สุรินทร์" เพิ่งจะมีการนำมาใช้ครั้งแรก ในรัชกาลสมเด็จพระที่นั่งสุริยamarinทร์ แห่งกรุงศรีอยุธยา ประมาณ พ.ศ. 2303 ในวโรกาส พระราชทานความชอบ แก่ เชียงปุม นายบ้านเมืองที่เป็นหลวง "สุรินทร์ภักดี" พร้อมกับเปลี่ยนเมือง "คูประทาย" เป็น "เมืองสุรินทร์"

พื้นที่ทุกอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ มีปราสาท ซึ่งเป็นโบราณสถานสร้างขึ้น สมัยขอมตอนปลาย อายุการก่อสร้าง อยู่ระหว่าง พ.ศ. 1550-1750 ประเภท ศิลปะ บายน-ปาปวน เช่น ปราสาทศีขรภูมิ ปราสาทตาเมือน ปราสาทยายเหงา ปราสาทบ้านจอมพระ และปราสาทนางบัวดุม เป็นต้น จากข้อมูลทางโบราณคดี สุรินทร์จึงเป็นชุมชนโบราณที่มีอายุถึง 980 ปีขึ้นไป

ชาวสุรินทร์ในปัจจุบันสืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษสามสายเลือด โดยใช้ภาษาพูดแบ่งสัดส่วนของประชากรโดยประมาณได้ตามลำดับดังนี้ คือ 60:30:10 ได้แก่ภาษาเขมร ลาว และกวย โครงสร้างนี้จะกระจัดกระจายอยู่เกือบทั้งพื้นที่ ชาวสุรินทร์ที่เลี้ยงช้างเรียกตัวเองว่า "กวย" ซึ่งมีความชำนาญในการเลี้ยงช้างมาแต่ดั้งเดิม และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาแต่บรรพบุรุษจนกระทั่งปัจจุบันเป็นที่รู้จักกัน โดยทั่วไป ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในนาม "สุรินทร์เมืองช้าง"

คำขวัญที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของจังหวัด คือ สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่

ผ้าไหมดี มากมีปราสาท ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม พร้อมวัฒนธรรม

ถิ่นช้างใหญ่ สุรินทร์เป็นถิ่นที่มีช้างเลี้ยงมากแห่งหนึ่งของประเทศไทย ช้างสุรินทร์ได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามคำสั่ง โดยกลุ่มคนพื้นเมืองที่เรียกตนเองว่า "กวย" งานแสดงของช้างสุรินทร์จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี ได้สร้างชื่อเสียงให้แก่จังหวัดสุรินทร์ และประเทศไทย ปรากฏเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและทั่วโลก

ผ้าไหมดี ผ้าไหมสุรินทร์เป็นหัตถกรรมที่ประชาชนในท้องถิ่นนิยมทำกัน ทุกครัวเรือน ตั้งแต่สมัยโบราณ ในช่วงที่ว่างจากฤดูกาลทำนา มีลวดลายสวยงาม แบบเขมรและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

มากมีปราสาท จังหวัดสุรินทร์ มีปราสาทซึ่งสร้างขึ้นในสมัยขอม อยู่ในอำเภอต่างๆ เป็นจำนวนมาก สันนิษฐานว่า ในสมัยขอมเรื่องอำนาจ ดินแดนแถบนี้ คงเป็นเส้นทางในการเดินทางของชนชาติขอม ระหว่าง เขาพระวิหาร เขาพนมรุ้ง นครวัด นครธม

ผักกาดหวาน หัวผักกาดของจังหวัดสุรินทร์ มีสูตรที่ทำให้เป็นการเฉพาะตัว กล่าวกันว่า สูตรในการปรุงรสชาตินี้มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษในประเทศจีน มีความอร่อย ทั้งรสหวานและรสเค็ม คราสามฝั่ง เป็นผักกาดหวานแท้ของชาวจังหวัดสุรินทร์

ข้าวสารหอม พันธุ์ข้าวที่มีชื่อเสียงของสุรินทร์ คือ ข้าวหอมมะลิ 105 เป็นข้าวคุณภาพดี กลิ่นหอมชวนรับประทาน นอกจากนั้นก็มีพันธุ์ กข.15 ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน แต่กลิ่นหอมน้อยกว่าข้าวหอมมะลิ

พร้อมวัฒนธรรม สุรินทร์นับเป็นชุมชนหนึ่งที่มีการผสมผสานของวัฒนธรรมจากสามสายธารวัฒนธรรม คือ เขมร ลาว และกวย วัฒนธรรมเหล่านี้สะท้อนออกมาในด้าน ภาษาพูด การละเล่น การแสดง อาหาร เครื่องแต่งกาย และประเพณีต่างๆ เป็นต้น การละเล่นของชาวพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ และรู้จักกันดี คือ กันตริမ် และเรือมอันเร

ในเชิงภูมิศาสตร์ที่ตั้งของเมือง สุรินทร์เป็นจุดศูนย์กลางที่มีความสะดวกในการเดินทางไปท่องเที่ยวได้หลายจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางไปบุรีรัมย์ หรือ ไป ศรีสะเกษ รวมทั้งการเดินทางสู่จังหวัดอุบลราชธานีและประการสำคัญ สุรินทร์มีศักยภาพในด้านสถานบริการ และที่พักพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากๆ ได้

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมฉบับที่ 7 กำหนดให้สุรินทร์เป็นเมืองศูนย์กลางแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และสุรินทร์มีศักยภาพที่สามารถจะพัฒนาให้เป็นจุดเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกในประเทศกัมพูชา คือ เขาพระวิหาร นครวัด และนครธม สามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการ สนับสนุนการเปิดประเทศของกัมพูชา

2. สภาพทั่วไป

จังหวัดสุรินทร์ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๔๕๗ กิโลเมตร โดยประมาณมีเนื้อที่ประมาณ ๘,๗๘๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๕,๕๕๐,๖๒๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๕ ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งพื้นที่เกษตรประมาณ ๓,๕๐๑,๕๘๗ ไร่ หรือ ร้อยละ ๖๓ ของพื้นที่ ทั้งจังหวัด และเป็นพื้นที่เกษตรในเขตชลประทานเพียง ๒๖๕,๖๖๗ ไร่ หรือ ร้อยละ ๘ ที่เหลือเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน

ลักษณะการใช้พื้นที่ของจังหวัด แบ่งได้โดยประมาณ ดังนี้

๑) พื้นที่ทำนา	๒,๕๕๑,๕๐๑ ไร่
๒) พื้นที่ทำไร่, สวน, พืชผัก	๒๒๕,๖๕๖ ไร่
๓) พื้นที่ป่าไม้	๑,๓๕๗,๓๕๒ ไร่

3. สภาพสังคมและการปกครอง

จังหวัดสุรินทร์ มีประชากรทั้งสิ้น ๑,๓๔๑,๓๘๕ คน จัดเป็นอันดับที่ ๖ ของภาค และอันดับที่ ๘ ของประเทศ แยกเป็นชาย ๖๗๕,๖๕๕ คน และหญิง ๖๖๕,๗๒๖ คน

แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ ๑๕๒ ตำบล และ ๑,๘๘๕ หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง ๑ แห่ง และสุขาภิบาล ๑๓ แห่ง

ภาษาพูดท้องถิ่น มี ๓ ภาษาคือ ภาษาลาว ภาษาเขมร และภาษาส่วย ประชากรร้อยละ ๙๗ นับถือศาสนาพุทธ

4. สภาพทางเศรษฐกิจ

1. ประชาชนของจังหวัดสุรินทร์ มากกว่าร้อยละ ๗๐ เป็นเกษตรกร ดังนั้น เศรษฐกิจของจังหวัดจะขึ้นอยู่กับผลผลิตภาคเกษตรกรรม รายได้ของจังหวัดประมาณร้อยละ ๘๐ เกิดจากผลผลิตด้านการเกษตร ที่เหลือเกิดจากผลผลิตด้านอุตสาหกรรม และบริการและอื่นๆ

2. ในภาคเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด คือ ข้าว ปอแก้ว และมันสำปะหลัง นอกจากนั้นในด้านการปศุสัตว์ จังหวัดสุรินทร์ มีศักยภาพและแนวโน้มที่ดีในการพัฒนาด้านโคนม และโคนม

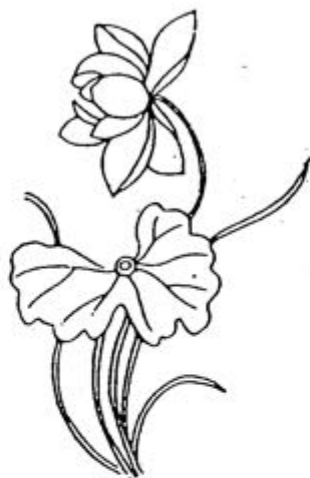
3. ในภาคอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมในจังหวัดสุรินทร์โดยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตด้านการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงอัดปอ โรงงานทำมันเส้น และมันเม็ด และโรงงานทอกระสอบ โดยเฉพาะโรงสีข้าว (๒๕๓๓) สุรินทร์มีโรงสีข้าวถึง ๓,๐๒๔ โรง เงินลงทุน ๕๖๗,๖๓๖,๘๒๐ บาท คนงาน ๕,๔๑๕ คน กล่าวได้ว่า สุรินทร์มีโรงสีข้าวมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โรงสีข้าวขนาดใหญ่ของสุรินทร์มีกำลังผลิตสูง และทำหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิต (STOCK) ข้าวที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย พร้อมทั้งจะส่งไปกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียง

4. สำหรับอุตสาหกรรมในครัวเรือนนั้น ที่สำคัญได้แก่ การทอผ้าไหม การจักสานหวาย ลูกประคำพื้นเมือง การทำเครื่องปั้นดินเผา และกาละแมศึขรภูมิ เป็นต้น

๕. แต่อย่างไรก็ตามจากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเมื่อปี ๒๕๓๔ จังหวัดสุรินทร์ มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว/ปี ๑๐,๐๐๓ บาท จัดเป็นอันดับที่ ๑๖ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือในจำนวนนี้มีครัวเรือนถึงร้อยละ ๓๗ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำกว่า ปีละ ๖,๐๐๐ บาทซึ่งนับว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก

๖. สภาพชายแดน

สุรินทร์มีพื้นที่ทางตอนใต้ของจังหวัด ในพื้นที่อำเภอสังขะ กาบเชิงและบัวเชดติดต่อกับประเทศกัมพูชา เป็นระยะทางยาวประมาณ ๕๐ กิโลเมตรมีช่องทางขึ้นลงถึง ๓๕ ช่องทาง ช่องทางสำคัญหนึ่งคือ ช่องจอม เป็นช่องทางที่ยานพาหนะขึ้นลงได้ ในสมัยก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองของกัมพูชา ช่องทางนี้เป็นประตูเชื่อมระหว่างสุรินทร์กับกัมพูชา และอาจกล่าวได้ว่า หากมีการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมภายในกัมพูชาให้สะดวกและปลอดภัยแล้วจากช่องจอมของจังหวัดสุรินทร์ จะเป็นเส้นทางที่ใกล้ที่สุดจากประเทศไทย (โดยทางบก) ในการเดินทางเที่ยวขมนครวัด นครธม โบราณสถาน อันเป็นสิ่งมหัศจรรย์แห่งหนึ่งของโลก

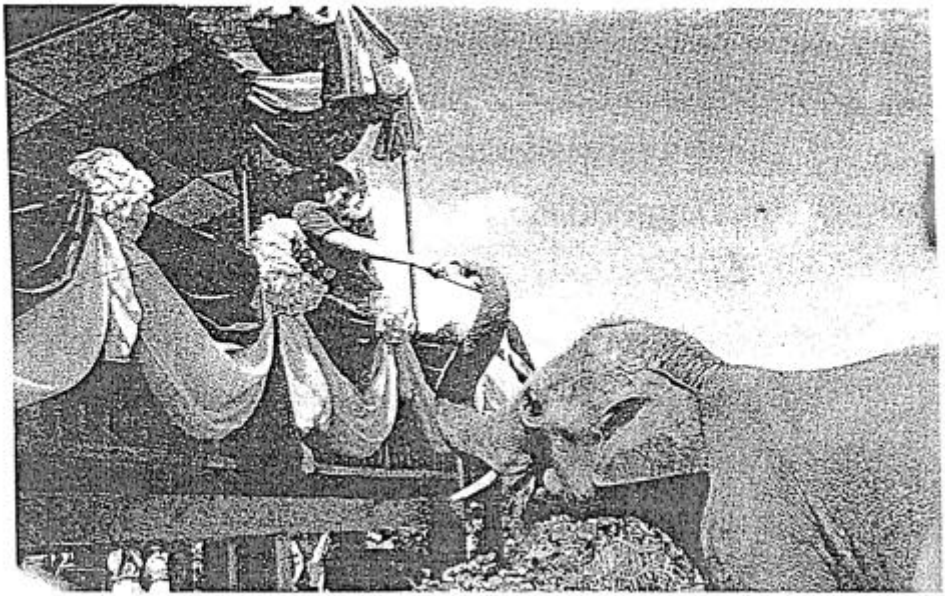
ช้างสุรินทร์จะคงอยู่อย่างไร

ช้าง ได้มีส่วนสำคัญในการสร้างชื่อเสียงเกียรติภูมิ ให้แก่จังหวัดสุรินทร์ และประเทศไทยปรากฏเป็นที่ยอมรับของชาวต่างประเทศ เป็นเวลานานับ ๓ ทศวรรษแล้ว แต่ในสภาพปัจจุบัน ช้างเลี้ยงของจังหวัดสุรินทร์นับวัน แต่จะลดน้อยลงไปเรื่อย, ด้วยเหตุผลหลายประการ ช้างสุรินทร์ที่จดทะเบียน รูปพรรณไว้ ขณะนี้มีเพียง 150 เชือก ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้นี้มีจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อการทำให้ช้างดำรงคงอยู่เพื่อความภาคภูมิใจของอนุชนชาวจังหวัดสุรินทร์ อดีตท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ คือ นายเดกิง เจริญศรี จึงได้ดำริริเริ่ม "มูลนิธิอนุรักษ์และคุ้มครองช้างสุรินทร์" ซึ่งได้รับอนุญาตให้จัดตั้งมูลนิธิแล้วตาม หนังสือของเลขธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เลขที่ ค. 153/2533 ลงวันที่ 5 มิถุนายน 2533

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ คือเพื่อพัฒนาหมู่บ้านช้าง เพื่อส่งเสริมการจัด แสดงกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ช้าง เพื่อส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมการเลี้ยงช้าง และวิถีชีวิตช้างสุรินทร์ เพื่อส่งเสริมการบำรุงพันธุ์ช้างสุรินทร์ เพื่อส่งเสริมการ ศึกษาวิจัยด้านการบำรุงพันธุ์และขยายพันธุ์ช้าง เพื่อเป็นสวัสดิการแก่ผู้มีอาชีพ เลี้ยงช้างหรือเจ้าของช้าง และเพื่อดำเนินงานเพื่อกิจกรรมสาธารณสุขประโยชน์ หรือร่วมมือกับองค์การกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์ เครื่องหมายมูลนิธิ เป็นรูป "มือที่แสดงลักษณะการโอบอุ้มโขลงช้าง โดยมีข้อชัยพฤษ์เป็นฐานรองรับ มีอักษรคำว่า มูลนิธิอนุรักษ์และคุ้มครองช้างสุรินทร์อยู่ด้านล่างสุด" สำหรับสำนักงานประสานงานของมูลนิธิฯ ตั้งอยู่ ณ ที่ทำการปกครอง จังหวัดสุรินทร์(ฝ่ายปกครอง) ศาลากลางจังหวัดสุรินทร์ ถนนหลักเมือง อ.เมือง จ.สุรินทร์ 32000 โทรศัพท์ (044) 511004

โครงการพัฒนาหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ
เสด็จทรงงานทางวิชาการ ณ บ้านดากลาง
ตำบลกระโพ เมื่อ 26 พฤษภาคม 2533

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีฯ ได้เสด็จฯ ทรงนำคณะนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฯ มาทัศนศึกษาหมู่บ้านช้าง บ้านดากลางเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2533 จังหวัดจึงได้จัดทำโครงการพัฒนาหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นโครงการเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

จังหวัดสุรินทร์ เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่เป็นจำนวนมาก และน่าสนใจอยู่หลายประเภท อาทิเช่น แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน สถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปะวัฒนธรรม หัตถกรรม และแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ โดยมีงานแสดงของช้างเป็นจุดเด่นของการท่องเที่ยวของจังหวัด เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

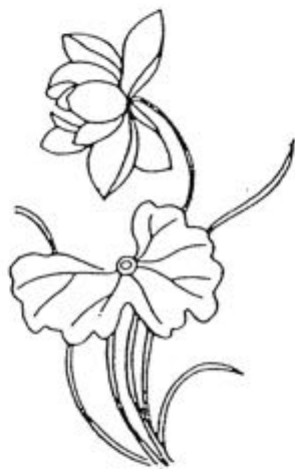
ในการนี้ จังหวัดฯ ร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประสานกับ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์โครงการจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อประมวลหาข้อเสนอแนะและมาตรฐานทางกายภาพในการพัฒนา "หมู่บ้านข้าง" โดยมุ่งที่จะสนองการท่องเที่ยวและควบคุมสภาพแวดล้อม ตลอดจนการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพดี จังหวัดสุรินทร์ ได้มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านข้าง บ้านตากดาง โดยการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้ทันสมัย การให้ความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
2. พัฒนาและส่งเสริมให้หมู่บ้านข้าง เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ที่จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาชมข้างและวัฒนธรรมท้องถิ่น อย่างสม่ำเสมอตลอดปี โดยการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็จะป้องกันมิให้สภาพทางวัฒนธรรมเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอันดีงามและสภาพแวดล้อมอันมีคุณค่า ซึ่งมีอยู่เดิมต้องกระทบกระเทือนไปเนื่องจากการพัฒนา
3. จัดให้มีกิจกรรมต่างๆ เสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยจัดให้มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การสาธิตการทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย ตลอดจนหัตถกรรมอื่นๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างอาชีพ และการมีงานทำของคนในท้องถิ่น
4. ดำเนินงานอนุรักษ์และคุ้มครองข้างสุรินทร์ โดยมีเป้าหมายในการบำรุงพันธุ์ข้าง การปรับปรุงส่งเสริมแหล่งอาหารของข้าง ส่งเสริมอาชีพให้แก่คนเลี้ยงข้าง จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ข้างสุรินทร์ เพื่อเป็นแหล่งรวมความรู้เกี่ยวกับข้างและวัฒนธรรมท้องถิ่น
5. ส่งเสริมให้มีศูนย์ศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

๘. การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวโดยทั่วไป

การพัฒนาหมู่บ้านข้างคังแนวข้างคัน หากแปรสู่รูปธรรมของกิจกรรมแล้ว จะคาบเกี่ยวกับหลายหน่วยงาน และจำเป็นต้องใช้ทรัพยากร ในการดำเนินงาน จากหลายแหล่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านงบประมาณนั้น จังหวัดสุรินทร์คาดหวัง ในการสนับสนุนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ส่วนราชการอื่นๆ มูลนิธิอนุรักษณ์และ
คุ้มครองช้างสุรินทร์ องค์กรภาคเอกชน เป็นต้น

อำเภอศีขรภูมิ

1. สภาพทั่วไป

อำเภอศีขรภูมิ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ทั้งหมด 384.830 ไร่ แยกเป็นพื้นที่นา 322,073 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัย 21,737 ไร่ และพื้นที่ป่าสงวน 41,820 ไร่ ลักษณะทั่วไปของพื้นที่พอสรุปได้ คือ เป็นพื้นที่ราบ 10 ตำบล คือ ตำบลแคว, หนองบัว, ช่างปี, ยาง, กุดหวาย, หนองขาว, ตริม, คาละแมะ, ขาวใหญ่ และตำบลนารุ่ง พื้นที่ค่อนเล็กน้อยและป่าโปร่ง 4 ตำบล คือ ตำบลตรมไพร หนองเหล็ก, ระแงะ และตำบลจารพัต

2. ประวัติความเป็นมา

อำเภอศีขรภูมิ ตั้งเป็นอำเภอเมื่อปี พ.ศ. 2412 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 มีชื่อว่าเมืองศีขรภูมิพิสัย สถานที่ตั้งเดิม ตั้งอยู่ที่ตำบลจารพัต แต่เนื่องจากไม่สะดวกในการคมนาคมและการเดินทางติดต่อราชการของราษฎร จึงได้ย้ายที่ตั้งไปอยู่ที่บ้านอนันต์ ตำบลยาง

ภายหลังจากที่ได้มีการจัดระเบียบการปกครองเป็นรูปมณฑลและเทศาภิบาลทั่วราชอาณาจักรทางราชการจึงได้ยุบเมืองศีขรภูมิพิสัย และตั้งเป็นอำเภอเรียกว่า "อำเภอศีขรภูมิพิสัย" เมื่อปี พ.ศ. 2450 โดยได้ย้ายที่ตั้งเมืองมาอยู่ที่ตำบลระแงะ และสร้างที่ว่าการอำเภอขึ้น ณ ที่ตั้งที่ว่าการอำเภอในปัจจุบัน

ต่อมาคำว่า "พิสัย" หายไปด้วยเหตุใดไม่ปรากฏ จึงคงเหลือเพียง "อำเภอศีขรภูมิ" มาจนปัจจุบัน ซึ่งหมายความถึง แผ่นดินที่เป็นที่สูง หรือภูเขา

3. สภาพภูมิประเทศและลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่สำคัญ

อำเภอศีขรภูมิ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มไม่มีภูเขา บางส่วนในเขตอำเภอเป็นพื้นที่ค่อน และอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าจารพัต และป่าหนองเหล็ก มีลักษณะเป็นป่าโปร่ง มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 130-150 เมตร

4. ที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอศีขรภูมิมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสนม และอำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอสังขะ และอำเภอลำดวนจังหวัดสุรินทร์
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอจอมพระ และอำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

5. เส้นทางคมนาคม อำเภอศีขรภูมิ มีเส้นทางคมนาคมติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงได้โดยสะดวกโดยทางรถยนต์และทางรถไฟ ดังนี้

5.1 ทางรถไฟ โดยเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานคร ผ่านสถานีรถไฟศีขรภูมิ

5.2 ทางรถยนต์

- 5.2.1 สายสุรินทร์ - ศีขรภูมิ สำโรงทาบ และจังหวัดศรีสะเกษ ระยะทางจากจังหวัดสุรินทร์ ถึง อำเภอศีขรภูมิ 34 กิโลเมตร
- 5.2.2 สายศีขรภูมิ - รัตนบุรี ระยะทาง 42 กิโลเมตร
- 5.2.3 สายศีขรภูมิ - จอมพระ ระยะทาง 32 กิโลเมตร
- 5.2.4 สายศีขรภูมิ - สังขะ ระยะทางประมาณ 34 กิโลเมตร

6. การประกอบอาชีพ

ประชาชนในอำเภอศีขรภูมิ ร้อยละ 85.39 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา โดยคิดเป็นร้อยละ 97 ของผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และร้อยละ 3 ประกอบอาชีพทำไร่เลี้ยงสัตว์

การทำนา ในเขตอำเภอศีขรภูมิ ทำนาได้ปีละครั้ง และมักจะมีการไปหารับจ้างต่างจังหวัด หลังฤดูเก็บเกี่ยว ส่วนมากเป็นเยาวชนหนุ่มสาว

7. การแบ่งเขตการปกครอง และโครงสร้างประชากร

อำเภอศีขรภูมิ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 15 ตำบล 212 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร รวมทั้งสิ้น 13๘,259 คน แยกเป็นชาย จำนวน ๘7,344 คน หญิง ๕๐,915 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีภาษาที่ใช้ในท้องถิ่น คือ ภาษาเขมร ภาษาลาว และภาษาส่วย

8. ทรัพยากรธรรมชาติ

1. ป่าไม้ มีป่าสงวนแห่งชาติ 2 แห่ง

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติป่าจารพัด พื้นที่ 41,820 ไร่

1.2 ป่าสงวนแห่งชาติป่าหนองเหล็ก พื้นที่ 11,225 ไร่

2. แหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำสร้างขึ้นกระจายอยู่

ทุกตำบล หมู่บ้าน มากเพียงพอ

9. สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ อำเภอศีขรภูมิ มีสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อน คือ

ปราสาทศีขรภูมิ หรือปราสาทระแงง อำเภอศีขรภูมิ ปราสาทที่มีทับหลังกว้างในประเทศไทยตั้งอยู่ที่บ้านปราสาท ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ ห่างจากที่ว่าการอำเภอไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 800 เมตร กรมศิลปากร ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถาน เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2524 มีพื้นที่ 10 ไร่ 2 งาน 27 ตารางวา

อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

นายสมัคร เจาะใจดี

ศึกษาธิการอำเภอกาบเชิง

ข้อมูลทั่วไปของอำเภอ

1. ประวัติความเป็นมา

"กาบเชิง" เป็นชื่อภาษาพื้นเมือง (ภาษาเขมร) มีชื่อความแปลว่า "พื้นเท้า" ที่มาจะเป็นประการใด ไม่ทราบแน่ชัด แต่สันนิษฐานได้ว่า ผู้คนที่มาตั้งรกรากเดิมคงจะประกอบอาชีพทำไร่ ในขณะที่กำลังบุกเบิกแผ้วถางป่าขณะนั้นบังเอิญมีคหรือขวานพลาดมาพื้นเท้าเจ้าของเข้า จึงให้ชื่อหมู่บ้านในเวลาต่อมา "บ้านกาบเชิง" (พื้นเท้า) ซึ่งสันนิษฐานว่าได้ตั้งมาประมาณไม่น้อยกว่า 200 ปีมาแล้ว

อำเภอกาบเชิงได้ประกาศจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอกาบเชิง เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2519 ขึ้นการปกครองต่อ อำเภอปราสาท โดยมีเขตการปกครอง 2 ตำบล คือ ตำบลกาบเชิง และตำบลบักโค ต่อมานในปีเดียวกันได้แยก ตำบลบักโค มาเป็น ตำบลโลกกลาง ต่อมาปี พ.ศ. 2520 ได้โอนตำบลคำน และตำบลลูกตัน อำเภอสังขะ มาขึ้นการปกครองกับกิ่งอำเภอกาบเชิง และได้รับการยกฐานะประกาศตั้งเป็นอำเภอ เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2522

2. สภาพทั่วไป

2.1 ขนาด ที่ตั้ง และอาณาเขต

2.1.1 ขนาดและที่ตั้ง

อำเภอกาบเชิง เป็นอำเภอชายแดนห่างจากตัวจังหวัดสุรินทร์มาทางทิศใต้ประมาณ 58 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 982 ตารางกิโลเมตร ที่ว่าการอำเภอกาบเชิง ตั้งอยู่ที่บ้านกาบเชิง หมู่ที่ 1 ตำบลกาบเชิงอยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 56-57 ถนนสุรินทร์-ช่องจอม บริเวณพิกัดยู เอ.479087

2.1.2 อาณาเขต มีดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
- ทิศใต้ ติดต่อกับกัมพูชา โดยมีสันเขาบรรทัดเป็นแนวเส้นกั้นอาณาเขตตลอดแนว
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีลำน้ำชีเป็นแนวเส้นกั้นอาณาเขตตลอดแนว

2.2 ภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอเป็นป่า ซึ่งบางแห่งก็ยังเป็นป่าทึบ โดยเฉพาะบริเวณที่เป็นภูเขาทางทิศใต้ซึ่งเป็นเทือกเขาบรรทัดหรือเทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ส่วนด้านทิศตะวันตกมีลำน้ำชีไหลผ่านจากทางทิศใต้ไปทางทิศเหนือ

2.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

อำเภอกาบเชิง มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 615 ตารางกิโลเมตร มีไม้ชนิดดีมีค่าอยู่หลายชนิด เช่น ไม้ยาง, ไม้กระบาก, ไม้กรด, ไม้มะค่าโมง, ไม้พยุง, ไม้ตะเคียนทอง และ ไม้พยอม เป็นต้น

3. การคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร

3.1 การคมนาคม

3.1.1 ทางหลวงสายสำคัญ มี 2 สาย คือ

- สายสุรินทร์ - ช้องจอม เป็นถนนลาดยางจากจังหวัดสุรินทร์เข้าสู่อำเภอสุดปลายทางที่ช้องจอม เขตตำบลค่าน เป็นเส้นทางขนานเข้าประเทศกัมพูชา
- สายบ้านหินโคน - บ้านตาเมียง เป็นทางหลวงลาดยางความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร เส้นทางสายนี้เป็นเส้นทางผ่านเข้าไปอำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์

3.1.2 เส้นทางท้องถิ่น

การคมนาคมติดต่อระหว่างอำเภอและตำบลต่าง ๆ สามารถติดต่อได้โดยทางรถยนต์ โดยใช้เส้นทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงท้องถิ่นอีกประมาณ 120 สาย ได้ตลอดทั้งปี

3.1.3 การติดต่อสื่อสาร

- มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขกาบเชิง 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่ตลาดอำเภอกาบเชิง หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอกาบเชิง
- มีโทรศัพท์สาธารณะ 5 แห่ง ตั้งอยู่หน้าที่ว่าการอำเภอกาบเชิง หน้าสถานีตำรวจภูธรอำเภอกาบเชิง และตั้งอยู่ที่ตำบลต่าง ๆ อีก 3 แห่ง และในเดือนธันวาคม 2535 นี้ จะติดตั้งได้ครบทุกตำบล
- การสื่อสารระหว่างอำเภอกับตำบล หมู่บ้านต่าง ๆ ในพื้นที่จะใช้ทางวิทยุสื่อสารเป็นหลัก

4. ประชากรและการปกครอง

4.1 ประชากร

อำเภอกาบเชิง มีประชากรทั้งหมด 83,967 คน เป็นชาย 43,370 คนเป็นหญิง 40,597 คน ประชากรส่วนใหญ่ใช้ภาษาพูดเป็นภาษาพื้นเมือง (ภาษาเขมร) ประมาณ 70% ที่เหลือใช้ภาษาพูดเป็นภาษาไทยอีสาน (ลาว) ภาษาส่วย (มีส่วนน้อย) ซึ่งอพยพมาจากถิ่นอื่นมาตั้งหลักแหล่งอยู่อย่างถาวรแล้ว

4.2 การปกครอง

4.2.1 การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอกาบเชิง แบ่งการปกครองออกเป็น 10 ตำบล 106 หมู่บ้าน และมีหมู่บ้านได้รับการจัดตั้งเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำนวน 45 หมู่บ้าน หมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน (ปชด.) จำนวน 22 หมู่บ้าน โดยแต่ละตำบล มีจำนวนหมู่บ้าน ดังนี้

- ตำบลกาบเชิง	มี	12	หมู่บ้าน
- ตำบลคำน	มี	14	หมู่บ้าน
- ตำบลคูตัน	มี	9	หมู่บ้าน
- ตำบลตะเคียน	มี	8	หมู่บ้าน
- ตำบลโลกตะเคียน	มี	10	หมู่บ้าน
- ตำบลนางมุด	มี	14	หมู่บ้าน
- ตำบลบักโค	มี	15	หมู่บ้าน
- ตำบลตาเมียง	มี	7	หมู่บ้าน
+ ตำบลโลกกลาง	มี	8	หมู่บ้าน
- ตำบลจ๊กแดก	มี	9	หมู่บ้าน

4.2.2 การปกครองส่วนท้องถิ่น

- สุขาภิบาล ไม่มี

- องค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่องจากอำเภอกาบเชิงยังไม่ได้รับการจั

ตั้งสุขาภิบาล ดังนั้นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอจึงเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีสมาชิกสภาจังหวัดเขต อำเภอกาบเชิง จำนวน 2 คน

5. ด้านการเมือง

อำเภอกาบเชิง อยู่ในเขตการเลือกตั้งที่ 1 ของจังหวัดสุรินทร์ สามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้จำนวน 3 คน มีผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 37,466 คน จากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนครั้งที่ผ่านมาเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2536 มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน 25,049 คน คิดเป็นร้อยละ 68.86 จำนวนบัตรเสีย 934 ใบ คิดเป็นร้อยละ 3.8 %

6. การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6.1 การจัดการศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 47 โรง โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 โรง และโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดขยายโอกาสทางการศึกษาสอนชั้น ม.1 จำนวน 5 โรง มีนักเรียนทั้งสิ้นทั้งอำเภอ 16,087 คน ครูทั้งสิ้นทั้งอำเภอ 68 คน

มีห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี" จำนวน 1 แห่ง มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านจำนวน 58 แห่ง มีกลุ่มนักเรียนนอกโรงเรียนสายสามัญแบบทางไกล จำนวน 2 กลุ่ม

6.2 การจัดการศาสนา

- มีวัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา จำนวน 4 วัด
- มีสำนักสงฆ์ จำนวน 4 วัด
- มีที่พักสงฆ์ จำนวน 61 แห่ง
- มีพระภิกษุทั้งสิ้น 131 รูป, สามเณร 110 รูป
- มีโรงเรียนปริยัติธรรมสายสามัญ จำนวน 1 แห่ง/นักศึกษา 80 รูป
- มีโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 1 แห่ง/นักศึกษา 50 คน

6.3 การวัฒนธรรม

- มีโบราณสถาน จำนวน 3 แห่ง คือ
  1. ปราสาทตาเมือน บ.หนองคันนา ต.ตาเมียง
  2. ปราสาทตาเมือนโต๊ด บ.หนองคันนา ต.ตาเมียง
  3. ปราสาทตาเมือนทม บ.หนองคันนา ต.ตาเมียง
- วัฒนธรรมด้านภาษา เนื่องจากเป็นพื้นที่ติดพรมแดนกัมพูชา ประชาชนใช้ภาษาท้องถิ่นเขมรประมาณ 80 %
- ประเพณีที่ปฏิบัติต่อเนื่องกันมาของชาวอำเภอทาบเชิง
  1. ประเพณีสงกรานต์
  2. ประเพณีแห่เทียนพรรษา
  3. ประเพณีวันสารท
  4. ประเพณีผูกแขน (จองใจ)

7. การสาธารณสุข

- มีโรงพยาบาล ขนาด 30 เตียง จำนวน 1 แห่ง มีแพทย์ปริญา 3 คน
- มีสถานบริการสาธารณสุขชุมชน จำนวน 4 แห่ง
- มีสถานีอนามัย 10 แห่ง

3. ด้านเศรษฐกิจ

8.1 การเกษตร ราษฎรในอำเภอกาบเชิงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำไร่ ผลผลิตหลักของเกษตรกร คือ ข้าว, ปลูก, มันสำปะหลัง อาชีพรองลงมา คือ การเลี้ยงสัตว์ และประมง

8.2 อุตสาหกรรม

- มีอุตสาหกรรมทำไม้โดยนำไม้เข้าจากประเทศกัมพูชา จำนวน 3 ช่องทางคือ ช่องจอม ช่องปลาดต้าง และช่องกว้าง
- อุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น ทอผ้า เลี้ยงไหม เป็นต้น

๑. การรักษาความสงบเรียบร้อย

- มีสถานีตำรวจภูธรอำเภอกาบเชิง จำนวน 1 แห่ง
- มีสถานีตำรวจตำบลนางมุด จำนวน 1 แห่ง
- มีกองร้อย อส. อ.กาบเชิง ที่ จำนวน 1 แห่ง

สิ่งดีดีที่สุรินทร์

อัจฉรา ภาณุรัตน์
และ
เกรียงจิต ศรีบุญนาถ

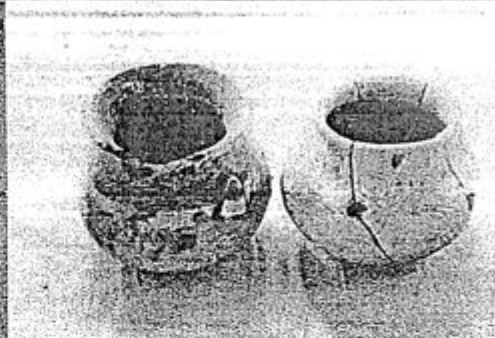
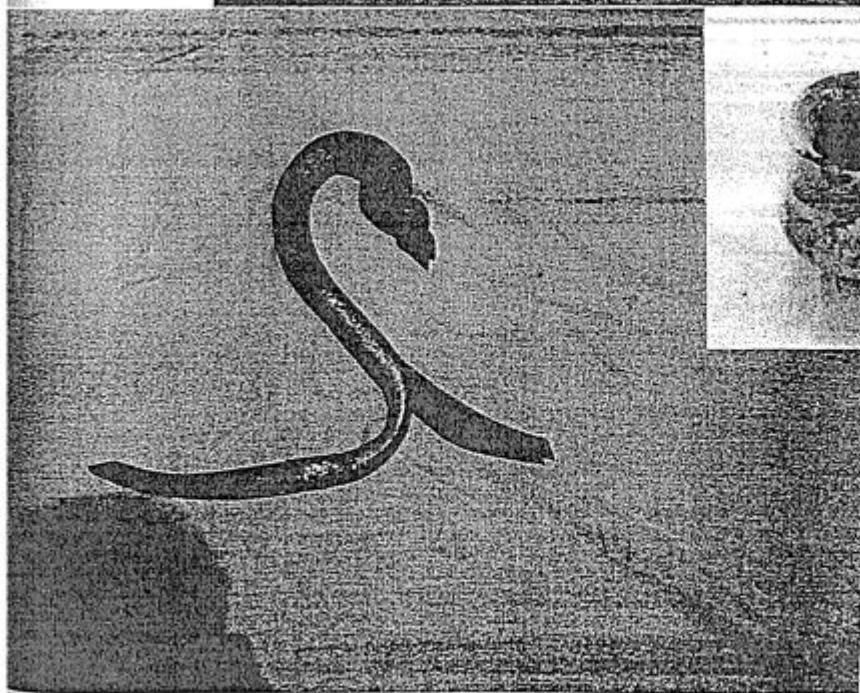
จังหวัดสุรินทร์ มีมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญและมีการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายนับเป็นเวลากว่า 1500 ปีอันได้แก่

1. หลักฐานทางโบราณคดี จังหวัดสุรินทร์มีสิ่งสำคัญระดับโลกหลายประการและที่สำคัญที่สุดคือ

1. ชุมชนโบราณ ที่มีคูเมืองและกำแพงเมืองล้อมรอบ อันได้แก่ ตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ หรือประทายสมันต์ (มาจากคำว่า ประเทยลขมร์ แปลว่าบ้านที่มีฤทธิ์จัด) บ้านพลวง บ้านสวาย บ้านภูมิโปน บ้านโนนยาง ฯลฯ โดยเฉพาะบ้านโนนยาง อ.ชุมพลบุรี มีหลักฐานปรากฏประเพณีฝังศพครั้งที่สอง (คือหลังจากคนตายแล้ว มีการฝังศพอย่างชั่วคราวอยู่ในระยะหนึ่ง พอเนื้อหนังมังสาเปื่อยเน่าไปหมดแล้ว ก็มีการขุดขึ้นมาทำความสะอาดกระดูกแล้วบรรจุลงหม้อไหเอาไปประกอบพิธีฝังอีกครั้ง

นอกจากนั้นยังพบแหล่งเตาเผาโบราณที่บ้านศาลีวะ นิคมสร้างตนเอง อ.ปราสาท ซึ่งยังปรากฏร่องรอยทางประวัติศาสตร์อันเป็นแก่นเงื่อนทางวัฒนธรรม โบราณและเครื่องปั้นดินเผา ที่ขุดพบในเขตบ้านสวาย บ้านพลวง บ้านภูมิลำเนา ฯลฯ มีลักษณะหลายประการที่บ่งว่าผลิตในช่วงศตวรรษที่ 10 - 11

2. ปราสาทเทพเจ้า (Palace of God) เป็นปราสาทโบราณที่สร้างขึ้นในสมัยอาณาจักรเจนละ โดยเฉพาะปราสาทภูมิโปน ค.คม อ.สังขะ เป็นปราสาทเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย เพราะสร้างในช่วงศตวรรษที่ ๖ - 7 ใช้เทคนิคการก่ออิฐที่ไม่ถือปูนแบบศิลปะขอมรุ่นเก่าสมัยสมโบร์ไพรกุก

ปราสาทภูมิโปน

"ปราสาทภูมิโปน ค.คม อ.สังขะ เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย

ปราสาทบ้านจารย์ (ปราสาทสังข์ศิลป์ชัย) บ้านจารย์ ต.กระเทียม อ.สังขะ เป็นปรากฏการณ์ภูมิหินทรายประกอบ สภาพปัจจุบันพังทลายเหลือเพียงส่วนของปรากฏเพียงองค์เดียวบนฐานศิลาแลง มีทับหลังจำหลักภาพพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ เป็นลักษณะรูปแบบศิลปะขอมแบบพระโค อายุราวศตวรรษที่ 8 ซึ่งถือว่าเก่าแก่รองจากปราสาทภูมิโปน

ปราสาทตาเมือน บ้านหนองคันนา ต.ตาเมียง อ.กานเชิง ปราสาทจอมพระ บ้านจอมพระ อ.จอมพระ และปราสาทข่างปี ต.ข่างปี อ.ศีขรภูมิ เป็นแหล่งปราสาทที่อยู่ในแผนผังของอโรคยาศาล ที่สร้างขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 12-13 มีหลักฐานระบุว่าปรากฏประธาน ใช้สำหรับประกอบพิธีกรรมในการรักษาคนเจ็บ และยังใช้ประกอบพิธีอื่น ๆ อีกตามคติพุทธศาสนาแบบมหายาน ส่วนอาคารที่อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเรียกว่าบรรณาลัยนั้น ใช้เก็บคัมภีร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องใช้ในพิธีกรรม ตลอดจนยังใช้เก็บวัตถุสิ่งของที่เนื่องในศาสนา เสิบียงอาหารและสมุนไพรที่ต้องใช้ในอโรคยาศาล ส่วนสระน้ำที่เรียกว่าบารายันนั้นมีเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในชีวิตประจำวันและเพื่อคักมาประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และถือเป็นสระน้ำศักดิ์สิทธิ์ประจำอโรคยาศาล

ปราสาทตาเมือนไต้จ เป็นอโรคยาศาล

ปราสาทศีขรภูมิ หรือปราสาทบ้านระแงง ต.ระแงง อ.ศีขรภูมิ เป็น
 ปรากฏก่ออิฐมีหินทรายประกอบ 5 หลังบนฐานศิลาแลงเดียวกัน หันหน้าไปทาง
 ทิศตะวันออกซึ่งเป็นทางเข้าเพียงทางเดียว อีก 3 ด้าน ปิดทับเป็นประตูปดอม
 ปรากฏประธานซึ่งอยู่ตรงกลางมีทับหลังจำหลักภาพศิวนาฏราชบนแท่นมีหงส์
 แบก 3 ตัว อยู่เหนือหน้ากาลอีกทีหนึ่งมีของหน้ากาลยี่ดชาสิงห์ 2 ตัว ซึ่งคาย
 ท่อนพวงมาลัย ระหว่างลวดลายมีภาพบุคคลประกอบ ได้แก่ พระอุมา
 พระนารายณ์ พระพรหม พระคณศ ฤาษี ฯลฯ บรรเลงเครื่องดนตรีประกอบ
 การฟ้อนรำของพระศิวะ ปลายกรอบซุ้มหน้าบันเป็นมกรคายนาค เสาติดผนัง
 จำหลักภาพนางอัปสรและทวารบาลถือเป็นศิลปะแบบป่าปวน - นครวัด
 ช่วงศตวรรษที่ 11 เป็นเทวาลัยเนื่องในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวะนิกาย

ทับหลัง/นางอัปสร

ทับหลังปราสาทศีขรภูมิ
 มีผู้กล่าวว่า เป็นทับหลัง
 ที่สวยที่สุดในรุ่นเดียวกัน

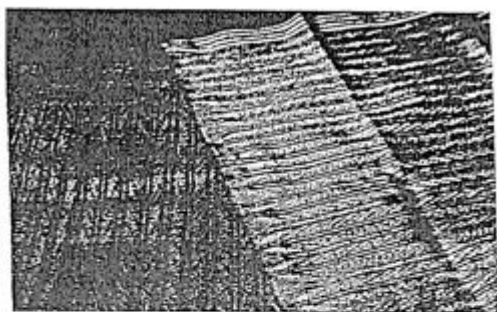

นอกจากนี้จังหวัดสุรินทร์มีปราสาทเทพเจ้ามากกว่า 28 องค์ ซึ่งเป็นหลักฐานต่าง ๆ ในสมัยนั้นรวมทั้งนครรัฐยืนยันว่าแผ่นดินนี้มีประวัติศาสตร์ยาวนานไม่น้อยกว่า 1500 ปี แม้ นครรัฐของชนชาติไต (ไทย) ต่างผลัดกันเป็นเจ้าอาณาจักร แต่จังหวัดสุรินทร์เป็นเมืองสำคัญที่สืบต่อวัฒนธรรมแห่งมนุษยชาติมิเคยขาดสาย (มีหลักฐานหลายประการบ่งชี้ว่าเป็นเมืองร่วมสมัยกับเมืองเสรฐฐปุระ และศรีมโหสถ) ซึ่งนับเนื่องกันมาตั้งแต่สมัยฟูนัน เจนละ อังกอร์ สุโขทัย อโยธยา กรุงธนบุรี และกรุงเทพฯ

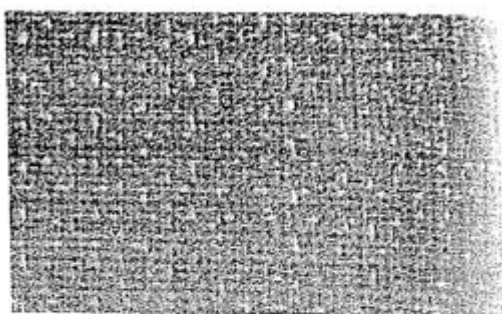
3. ผ้าไหมมัดหมี่ มีลวดลายประดิษฐ์ประจงเน้นคุณภาพและสีสรรที่กลมกลืนอันเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวสุรินทร์ โดยเฉพาะมัดหมี่แม่ลายโฮล (หรือโฮร์) แม้จะเป็นมัดหมี่ทางเดียวออกแบบลายเฉพาะเส้นพุ่ง แต่แสดงอัจฉริยะทางศิลปะการทอให้หล่อกันเป็นระบบ เป็นลวดลาย 3 มิติ ที่ประกอบด้วยใบไม้ ฟันหอย น้ำไหล และทิวป่า และสีสรรงดงามตระการตาโดยเฉพาะความเลื่อมพรายของสีที่ย้อมพืชให้สีโดยพลังงานแสงอาทิตย์ อันถือเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ

ผ้าอัมปรม เป็นผ้าไหมมัดหมี่สองทาง ที่มีความงดงามเสมือนผืนฟ้าที่มีดาวระยิบในคืนเดือนมืด ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมระดับโลก เพราะการมัดหมี่สองทางเป็นกรรมวิธีที่ยาก มีที่สุรินทร์เป็นหนึ่งเดียวในประเทศไทย

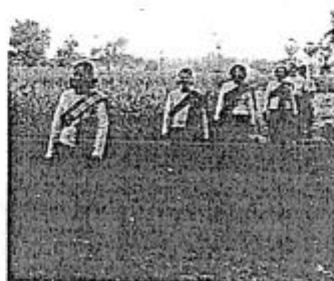
จังหวัดสุรินทร์ ในเขตบ้านสวาย บ้านพลวง บ้านนาแก้ว บ้านเขวาสินรินทร์ บ้านจันทร์ บ้านตระเปียงจั้ง และหมู่บ้านอื่น ๆ ในอำเภอเมือง จะถือว่าการทอผ้าเป็นงานประจำของแม่บ้านและนิยมทอใช้เอง ที่เหลือจึงจะขาย ดังปรากฏเห็นการแต่งกายของชาวสุรินทร์ นิยมนุ่งผ้าไหม แม้ในขณะที่อยู่บ้าน อันเป็นเค้าเงื่อนว่าเคยมีวัฒนธรรมอันสูงส่งมาก่อน

ผ้าไหม

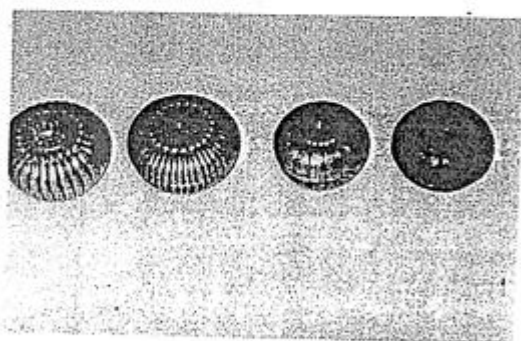

ผ้าอ้อมปรม

การแต่งกายพื้นเมือง

4. เครื่องประดับเงิน (หรือประเก้อมเงิน) ของสุรินทร์มีลวดลาย ประณีต งดงาม ทำด้วยมือ โดยเฉพาะกรรมวิธีการอัดครั่งภายในเป็นเทคโนโลยี ชาวบ้านจากบรรพบุรุษชาวสุรินทร์ ที่แปลกแหวกแนวกว่าที่อื่นในโลก หมู่บ้าน โขศ, สะดอและเขวาสินรินทร์ คือต้นแบบของศิลปะประเภทนี้

ประเก้อม

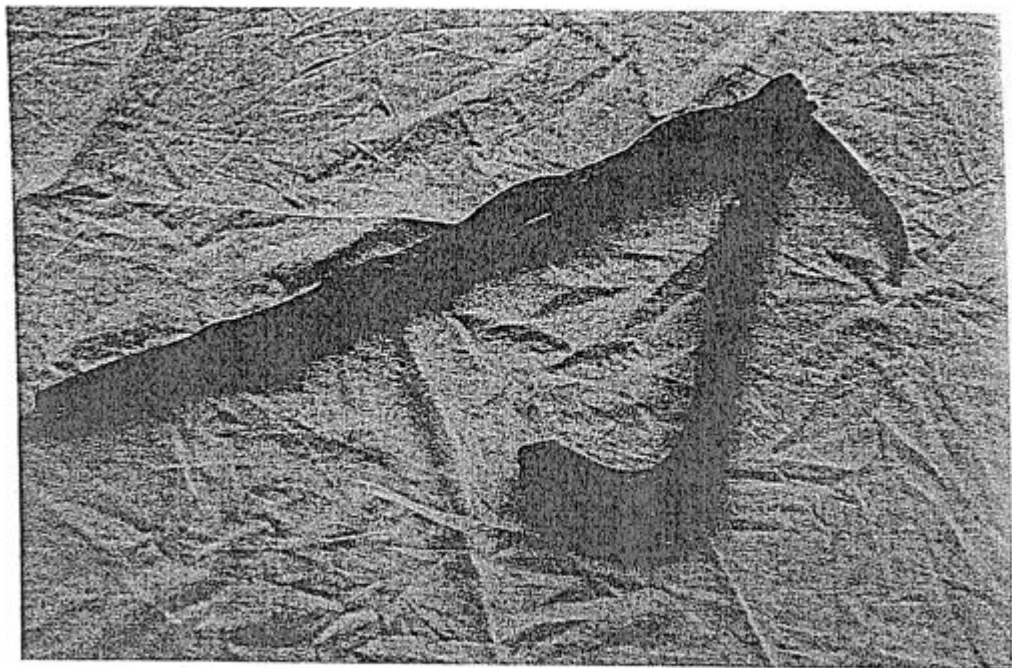
เครื่องประดับเงินเป็นของที่ใ้ควบคู่กับผ้าไหม นับเนื่องมาหลายชั่วอายุคนตลอดมาตั้งแต่ต้นคือลายกลีบบัว ดอกดั่งจอ ลายตรง ซึ่งมีความงามลึกซึ้งในบรรดालายอื่น ๆ อีกสืบกว่าลาย ซึ่งชาวบ้านนำมาร้อยเป็นสายสร้อย ส่วนเครื่องประดับเงินที่นิยมกันในหมู่คนไทยกูย และคนมีอายุทั่วไป คือตะเกาหรือกระจอน คล้องหู มีลักษณะคล้ายดอกไม้ขาวระยับ ของเงินยวงที่ซ้อนกันเป็นชั้น ๆ งดงามตระการตามาก

จารีตประเพณีของชาวสุรินทร์ แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมชั้นสูงและมีความเก่าแก่อย่างสืบเนื่องมามากกว่า 1500 ปี

1. โลหะสำริด - เหล็ก ยังปรากฏพบว่าชาวพื้นเมืองสุรินทร์มีหม้อหุงข้าวสำริด (ขนังควัน) กันอย่างแพร่หลาย เค้าปูนสำริดเป็นสิ่งสำคัญมากในพิธีแต่งงาน ผู้ใดไม่มีจะต้องไปหาหีบยืมเพื่อมาใช้ในตู้ขวัญคู่บ่าวสาว เคียวเหล็กที่มีรูปทรงอันแสดงถึงเทคโนโลยีชาวบ้านในการเกี่ยวข้าวได้เร็วขึ้นนั้น ถือเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ชาวไทยกูย ในจังหวัดสุรินทร์ ใช้เป็นสิ่งสำคัญในพิธีแต่งงานและการบวงสรวงเทพ ขอช้างทำด้วยเหล็ก และห้วงสำริด ที่หม้อช้างใช้ประดับก่อนออกคล้องช้างก็ถือเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาแต่โบราณซึ่งน่าจะคาดคะเนได้ว่าสุรินทร์ เคยมีชนเผ่าที่มีอารยธรรมในยุคสำริด-เหล็กก่อนการได้รับอิทธิพลของอารยธรรมจีนและอินเดีย หลักฐานดังกล่าวหลงเหลืออยู่ในหมู่คนแถบตำบลศรีม ตำบลโพธิ์ทอง ตำบลกระโพ ตำบลสังขะ บ้านสวายจီး บ้านโลกจီး อ.เมือง ฯลฯ

หม้อสำริด

ขอช้างเดี่ยวสวย

2. ช้างขีมูล จังหวัดสุรินทร์มีลักษณะแตกต่างกัน 2 ตอน ตอนเหนือมีป่าโปร่งและทุ่งหญ้าเป็นบางตอนมีแม่น้ำมูลไหลผ่านที่อำเภอชุมพลบุรี ทำคูมและรัตนบุรี ตอนใต้เป็นที่ลุ่ม ๆ ตอน ๆ ที่ป่าทึบและเนินเขา มีลำห้วย สำคัญไหลผ่านคือ ลำห้วยชี ผ่านอำเภอจอมพระ ปราสาท และอำเภอเมือง ลำห้วยทับทันผ่านอำเภอสำโรงตาป และลำห้วยเสนงผ่านอำเภอเมือง

ลำน้ำชี บรรจบกับลำน้ำมูลที่บ้านดากลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม และ ณ ที่แห่งนี้เป็นแหล่งชุมชนไทยกวยที่มีอาชีพเลี้ยงช้าง ลักษณะการปลูกสร้างบ้านเรือนพักได้ดูสูงสามารถให้ช้างพักอาศัยนอนได้ดูนอน รวมทั้งวัวควายที่กั้นคอกไว้ส่วนหนึ่ง สตรีไทยกวยสามารถเจียคนเนื้อที่ได้ดูนอนพาดหูกทอผ้าสำหรับนุ่งห่มของตนเองและครอบครัว มีการทอซิดเป็นหัวจั้น และที่สำคัญคือ จะบรรจงทอซิดห่อเครื่องกลางของขลัง มักด้วยเขวงหรือเถาวง สำหรับคาดเอวพอบ้านเวลาออกไปคล้องช้าง ทิศเหนือของตัวบ้านจะมีร้านที่ประทับสี่ประกออันเป็นศูนย์รวมแรงศรัทธาของแต่ละตระกูล

คำว่า "ประกำ" เป็นเชือกหนังที่ทำจากหนังควาย ใช้นั่งสวดบิณฑ
 เกลียวความยาวไม่ต่ำกว่า ๘ เมตร สำหรับคล้องช้าง ก่อนออกไปคล้องช้างจะ
 ทำพิธีเช่นตีประกำ โดยใช้หัวหมูเป็นเครื่องเซ่นหลัก มีสิ่งที่ขาดไม่ได้คือเหล้าริน
 เวลาเช่น เป่าเขาควาย (เรียกว่านสนงแกล) ให้เสียงดังหวูด.....หวูด.....ก้องกัง
 วาน ซึ่งในระหว่างเดินทางไปป่านั้น มีข้อห้ามนานับประการทั้งผู้ที่ออกไปและผู้ที่
 รอคอยอยู่บ้าน เสียงหวูดในคืนศึกสงัดจะก้องไกลนับสิบกิโลเมตร หมอช้างใช้
 ช้างต่อไปด้วยอย่างน้อย ๒ เชือก ครั้นจับช้างใหม่ได้จะมีการร้องรำทำเพลง
 เพื่อต้อนรับช้าง เครื่องดนตรีที่นิยมใช้กันคือม้องสำริด หากจับช้างไม่ได้ให้กลับ
 บ้านอย่างเงียบสงัดที่สุด อย่างไรก็ตามช้างชิมูลบริเวณท่าทะเลสวยงามมาก

" ถ้าช้างทำคุณมาคกต้อง
 ถ้ามูลรองรับลอยค้อยคล้อยไหล
 ลงพ้อพลาแม่พังเดินทางไกล
 กระซิบใจกระซิบชลดคนกับช้าง "

(เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, ๒๕๓๓)

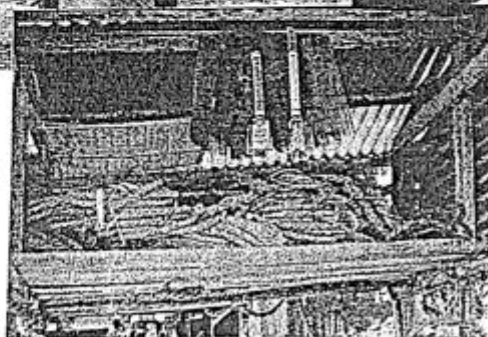
เรื่องราวของช้างคู่ได้จากงานแสดงของช้างในเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ส่วน
 ช้างชิมูลคู่ได้ที่ท่าทะเล กระโพ อ.ท่าชุม

ช้าง

ช้าง

ศาลาเช่นตีประกำ

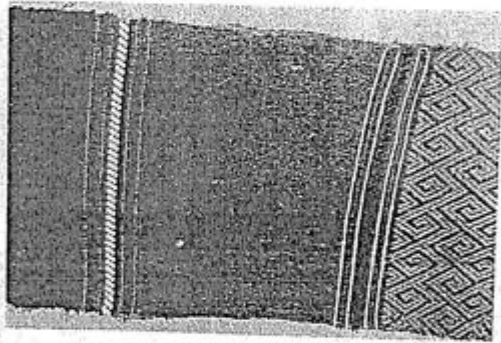
3. ครีမ်แคตตะกวอด หมู่บ้านเก่าแก่ที่มีประชากรใช้ภาษาคังเคิม อันแสดงว่าสืบเชื้อสายจากชนพื้นเมืองเดิมคือไทยกูย พุคภาษากูย (ตระกูลมอญ-เขมร) เป็นเลือดผสมระหว่างเวดติก และเมลานีเซียนนับเนื่องอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกับพวกข่า อาศัยอยู่ในบริเวณแถบเขาพนมดงรัก มีความชำนาญในการจับช้างส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งทำการเกษตรเป็นหลักซึ่งถูกเรียกว่า "กูยเปาะ" หรือ กูยเดินหรือกูยเร่ร่อน ปรากฏหลักฐานในการจารึกสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 2 ประมาณศตวรรษที่ 9 อย่างน้อยพอประมาณได้ว่าคั้งเคิมประวัติศาสตร์อาณาจักรเจนละ คงมีคนกลุ่มนี้อาศัยอยู่แล้ว ตอนหลังผสมผสานแต่งงาน ร่วมวัฒนธรรมกับพวกขอมจากเมืองพระนคร จนกลายเป็นชนชาติผสมเป็นส่วนใหญ่

คำบลครีမ် และคำบลแคต อำเภอสือขรภูมิ มีหมู่บ้านในสังกัดหลายหมู่บ้านที่พูดภาษาไทยกูย ในคำบลครีမ်เป็นหมู่บ้านเก่า ปรากฏร่องรอยวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทยกูยหลายประการ เช่น ผ้าไหมที่ใช้แตกต่างจากชาวสุรินทร์ในคำบลอื่น ๆ เพราะชาวไทยกูยนิยมนุ่งผ้าที่มีหัวชิ้นสีแดงลายขีด และมีตีนชิ้นสีดำริ้วขาวเหลืองแดง ถือเป็นศิลปะเฉพาะที่ให้ความงามแปลกตา คำบลแคตก็เช่นกันได้ถูเอนแทบทุกหลังคาทอผ้าใช้ทุกประเภทพับเก็บได้ เพราะได้ถูเอนจะถูกแบ่งเนื้อที่อย่างน้อย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 วางที่หรือหูกทอผ้า ซึ่งมีความยาวมาก ส่วนที่ 2 เป็นคอกวัวควาย ด้านหนึ่งของคอกใช้พาดหูกทอผ้า ส่วนที่ 3 เป็นร้านเก็บเครื่องจักสานต่าง ๆ และชั้นข้างเตียงเปิดไถ่ และวางเชิงกรานหุงต้มหรือช้อมไหม

ผ้าลายขีดเป็นจุดเด่นของชนไทยกูย อันแสดงศิลปะการแต่งตัวที่น่าทึ่ง กล่าวคือ หัวชิ้นใช้ประโยชน์ในการพับเป็นถุงเงินสีแดงลายขีดที่ติดกับสีผ้าดูง ผ้าโพกหัวลายขีด เรียกว่า สไบเจียดครูย มีชายครูยห้อยลูกปัด สำหรับหนุ่มสาว โพกศีรษะโน้มนวนแห่บั้งไฟขอฝน และมีการทำเขวบนเสื้อที่ลวดลายคล้ายหางคะกวอดสวยงามเช่นกัน

การโพกหัว

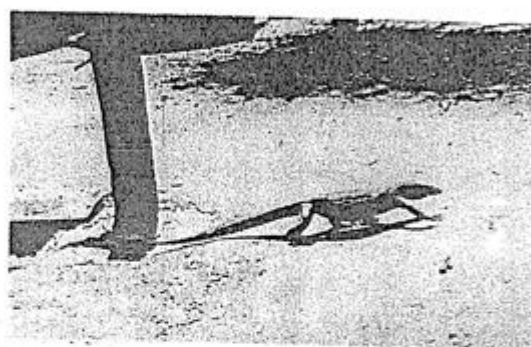

ผ้าถุงสวย

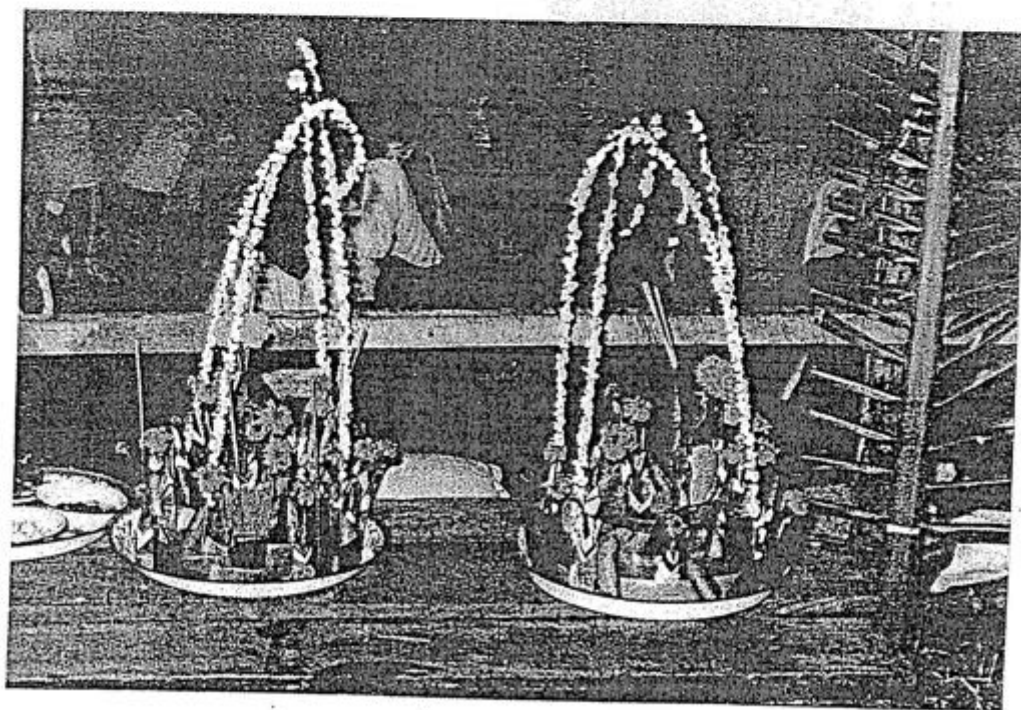
ตะกวด (หรือตะก๊อด) เป็นสัตว์ที่ชาวไทยภูเขาที่มีได้เลี้ยงข้างบางหมู่บ้าน เชื่อถือว่าเป็นตัวแทนของผีปู่ตา ห้ามทำร้าย การกล่าวถึงตะกวดจะต้องกล่าวในลักษณะยกย่องที่บ้านตรีจะมีต้นไม้ใหญ่อายุเป็นร้อยปี หลายต้น สำหรับเป็นโพรงให้ตะกวดอาศัยอยู่ ตะกวดจะเดินอยู่ทั่วไปในหมู่บ้าน ขึ้นบนบ้าน เล่นกับเด็ก ๆ มีข้อยืนยันว่ามากกว่า 24 หมู่บ้าน ที่นับถือตะกวดเหมือนผีปู่ตา หากฝนฟ้าไม่อำนวยในบางปี หรือชาวบ้านทะเลาะเบาะแว้งกัน หรือข้าวราคาตกต่ำ ชาวบ้านจะเชื่อว่าเป็นเพราะตะกวดหรือปู่ตาไม่พอใจ ต้องทำพิธีบวงสรวงเลี้ยงทวย และเซ่นไหว้ โดยเฉพาะเดือน 2 และเดือน 8 ทุกคนต้องทำบุญประจำปีให้

ตะกวด โดยมีศาลปูคาตะกวดที่ป่าช้าเป็นหลัก รองลงมาคือคันทะขามใหญ่และที่
วัด โดยเฉพาะที่วัดจะมีสุสานตะกวดสำหรับเก็บกระดูกตะกวดที่ตายแล้ว หลังจาก
ทำพิธีศพเรียบร้อยแล้ว

ส่วนหมู่บ้านไทยกูย อื่น ๆ ที่ไม่มีตะกวดอาศัยอยู่ จะมีศาลชะงู และ
มีชะงูประจำตระกูล สำหรับการเข่นไหว้บอกกล่าวบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว
สภาพชุมชนไทยกูยคู่ได้ที่บ้านตากแดด บ้านดริม บ้านแดด บ้านลำโรงทาบ
บ้านหนองสมบูรณ์ เป็นต้น

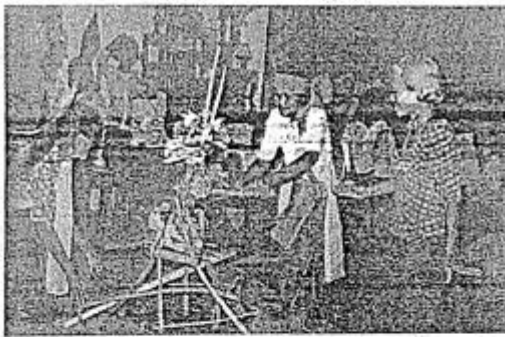
ตะกวด

เครื่องเซ่นผีปูคา

4. มะมีวด มอ-ออ เป็นพิธีกรรมสำคัญของคนไทยเขมรและไทยกูย ในจังหวัดสุรินทร์ แทบทุกตำบลจะมีแม่ครูมะมีวด หรือแม่มอ-ออ อันเป็นตัวเอก ในพิธีกรรม ดังกล่าว ชาวไทยเขมรใช้พิธีกรรมมะมีวด ชาวไทยกูยใช้พิธีกรรม แกลมอ-ออ ตามกาลและเทศะ 2-3 แบบ กล่าวคือ แบบที่หนึ่งเป็นการเข้าทรง เพื่อรักษาผู้ป่วย เรียกว่ารักษาผู้ป่วย ถือเป็นการรักษาทางจิตที่ใช้เสียงเพลงกล่อม บรรเลง แบบที่สองเข้าทรงเพื่อการเสี่ยงทาย อย่างน้อยเป็นการปลอบขวัญให้ ความทุกข์ของคนคลี่คลายลง แบบที่สาม เข้าทรงเพื่อการบูชาครู กำเนิดเพื่อให้เกิดความสนุกสนานอันอาจจัดไว้เป็นการละเล่นประเภทหนึ่งที่มีการเล่นช่วงเดือน 2 -3 มักเล่นเป็นหมู่ สำหรับมะมีวด หาครูได้ที่บ้านตะคิงไธง อำเภอเมือง (นางสา มารถ กล้วยสุก เป็นแม่ครู) บ้านสังขะ อำเภอสังขะ (นางเฮม อินทร์นุช เป็น แม่ครู) บ้านบะ อำเภอท่าตูม และที่อื่น ๆ อีกหลายแห่ง ส่วนแกลมอ-ออ หาครู ได้ที่บ้านแคต อ.ศีขรภูมิ บ้านลำโรงทาบ อ.ลำโรงทาบ บ้านหนองสมบูรณ์ อ. กาบเชิง บ้านตระมุง อ.ท่าตูม เป็นต้น

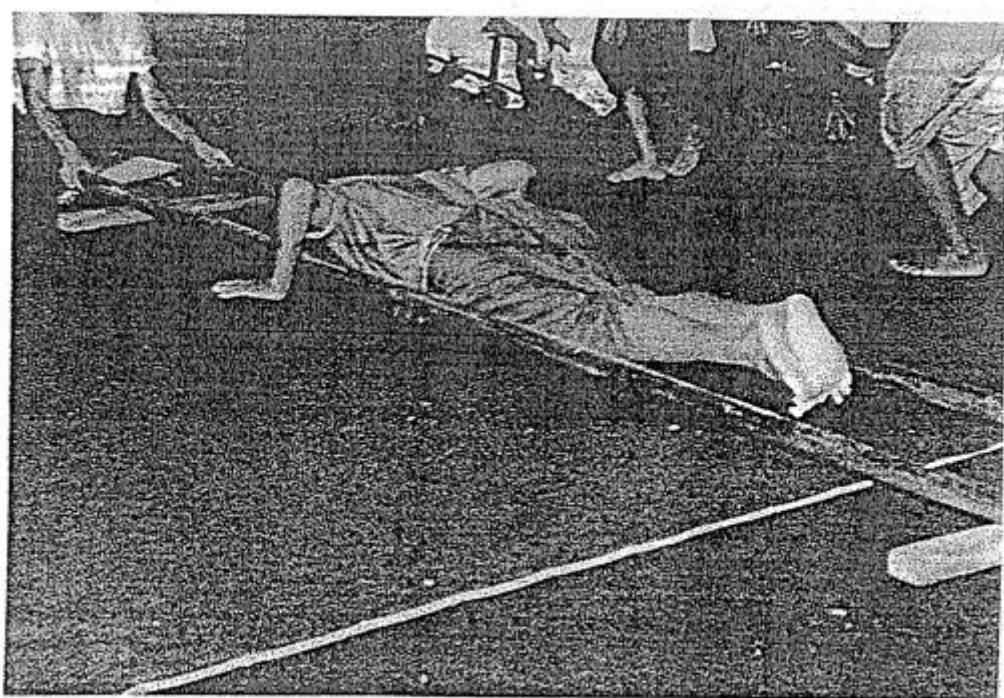

มะมีวด

ทำรำในการเข้าทรง

5. แคแสด เป็นประเพณีสำคัญยิ่งของชาวสุรินทร์ ซึ่งกระทำกันในเดือน 5 ถือเป็นปีใหม่ ซึ่งเป็นวันขึ้นศักราชใหม่จะมีการตีฆ้องโหม่ง (ทำจากสำริดขนาดใหญ่) เดือนให้ชาวบ้านรู้และเป็นการไล่ผีออกจากหมู่บ้าน ซึ่งใน 3-7 วันชาวบ้านจะมีข้อห้าม (เรียกว่าตอม) กล่าวคือจะไม่ทำงาน ทำเฉพาะงานที่เกี่ยวกับปากท้องเท่านั้น ชาวบ้านจะหยุดทอดผ้า ทำสวนทำไร่ ตัดไม้ ค้าขาย และอื่น ๆ ทั้งเดือนจะเล่นให้สนุกสนาน จะมีคณะบุคคลเจียงตรุษ (ตรุษ) เดินขับร้องเรียงเป็นแถวไปอวยพรซึ่งกันและกัน และร่วมแรงร่วมใจกันทำบุญในวันปีใหม่ มีการส่งมอบของขวัญ ประกอบกับเสียงเพลงที่มีความหมายเฉพาะในแต่ละขั้นตอนของคณะตรุษขณะประชันหน้ากับเจ้าของบ้าน ถือเป็นศิลปะชั้นสูงที่มีความหมายทางวัฒนธรรมอย่างล้าลึก จากนั้นชาวบ้านก็พร้อมใจกันบวงสรวงเทพธิดาปราสาทหินโบราณ ไปทำบุญก่อกุศลที่วัด และรดน้ำคำหัวกัน ในตอนหัวค่ำจะมีการละเล่น เช่น เล่นสะบ้า เล่นโจง ในหมู่เด็กและวัยรุ่น กลางคืนจะมีการรำกระทงสาก (โกลันเร) ของหนุ่มสาว และช่วงดึกจนรุ่งเช้าจะมีการเจียงนอร์แถวโต้ตอบกันเองผู้สูงอายุ ซึ่งการละเล่นในเดือนห้า (แคแสด) ของ

โกลันเร

ชาวสุรินทร์ถือเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่จัดกิจกรรมได้เหมาะสมแก่วัยและมีความ
 หมายในการดำเนินชีวิตของคนในทุกยุคทุกสมัย ซึ่งประเพณีนี้หาดูได้ตามหมู่บ้าน
 มีปราสาทโบราณ เช่น ภูมิโปน อ.สังขะ บ้านจารย์ อ.กาบเชิง บ้านพลวง
 อ.ปราสาท บ้านไพล อ.เมือง บ้านจอมพระ อ.จอมพระ บ้านช่างปี อ.ศีขรภูมิ
 เป็นต้น

การเป่าใบไม้ประกอบการขับร้องทำนองเพลงพื้นเมือง

เพลงและการละเล่นพื้นบ้านสุรินทร์

เพลงและการละเล่นพื้นบ้านสุรินทร์ มีการสังสรรค์วัฒนธรรมของคน
 เองมานานจนเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะทั้งในด้านทำนองเพลง
 บทร้อง ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิต ต่อชุมชนในจังหวัดสุรินทร์ วัฒนธรรมด้านเพลง
 และการละเล่นพื้นบ้านของสุรินทร์ที่เด่น ๆ และสำคัญ ๆ ประกอบด้วย

1. เพลงพื้นบ้านกันตรึม กันตรึมเป็นวงดนตรีพื้นบ้านที่นำเอาจังหวะ

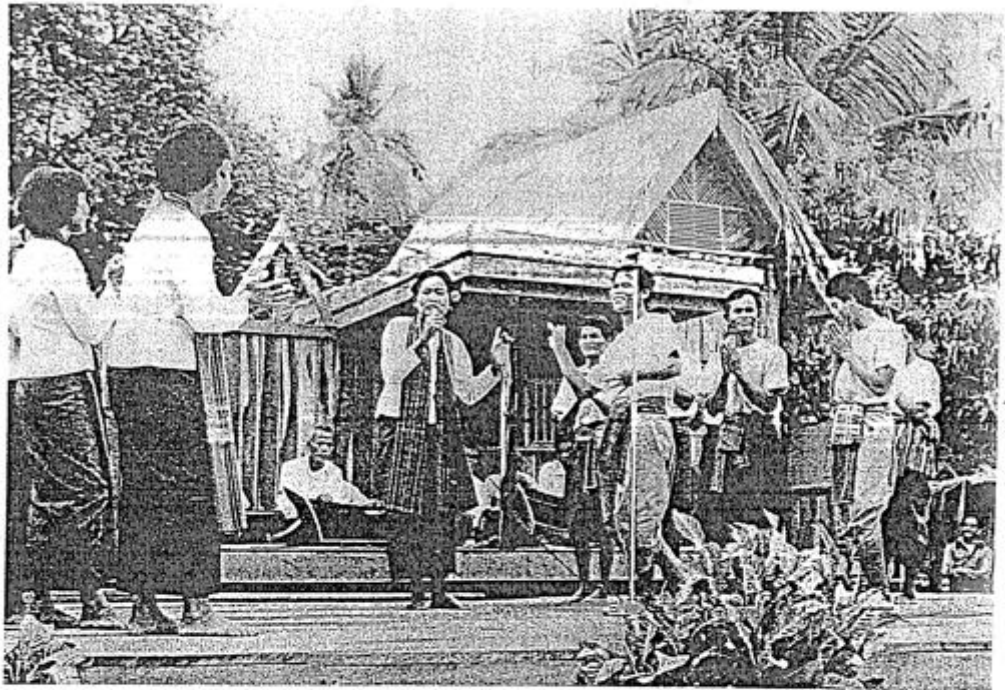
การตีโทนโฆะ - ตะกริม ครึม มาเป็นชื่อวงดนตรี เรียกว่า "กันตรึม" ซึ่งหมายถึง "ศกัณฐ์" (กลองโทน) นั่นเอง บทร้องกันตรึม จะใช้ภาษาเขมร ไม่นิยมร้องเป็นเรื่องราว แต่จะคิดคำกลอนให้เหมาะกับงานที่เล่น หรือใช้บทร้องเก่า ๆ ที่จดจำกันมา บทเพลงและทำนองเพลงกันตรึมมีหลายทำนอง หลายจังหวะ ซึ่งแบ่งออกเป็นบทเพลงครู บทเพลงที่ใช้สำหรับขบวนแห่ บทเพลงเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ และปัจจุบันมีการนำบทเพลงกันตรึมมาประยุกต์ โดยทำนองเพลงถูกท่วงมาประยุกต์เป็นทำนองเพลงกันตรึม การเล่นกันตรึม จะมีผู้เล่นหญิง-ชาย ร้องโต้ตอบกัน และมีการฟ้อนรำประกอบด้วย

กันตรึม

2. เจรียง หรือจำเรียง เป็นการขับหรือออกเสียงเป็นทำนองแบบ
 อ่านทำนองเสนาะ ใช้กลอนสดเป็นส่วนใหญ่ในการขับขานนิทานชาดก และ
 เกี่ยวกับพุทธศาสนาตลอดจนบรรยายเหตุการณ์ในอดีตและปัจจุบัน การเจรียงมี
 หลายประเภท เช่น ถ้าเป็นการเจรียงโดยใช้ปี่ที่ชื่อว่า เปยจรวง เป่าประกอบก็
 เรียกว่า "เจรียงจรวง" ถ้าใช้ซอบรรเลงประกอบเรียกว่า "เจรียงคร้ว" และถ้านำ
 เจรียงไปขับขานกับการตีกลองกันครึม ก็เรียกว่า "เจรียงกันครึม" ถ้านำเจรียงไป
 ขับขานประกอบประเพณีการตกเบ็ดคนบงก ภาษาเขมรเรียกว่า "ซันคูยซ์" ก็เรียกว่า
 เจรียงซันคูยซ์ ถ้านำเจรียงไปประกอบเสียงแคนก็เรียกว่า "เจรียงเบริน" ถ้านำ
 เจรียงไปขับขานกับการละเล่นพื้นบ้านอะไรก็จะใช้คำว่า เจรียงนำหน้าการละเล่น
 นั้น ๆ

เจรียงนอแรกว

เจริญเบริน

เจริญเบริน เป็นการร้องโต้ตอบระหว่าง ชาย-หญิง เป็นทำนองลำ โดยมีแคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบ การเล่นเจริญเบริน จะมีการพ้อนรำประกอบ เสียงแคนเริ่มเจริญด้วยบทไหว้ครู ปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง และเป็นการเจริญบอกกล่าวถึงความสำคัญของงานมีการยกนิทาน อุทาหรณ์ประกอบการเจริญ

3. เรียมอันเร (ลูกอันเร) เรียม แปลว่า "รำ" ลูก หรือโลด แปลว่า "กระโดด" หรือ "เต้น" อันเร แปลว่า "สาก" ฉะนั้น เรียมอันเร หรือลูกอันเร จึงแปลว่า "รำสากหรือเต้นสาก"

การเล่นเรียมอันเร จะเล่นกันในวันหยุดสงกรานต์ ซึ่งเรียกว่า "วันตี๋อม" ชาวสุรินทร์ถือว่า วันขึ้น 7 ค่ำ เดือนห้า เป็นวันขึ้นปีใหม่ทางจันทรคติ จะมีการ

หยุดงาน 2 ช่วง คือหยุด 3 วัน และ 7 วัน ในช่วงนี้ ชาวบ้านจะเล่น
 เรือมอดอันเร ที่ลานบ้านหรือลานวัด อุปกรณ์ประกอบการเล่น เรือมอดอันเร
 ประกอบด้วยเสา 2 อัน ยาวประมาณ 2-3 เมตร ทำจากไม้เนื้อแข็ง เช่น
 ไม้พยุง หรือไม้ประคู้ มีไม้หมอน วางรองหัว - ท้าย เสาสูงประมาณ 3-4 นิ้ว
 การเล่นเรือมอดอันเรในสมัยก่อนมีเพียง 3 จังหวัด คือ จังหวัดจันทบุรี จังหวัด
 มลปโดง ต่อมามีการพัฒนาทำรำเพิ่มขึ้น รวมเป็น 5 จังหวัด คือ จังหวัดไทรบุรี
 จังหวัดกัปกง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดมลปโดง และจังหวัดจันทบุรี

เรือมอดอันเร

4. เรือมอดอันเร เป็นการละเล่นพื้นบ้าน ที่ร้องโต้กลอนสดเกี่ยวพาราสิ
 ระหว่างหนุ่มสาว นิยมเล่นกันในงานเทศกาลต่าง ๆ การเล่นเรือมอดอันเร
 เมื่อร้องจบแต่ละวรรค จะมีลูกคู่ร้องรับและมีเครื่องดนตรีบรรเลงรับ ทำรำไม่มี
 แบบแผนเป็นการพ้อนรำให้เข้ากับจังหวะดนตรีที่มีจังหวะเร่งเร็ว สนุกสนาน
 ทำนองที่ใช้บรรเลงประกอบเรือมอดอันเร เรียกว่า "ทำนองอันเรลำแบบ" ทำรำของ
 ฝ่ายหญิง จะเป็นท่าที่คอยปกป้องระวังการถูกเนื้อต้องตัวของฝ่ายชาย

5. กะโน้ปดิงต้อง เป็นภาษาเขมรแปลว่า ตักแตนตำข้าว เป็นการละเล่นที่เลียนแบบลีลาท่าทางการเคลื่อนไหวของตักแตน ผู้ที่คิดริเริ่มคนแรกคือ นายเต็น ตระการดี ราษฎรบ้านโพธิ์ทอง ต.โพธิ์ อ.ปราสาท จ.สุรินทร์ ได้เห็นตักแตนตำข้าว กำลังเกี่ยวพาราสีกันอยู่ จึงได้เฝ้าดูลีลาท่าทาง ของตักแตนทั้งคู่ และได้มาคิดประดิษฐ์ท่าเต้นเลียนแบบตักแตนเรียกว่า การเต้น "กะโน้ปดิงต้อง" การเต้นในระยะแรกเป็นการเต้นเพื่อความสนุกสนานในวงมโหรี ต่อมามีการนำไปสอนให้เด็กนักเรียนในโรงเรียน บ้านโพธิ์ทองและระแวกใกล้เคียงต่อมามีการเผยแพร่ทั้งในงาน ลูกเสือ และงานอื่น ๆ จนเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

นายเต็น ตระการดี

สาธิตการเต้นท่ากะโน้ปดิงต้อง

๖. วงมโหรีพื้นบ้าน เป็นวงดนตรี ที่มีการประสมวง โดยมีเครื่องดนตรีหลายอย่าง เช่น ซอ ปี่ กลอง ฉิ่ง ฉาบ ซึ่งมีทั้งดนตรีประเภทเครื่องสาย และประเภทเป่าพาทย์บางชิ้นมาผสมกัน โดยมีซอเป็นเครื่องดนตรีหลัก ใช้บรรเลงในงานต่าง ๆ วงมโหรีพื้นบ้านในจังหวัดสุรินทร์ มีหลายคณะ เช่น คณะบ้านภูมิโปน บ้านคม จะมีการบรรเลงเพลงทั้งเพลงขับร้อง และเพลงบรรเลง เพลงขับร้องบางเพลงจะมีทำรำประกอบ และมีการเจริญโต้ตอบกัน เช่น เพลงซอซาร เป็นภาษาเขมร แปลว่า "ที่รัก" ในการร้องหรือเจริญเพลงนี้จะมีการรำเกี่ยวระหว่าง ชาย-หญิง นอกจากนี้ยังมีเพลงร้องที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาเขมร และมีทำรำประกอบ เช่น เพลงอมตูก เพลงอาลัยโบราณ เป็นต้น

วงมโหรีพื้นบ้านเป็นงานสร้างสรรค์ของกลุ่มชาวบ้านที่สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน จากเงื่อนไขของสภาพแวดล้อม สภาพสังคม และปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสม วงมโหรีพื้นบ้าน จึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตชาวบ้าน เพราะเป็นเครื่องนันทนาการของสังคมชาวบ้านและเป็นสื่อประสานความสัมพันธ์ทางสังคมชาวบ้าน ๑๖

แหล่งพักผ่อนหย่อนใจและรวมศรัทธา

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและรวมศรัทธาของชาวจังหวัดสุรินทร์ได้แก่

1. สวนสาธารณะหน้าพิพิธภัณฑน์เมืองสุรินทร์ ชาวอำเภอเมืองภาคภูมิใจ ในวันลอยกระทงจะใช้สระใหญ่ในสวนสาธารณะแห่งนี้

2. ป่าพนาสน เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ อยู่ริมถนนสุรินทร์-สังขะ ^{อำเภอสังขะ ๑. ลาดยาว} สภาพป่ามีไม้สูงอื่น เขมปนคันสน มีความโปร่ง สะอาด ร่มรื่น มีผีเสื้อและแมลงหลากหลายชนิด นำศึกษา

3. เขาพนมสวาย ในเขตตำบลนาบัว จ.สุรินทร์ ประกอบด้วยหินทราย หินดินดาน และทรายแป้ง ในหินหน่วยโคกกรวด ยุคครีตาเซียล (141 ล้านปี) และพบตัวแทรกขึ้นมาเป็นหย่อม เกิดเป็นภูเขาไฟ โดยเรียกว่า เขาสวาย มียอดเขา 3 ยอด ยอดที่ 1 มีชื่อว่ายอดเขาหญิง (พนมเสร์ย) มีพระพุทธรูปองค์ขนาดกลางประดิษฐานอยู่ ยอดเขาที่ 2 ชื่อว่ายอดเขาชาย (พนมเปราะธ) เป็นที่

ประดิษฐานของพระพุทธสุรินทรมงคล ยอดที่ 3 ชื่อว่าเขาคอก (พนมกรอล) มี
ศาลาอัญชุธมูข ตั้งอยู่หมู่เขาพนมสวายนี้บรรพบุรุษชาวสุรินทร์ถือว่าเป็นสถานที่
แสวงบุญต่างพร้อมใจกันเดินทางขึ้นยอดเขาในวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5 ซึ่งเรียกว่า
แกเจด เป็นวันหยุดงานตามประเพณี ของชาวสุรินทร์แต่โบราณกาล

4. หลวงพ่อพระชีว์ (ประจึ) เป็นพระพุทธรูปขนาดหน้าตักกว้าง
8 ศอกประดิษฐานอยู่ ณ วัดบูรพาราม ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่เป็นสถานนั้ดถกรรมที่
งดงาม ตั้งอยู่ใกล้ศาลากลางจังหวัดสุรินทร์ หลวงพ่อพระชีว์นี้ ชาวสุรินทร์ถือว่าเป็น
เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์มากที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ จึงเป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาอีก
แห่งหนึ่ง

5. ปราสาทโบราณต่าง ๆ ก็เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจได้เช่นกัน
เพราะนอกจากจะได้สัมผัสผิวแท้จริงและได้ศึกษาด้านศิลปะ แล้วยังมีบริเวณให้
พักผ่อนใจได้ อันได้แก่ ปราสาทภูมิโปน สีขรภูมิ ตาเมื่อน บ้านพลวง บ้านจารย์
บ้านไพล แสรอ บ้านเฉนียง บ้านช่วงปี บ้านปราสาท หมั่นชัย ยายเหงา
ตระเพียงเดียว ฯลฯ

6. หลักเมืองสุรินทร์ ห่างจากศาลากลางจังหวัดสุรินทร์ไปทางทิศตะวัน
ตกประมาณครึ่งกิโลเมตร เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง เป็นที่เคารพบูชา
ของประชาชนมานานกว่า 100 ปี

7. อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง เป็นแหล่งสำคัญเพื่อการเกษตร ในเขตอำเภอ
เมือง ไกลจากตัวเมืองสุรินทร์ไปทางทิศใต้ 5 กิโลเมตร มีพระดำหนักที่ประทับ
ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในบริเวณที่ทำการโครงการชลประ-
ธานห้วยเสนง มีบริเวณกว้างขวาง เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นอย่างดี

8. โอธรลัน ในเขตอำเภอบัวเขต เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติสวยงาม
ความเว้งว่างของน้ำ และทัศนียภาพรอบ ๆ สวยสดชื่น ประกอบกับการมีประวัติ-
ศาสตร์และตำนานที่เกี่ยวข้องมากมาย ที่สำคัญคือเป็นเขตชายแดนกัน ระหว่าง
ประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย มีถ้ำทางประวัติศาสตร์บริเวณใกล้
เคียงที่น่าศึกษา

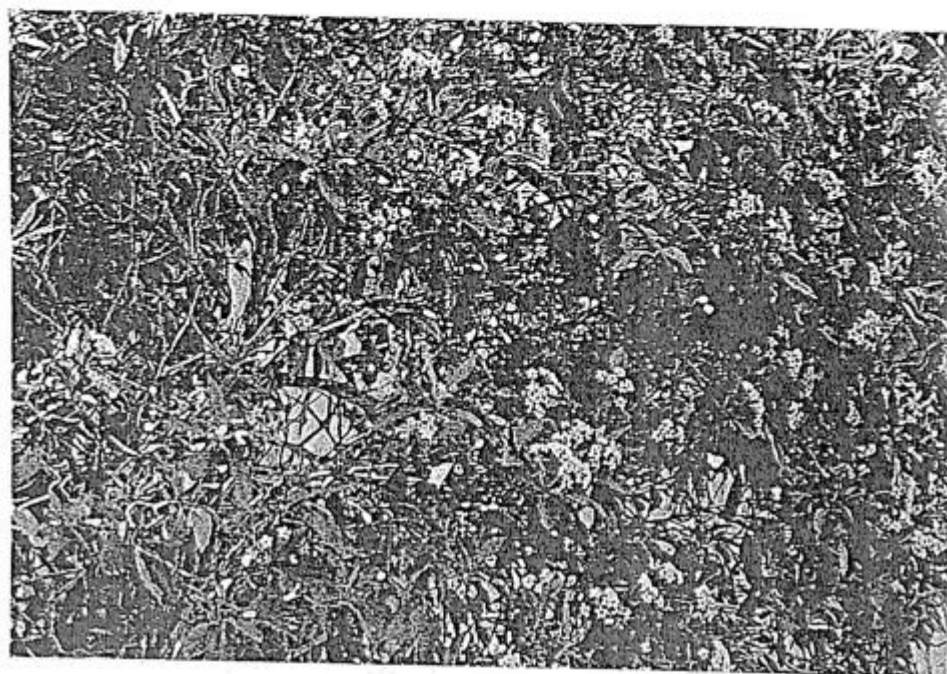
๙. ทะลุ เป็นท่าหน้าที่ลำน้ำชีไหลบรรจบกับลำน้ำมูล เกิดเป็นดินดอนสามเหลี่ยมบริเวณแม่น้ำมูล ดินเขตอำเภอสตึก บุรีรัมย์ มีทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นสภาพแวดล้อมหนึ่งของแหล่งเลี้ยงช้าง เป็นสถานที่น่าสนใจมากอีกแห่งหนึ่ง

๑๐. วัดที่สำคัญต่าง ๆ ได้แก่วัดเขาพนมดิน วัดป่าโยธาประสิทธิ์ วัดกลาง รัตนบุรี ฯลฯ เป็นศูนย์รวมศรัทธาของชาวบ้านมากพอสมควร

โดยสรุปแล้ว จังหวัดสุรินทร์ มีจุดเด่นที่ยังคงรักษาสภาพสังคมเกษตรกรรมดั้งเดิมไว้มาก เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ที่เด่นชัดคือยังอนุรักษ์ไม่ทำลายปราสาทโบราณอายุพัน ๆ ปีได้ดำเนินชีวิตตามครรลองของจารีตประเพณี โดยเฉพาะการรักษาพิธีกรรม ทั้งผ้าไหมและเครื่องเงินเป็นภูมิปัญญาที่โดดเด่นมาก และที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสิ่งอื่นใดก็คือ ดนตรีการละเล่นพื้นบ้านอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะมีความหมายสัมพันธ์และสอดคล้องกับ พิธีกรรม เช่น พิธีแต่งงาน จะมีเพลงประกอบเฉพาะ ในแต่ละขั้นตอนของพิธีกรรม ซึ่งการร้องก็มีสาระทั้งในแง่ปลูกฝังจริยธรรมอันดีและเป็นการให้ประสบการณ์แก่คนรุ่นใหม่ ฯลฯ จึงเป็นเค้าเงื่อนวัฒนธรรมว่า จังหวัดสุรินทร์น่าจะเป็นบ้านเมืองมานานกว่าพันหรือยี่ปี

ต้นไม้ประจำจังหวัดสุรินทร์

วงศ์ : POTALIACEAE

ก้านเกรา

Fagraea fragrans Roxb.

ชื่อสามัญ : Tembusu

ไม้ต้นสูง ๑๐-๑๕ เมตร เปลือกหยาบสีน้ำตาลเข้มแตกเป็นร่องลึก ใบรูปรียาว ๘-๑๑ เซนติเมตร ปลายใบและฐานใบแหลม ใบหนา ดอกเป็นกระจุก บนก้านช่อสั้น ๆ ดอกเริ่มบานสีขาวแล้วเปลี่ยนเป็นสีเหลือง มีกลิ่นหอม ผลกลม เล็ก สีส้ม ผลสุกสีแดง เมล็ดขนาดเล็ก ออกดอกเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ขึ้นกระจายไปในป่าเบญจพรรณชื้น และตามที่ใกล้น้ำทั่วประเทศขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

ก้านเกรา

นายชัชวาลย์ มูลศาสตร์
ป่าไม้จังหวัด

กรมป่าไม้ได้กำหนดให้ไม้ก้านเกราเป็นต้นไม้ประจำจังหวัดสุรินทร์

ชื่อพื้นเมือง คำเสา (ไทย เกาะพ้งัน ครัง) ทำเสา (นราธิวาส) มันปลา (กบินทร์บุรี ปราชินบุรี พายัพ ตะวันออกเฉียงเหนือ) ตาตรา(เขมรตะวันออก) คำมะชู ทำมะชู(มาเลเซีย)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Fagraea fragrans* Roxb.

ชื่อการค้า Anan

ท้องที่ที่ขึ้น ขึ้นกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในป่าเบญจพรรณชื้นและตามที่ต่ำ ที่ชื้น และใกล้น้ำ ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตะวันออกเฉียงใต้ และภาคกลางและมีขึ้นทั่วไปในป่าดิบชื้นทางภาคใต้ ตลอดลงไปถึงมาเลเซีย

ลักษณะทั่วไป เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ สูงประมาณ 25 เมตร เปลือกนอกหยาบ สีน้ำตาลไหม้แตกเป็นร่องลึก ไม้เป็นระเบียบโคนต้นไม้มีพูพอน ใบมน ขนาด 2.5-3.5 x 8-11 ซม. ปลายแหลมเนื้อหนาค้ำยหนัง ดอกบานเต็มที่กว้างประมาณ 17 มม. ออกหนาแน่นเป็นกระจุกอยู่บนข้อสั้น ๆ เมื่อเริ่มบานสีขาว ค่อยไปเปลี่ยนเป็นสีเหลืองใกล้จะร่วงเป็นสีเหลืองเข้ม ผลกลมเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๘ มม. มีติ่งแหลมสั้น ๆ อยู่ตรงปลายสุด เมื่อแก่ผนังไม้แตกแยกออกจากกัน ผลอ่อนสีส้ม เมื่อแก่เต็มที่เปลี่ยนเป็นสีแดง เลือดคนก มีรสขม เมล็ดมีขนาดเล็กมาก

ลักษณะเนื้อไม้ แก่นสีเหลืองอ่อน เส้นตรง เนื้อละเอียด เหนียว แข็งทนทานมาก และทนทานต่อปลวก เลื่อยผ่า ไซกบ คบแต่งง่าย มีน้ำมันในตัว ชักเงาได้ดีมาก

ความล่วนจำเพาะ ประมาณ 0.92

คุณสมบัติ เนื้อไม้มีความแข็ง ประมาณ 703 กก.

ความแข็งแรง ประมาณ 1,445 กก./ตร.ซม.

ความดื้อ ประมาณ 188,000 กก./ตร.ซม.

ความเหนียว ประมาณ 3.87 กก.-ม.

ส่วนประกอบทางเคมี มีปริมาณสารละลายในแอลกอฮอล์ - เป็นจีน ร้อยละ 8.00 น้ำเย็นร้อยละ 4.58 น้ำร้อนร้อยละ 7.22 และ โซเดียมไฮดรอกไซด์ 1 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 13.30 มี ปริมาณน้ำเด็กร้อยละ 0.09 เฝ็นโตซานร้อยละ 12.99 ลิกนินร้อยละ 31.48 โฮโลเซลลูโลสร้อยละ 67.08 เซลลูโลซ (ครีอกและบีแวน)ร้อยละ 53.23

ความทนทานตามธรรมชาติ ตั้งแต่ 7-11 ปี เฉลี่ยประมาณ 7.6 ปี

การอบน้ำยาไม้ ไม่สามารถทำการอบน้ำยาด้วยวิธีการตามปกติได้(ชั้นที่ 8)

ประโยชน์ ไม้ ใช้ในการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน ทำเสา สะพานน้ำ เครื่องเรือน เครื่องกลึง กล้องบุหรี ชาวจีนทางปักกิ่งได้นิยมใช้ทำหีบจำปาใส่ศพ ทำพื้นฝา ประตู หน้าต่าง รอด ตง ออกไก่ ที่ต้องการความแข็งแรงทนทานไม้บุผนังที่สวยงาม ทำกระดุงู โครงเรือ ลูกประสัก เสากระโคงเรือ ค้ำเครื่องมืค กรูบ่อน้ำ หมอนรองรางรถไฟ กระเบื้องไม้ และมีรสฝาดขม ใช้เข้ายาบำรุงธาตุ แก้ไข้จับสั่น แก้หืด ไอ มองคร่อ ริดสีดวง ท้องมาน แน่นหน้าอก ลงท้องเป็นมูกเลือด แก้พิษฝีกาพ บำรุงม้าม แก้เลือดลมพิการ เป็นยาอายุวัฒนะ

เปลือก บำรุงโลหิต ผิวหนังพุพอง ปวดแสบปวดร้อน

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นางปลั่งศรี	มุตศาสตร์	อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนสิรินธร จังหวัดสุรินทร์
2. นายสวัสดิ์	ศิษฐ์	ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดสุรินทร์
3. นายวีรวุฒิ	บุญมี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดสุรินทร์

คณะทำงาน

1. นางวิลาวัลย์	ศรีศิลป์	ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
2. นางอঞ্জรา	ภานุรัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครู สุรินทร์ เลขานุการศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์
3. นางเครือจิด	ศรีบุญนาถ	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม วิทยาลัยครูสุรินทร์
4. นายภานุ	แฉ่มศรี	เจ้าพนักงานปกครอง ๕ (ผู้ช่วยเจ้าจังหวัดสุรินทร์)
5. นายโชคชัย	คิลเสมอ	อาจารย์ 1 ศูนย์ฯ สุรินทร์
6. นางบุญปลูก	สังจะเวทะ	อาจารย์ 1 ศูนย์ฯ สุรินทร์
7. นางสาวรัตนวดี	ดวงดี	อาจารย์ 1 ศูนย์ฯ สุรินทร์

รายนามผู้บริจาค สนับสนุนห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๖

ที่	ชื่อ	ประเภท		มูลค่า
		เงิน	วัสดุ	
1.	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์	/		800,000
2.	นายอุทิศ อติมานะ		/	300,000
3.	ข้าราชการครูประถมศึกษา		/	61,590
4.	บริษัท สามคณาพิชชิงทอยส์	/	/	26,000
5.	นายแพทย์สุทัศน์ เจริญรัตน์	/		25,000
6.	คณะกรรมการและสมาชิกชมรม นิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	/		20,000
7.	นางจริยา อารักษ์กุล		/	20,000
8.	นางพูนศรี เจริญพันธ์	/		20,000
9.	นางเอี่ยมตั้ง แซ่ตั้ง		/	20,000
10.	นางฮวย แซ่ตั้ง	/		20,000
11.	ส.จ.ลิปไชย-นางรัศมี อมรศักดิ์	/	/	17,000
12.	นางลำควน เหล่าพิชิต		/	15,000
13.	น.ส.สุนทร เจริญรัตน์		/	13,500
14.	นางเค็ง แซ่เต็ง		/	12,000
15.	นางมะลิวัลย์ แซ่จิ่ง		/	12,000
16.	นายสมศักดิ์ ประธาน		/	10,000
17.	นายเอกพจน์ ประธาน		/	10,000
18.	นางบังอร เจริญพันธ์	/		10,000
19.	นางอุศนา เชิดชูโชคสุข	/		10,000
20.	นายแซ วงศ์รุ่งโรจน์	/		10,000
21.	ร้านสันติเภสัช		/	10,000
22.	นางประยงค์ ฉันทนากุลพินิจ	/		10,000

รายนามผู้บริจาค สนับสนุนห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๖

ที่	ชื่อ	ประเภท		มูลค่า
		เงิน	วัสดุ	
23.	นางไขง้อ แซ่จิ่ง	/		10,000
24.	นายสมชัย ดอกจันทร์	/		10,000
25.	นายประสงค์ จันทา	/		10,000
26.	นางทองมี เจริญรัตน์	/		10,000
27.	นางกอบแก้ว เจริญรัตน์	/		10,000
28.	นางเอี่ยมกั แซ่ลิ่ม	/		10,000
29.	นางราตรี ทองศรี	/		10,000
30.	นางรศณา ทรงพัฒนะโยธิน	/		10,000
31.	นางสุภาพร ยุคค์วัฒนพงษ์	/		10,000
32.	นายสมัย อาจสันเทียะ		/	10,000
33.	น.ส.แม่ันมาศ ศรีสุชาติ	/		10,000
34.	นายสวาสดี ยืนนาน	/		10,000
35.	นางบีชาน ประธาน	/		10,000
36.	นางนวลจันทร์ แซ่โจ้ว	/		10,000
37.	นางบุญดิน ประเสริฐยิ่ง	/		10,000
38.	น.ส.พูนสุข เจริญพันธ์	/		10,000
39.	นายเพียร จรรย์ยานนท์	/		10,000
40.	นางหนู ศิริภักดิ์	/		10,000
41.	นางสุพิศ หล่อเกษมศานต์	/		10,000
42.	นางสุนันทา วรภักษ์	/	/	10,000
43.	นางกัลยา คีร์ชน	/		10,000
44.	ที่ทำการปกครองจังหวัด	/		20,000

รายนามผู้บริจาค สนับสนุนห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๖

ที่	ชื่อ	ประเภท		มูลค่า
		เงิน	วัสดุ	
45.	นายสุข รังกุลนวัฒน์	/		10,000
46.	นางชวนใจ คำมาก	/		10,000
47.	สจ.คณัย ประธาน และ สจ.ลิปไชย อมรศักดิ์	/		7,000
48.	ธนาคารกรุงเทพ จำกัด สาขาศีขรภูมิ	/		5,890
49.	เทศบาลเมืองสุรินทร์	/		5,000
50.	นายรุ่งโรจน์ นิวัฒน์ปัญหาร	/		5,000
51.	นายวิศิษฎ์ คีเสมอ	/		5,000
52.	น.ส.สุพัทรา ฉัตรเงิน	/		5,000
53.	นายเหรียญ สถิตอุตสามาลัย	/		5,000
54.	นายสมชัย พงษ์พิมานุรักษ์	/		5,000
55.	ร้านจึงเอี่ยมเส็ง	/		5,000
56.	ร้านไท่แข่งฮวด	/		5,000
57.	ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาศีขรภูมิ	/		5,000
58.	นายวิชัย จันทระสระแก้ว	/		5,000
59.	ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนชาว ศีขรภูมิบริจาครายย่อย รวม	/		62,029.50
60.	ส.ส.เกียรติ ศรีสุรินทร์	/		20,000
61.	นายรัตน์ สืบวิสัย	/		5,000
62.	นางนวลจันทร์ แซ่โจ้ว	/		10,000
63.	นางชวนใจ คำมาก	/		10,000
64.	นายคณ้อย แซ่จิ่ง	/		10,000

รายนามผู้บริจาคสนับสนุนห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"
อำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๖

ที่	ชื่อ	ประเภท		มูลค่า
		เงิน	วัสดุ	
1.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	/		800,000
2.	พ่อค้าประชาชนกำนันผู้ใหญ่บ้าน และคณะสงฆ์ อำเภอทาบเชิง	/		300,000
3.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์	/	/	30,000
4.	บริษัทสามัคภา ทิชซิงทอยส์	/	/	26,000
5.	คณะกรรมการและสมาชิกชมรม นิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	/		20,000
6.	นายทวีศักดิ์ ศรีวรานันท์	/		20,000
7.	นายสุคนธ์ เจริญวิลาศ		/	18,053
8.	บริษัทบูรพาสาส์น	/		15,000
9.	สจ.อรุณี บุญศิริคำชัย	/		10,000
10.	สจ.สม โรจน์ คุกคิตเกษม	/		10,000
11.	นางพรดิพรัง พงษ์นุเคราะห์ศิริ	/		10,000
12.	นายสุข รังคกุลนิวสน์	/		10,000
13.	นางรัตนา คาศรี	/		10,000
14.	หจก.สุรินทร์อมรรัตน์	/		10,000
15.	นายวรรณินท์ ตั้งศุภเลิศ	/		10,000
16.	นายสุชาติ เกียรติเดชไพบูลย์	/		10,000
17.	นายวานิช ธนาคุณ	/		10,000
18.	นายสุนทร รัตนสุวรรณ	/		10,000
19.	ร.ร.สุรวิทยาการ	/		10,000
20.	คุณประสพ บวรรัตนกุล	/		10,000
21.	นางนิธิรัตน์ หล้าล้ำ	/		10,000
22.	นางกฤษณา ไชโยธิ์	/		10,000
23.	นางทัศนีย์ สระศรีรัตน์	/		10,000
24.	น.ส.ละเอียด สอนสนาม	/		10,000
25.	มูลนิธิเพื่อช่วยเหลือครู-นักเรียน โรงเรียนอนุบาลสุรินทร์	/		10,000

รายนามผู้บริจาคสนับสนุนห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"

อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๖

ที่	ชื่อ	ประเภท		มูลค่า
		เงิน	วัสดุ	
26.	นางบุญมี ศรีระอุดม	/		10,000
27.	นางกิมลอย พันวันดี	/		10,000
28.	นางสุภาพ สุนทรพจน์	/		10,000
29.	น.ส.วรรณิ ชัยชนะไพศาล	/		10,000
30.	ร้านอาหารแป๊ะดี	/		10,000
31.	บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ศรีมิตร	/		10,000
32.	นางพิศพร จรรยาเลิศคุณ	/		10,000
33.	นางอยู่ม้วย แซ่เคียว	/		10,000
34.	นางสุวรรณิ โต้เสถียรกิจ	/		10,000
35.	นายชำนาญ เหมสกุล		/	10,000
36.	นายประชา ปิยะไพร		/	10,000
37.	นางอารี ปิยะไพร		/	10,000
38.	นางเอียน สุคันธรัตน์		/	10,000
39.	ผู้จัดการบริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด ฝ่ายขยายงานภูมิภาค 5 นครราชสีมา	/		10,000
40.	ผู้จัดการบริษัทไทยประกันชีวิต จำกัด ฝ่ายขยายงานภูมิภาค 24 สุรินทร์	/		10,000
41.	นายวัฒน์ชัย เกิดสันเทียะ	/		10,000
42.	นางเสาวณี เกิดสันเทียะ	/		10,000
43.	ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ชาวจังหวัดสุรินทร์ ร่วมบริจาครายย่อย รวมเป็นเงิน	/		19,000
44.	นายคมสัน ตั้งศักดิ์ประเสริฐ	/		20,000
45.	ที่ทำการปกครองจังหวัดสุรินทร์	/		20,000
46.	ชมรมศิษย์เก่าธรรมศาสตร์จังหวัดสุรินทร์	/		10,000
47.	สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอกาบเชิง		/	25,000
48.	สจ.เอกชัย ดันตรีรัตนานนท์	/		7,000

รายนามผู้บริจาคสนับสนุนห้องสมุดประชาชน "เฉลิมราชกุมารี"
 อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
 ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๖

ที่	ชื่อ	ประเภท		มูลค่า
		เงิน	วัสดุ	
49.	น.ส.ชนิษฐา สติมัน	/		10,000
50.	สภาตำบลทุกตำบลในอำเภอกาบเชิง		/	10,500
51.	นางดวงใจ สุพัตกุล	/		10,000
52.	นายมงคล แซ่เตียว	/		10,000
53.	ค.ญ.จิตติพร แซ่เตียว	/		10,000
54.	ส.ส.เกษม รุ่งธนเกียรติ	/		10,000
55.	นายคณัย รุ่งธนเกียรติ	/		10,000
56.	ร้านสุวิทย์โทรทัศน์		/	1,000
57.	ร้านกาบเชิงกิจเจริญ		/	1,000

